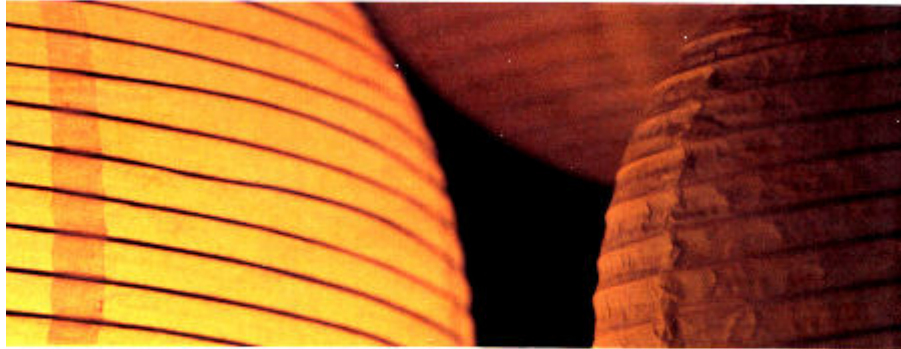

Chuck **Palahniuk** Uspavanka

Chuck
Palahniuk
Uspavanka

v.biz

Prolog

ISPRAVA SE NOVI vlasnik pravi da ne vidi pod u dnevnoj sobi. Nikad ga nije dobro pogledao. Ni onaj prvi put kad su razgledavali kuću. Ni kad ih je inspektor vodio kroz nju. Izmjerali su sobe i radnicima rekli gdje treba smjestiti kauč i klavir, dovukli sve što su imali, nikad ne zastajući da pogledaju pod u dnevnoj sobi. Sad se pretvaraju.

A onda prvog jutra siđu u prizemlje gdje ih na podu od bijele hrastovine čeka natpis:

Tornjaj se

Neki novi vlasnici hine da im je tu šalu priredio prijatelj. Drugi su sigurni da je to zato što radnicima nisu dali napojnicu.

Nekoliko noći nakon toga iz unutrašnjosti sjevernog zida glavne spavaonice čuje se dječji plač.

Obično tada nazovu.

A novi vlasnik nije onaj koga naša junakinja, Helen Hoover Boyle, treba ovog jutra.

Njegovo mucanje i cviljenje.

Njoj treba šalica svježe kave i riječ od osam slova za »perad«. Treba na policijskom radiju čuti što se zbiva. Helen Boyle pucketa prstima sve dok njezina tajnica iz predsoblja ne skrene pogled. Naša junakinja objema rukama pokriva mikrofon i slušalicom pokazuje na voki-toki. I kaže: »Šifra devet-jedanaest.«

Na to njezina tajnica, Mona, slegne ramenima i kaže: »Pa što?«

To da mora pogledati u knjigu šifri.

Mona zatim kaže: »Mir tamo. Krađa u trgovini.«

Ubojstva, samoubojstva, serijski ubojice, slučajne prekomjerne doze – naprosto ne možeš dočekati da se sve to pojavi na novinskim naslovnica. Ne smiješ dopustiti da drugi trgovac nekretninama stigne prije do novog čudotvorca.

Helen jako treba da novi vlasnik kuće na Crestwood Terrace 325 ušuti bar nakratko.

Naravno, poruka se pojavila na podu dnevne sobe. Čudno je to što dijete obično zaplače tek treće noći. Prvo sablasna poruka, zatim beba plače cijelu noć. Ako vlasnici izdrže dovoljno dugo, obično zovu tek sljedeći tjedan zbog lica koje se kao odraz pojavljuje u vodi kad se napuni kada. Zgužvano, izborano, umjesto očiju samo mračne duplje.

Nakon tri tjedna pojave se sablasne sjene koje kruže oko stola u blagovaonici, i to baš kad svi sjede za stolom. Možda se događa još ponešto, no nitko nije izdržao dulje od četiri tjedna.

Helen Hoover Boyle govori novom vlasniku: »Ako niste spremni ići na sud i tamo dokazati da kuća nije pogodna za život, ako niste u mogućnosti dokazati bez imalo sumnje, da su prethodni vlasnici znali što se događa ...« I nastavlja: »Moram vam reći ...« I dodaje: »Ako izgubite takvu parnicu i stvorite sav negativni publicitet, kuća gubi svaku vrijednost.«

Kuća na Crestwood Terraceu broj 325 nije nimalo loša. Engleski tudorski stil, nove krovne obloge, četiri spavaonice, tri veće i jedna manja kupaonica. I ukopani bazen.

Naša junakinja ne mora ni otvarati dosje. Kuću je prodala šest puta u posljednje dvije godine.

I još jedna kuća, tip katnice iz New Englanda na Eton Courtu, šest spavaćih, četiri kupaonice, predvorje obloženo borovinom i krv koja se slijeva niz zidove u kuhinji – nju je prodala osam puta u posljednje četiri godine.

I kaže novom vlasniku: »Moram vas nakratko staviti na čekanje.« Pritisne crveni prekidač.

Helen na sebi ima bijeli kostim i cipele, ali ne snježnobijele. Bijela više nalikuje spustu u Banffu, s limuzinom i vozačem, četrnaest komada prtljage i apartmanu u hotelu Lake Louise.

Naša junakinja obrati se do vratku: »Mona? Mona Lisa?« Zatim kaže glasnije: »Ej, ti, produhovljena!«

Nalivperom kucka po presavijenim novinama na stolu i pita: »Riječ od tri slova za glodavca?«

Na njezinom stolu voki-toki grglja, mumlja, laje i nakon svake rečenice ponavlja: »Prijem.« Ponavlja: »Prijem.«

Helen Boyle viče: »Ova kava ne pomaže.«

Za sat vremena mora pokazivati kuću u stilu kraljice Anne, pet spavaćih, s apartmanom za punicu, dva plinska kamina i licem samoubojice barbituratima koje se kasno noću pojavljuje u zrcalu budoara. Nakon toga, rančerska kuća na nekoliko razina, s centralnim grijanjem, spuštenim salonom i sablasnim pucnjevima, uspomenom na dvostruko ubojstvo koje se dogodilo prije više od desetljeća. Sve je to u njezinom debelom planeru, debelom i uvezanom u nešto nalik crvenoj koži. U njega bilježi sve.

Otpije još jedan gutljaj kave i kaže: »Kako bismo ovo nazvali? Dizel-espresso? Kava bi trebala imati okus po kavi.«

Mona stane u dovratku, prekriži ruke na prsima i upita: »Što?«

A Helen kaže: »Trebaš mi proći pokraj ...« kopa po dosjeima na stolu, »... adresa ti je Willmont Place 4673. Nizozemska kolonijalna sa sobom za sunčanje, četiri spavaće, dvije kupaonice i teškim ubojstvom.«

Policijski voki-toki: »Prijem?«

»Sve po starom«, kaže Helen, napiše adresu na komadić papira i pruži joj ga. »Ne rješavaj ništa. Ne spaljuj kadulju. Bez egzorcizma, molim.«

Mona uzme papirić i upita: »Samo provjerim vibru?«

Helen dlanom presiječe zrak i kaže: »Ne želim da itko ode bilo kakvim tunelom prema nekakvom blještavom svjetlu. Želim da ti gadovi ostanu ovdje, na ovoj astralnoj ravni, hvala unaprijed.« Pogleda novine i nastavi: »Mogu biti mrtvi cijelu vječnost. Sad se mogu još pedeset godina vući po kućama i zveckati lancima.«

Helen Hoover Boyle zagleda se u bljeskanje crvene žaruljice koja označava razgovor na čekanju i upita: »Što si našla jučer, u onoj španjolskoj sa šest spavaćih?«

Mona zakoluta očima i zagleda se u strop. Izbaci donju čeljust, duboko uzdahne, ispravi se kako bi sklonila kosu s čela i progovori: »Tamo definitivno ima energije. Prisutnost, ali slaba. Ali je tlocrt

upravo savršen.« Oko vrata joj se omotala crna svilena vrpca čiji kraj nestaje u kutu njezinih usana.

A naša junakinja kaže: »Ko jebe tlocrt.«

Zaboravite one kuće iz snova koje se prodaju jednom u pola stoljeća. Zaboravite sve sretne domove. Zajebi suptilnost: dijelove zgrade hladnije od drugih, čudna isparavanja, nervozne ljubimce. Njoj treba krv koja se slijeva niz zidove. Trebaju joj ledene, nevidljive ruke koje djecu izvlače iz postelja po noći. Trebaju joj plamteće, crvene oči u tami, u podnožju podrumskih stuba. To i pristojan otmjeno popločen rubnik.

Bungalov u ulici Elm, broj 521, četiri spavaće, originalna oprema i vriskovi s tavana.

Kuća u normandijskom stilu na Weston Heightsu, broj 7645, ima olučene prozore, djevojačku sobu, kazetirana vrata s vitrajima i izbodeno truplo koje se pojavljuje u hodniku na katu.

Rančerska kuća na trgu Levee broj 248 – pet spavaćih, četiri veće i jedna manja kupaonica, dvorište popločano ciglama – i krv iskašljana zbog trovanja sredstvom za čišćenje odvoda, koja se pojavljuje u glavnoj kupaonici.

Prodavači nekretnina zovu ih *nemirnim kućama*. Nikad se ne prodaju jer ih nitko ne želi pokazivati. Nijedan prodavač ne želi je otvoriti i riskirati da tamo neko vrijeme bude sam. Ili su to kuće koje se prodaju i prodaju iznova svakih šest mjeseci, zato što nitko ne može živjeti u njima. Poveća hrpa takvih kuća, dvadeset-trideset, i Helen može isključiti policijski voki-toki. Može prestati pretraživati osmrtnice i crne kronike, tragajući za samoubojstvima i ubojstvima. Može prestati slati Monu da provjerava svaki mogući trag. Može se zavaliti i pronaći latinski naziv, pet slova, za konja.

»Moraš mi pokupiti stvari iz kemijske čistionice«, kaže. »I daj donesi neku poštenu kavu.« Uperi nalivpero u Monu i kaže: »I zbog poštovanja prema profesionalizmu, molim te, ostavi svoje rastafarijanske igračke doma.«

Mona povlači crnu svilenu vrpcu, iz usta joj ispada kristal kvarca, blistav i moker. Puše na njega, i kaže: »To je kristal. Dao mi ga je moj dečko, Ostriga.«

Helen pita: »Izlaziš s tipom koji se zove Ostriga?«

Mona spusti kristal na prsa i kaže: »On kaže da je to za moju zaštitu.« Kristal na narančastoj bluzi ostavlja tamniju, vlažnu mrlju.

»I prije nego što odeš«, kaže Helen, »nazovi mi Billa ili Emily Burrows.«

Helen se vraća telefonskom razgovoru: »Oprostite na čekanju.« I govori da postoji nekoliko posve jasnih mogućnosti. Novi se vlasnik može iseliti, samo treba potpisati raskid ugovora i kuća ide na teret banci.

»A možete,« kaže naša junakinja, »meni potpisati povjerljivi ugovor kojim mi dajete isključivo pravo prodaje. To zovemo posao ispod stola.«

Možda novi vlasnik taj put odbije prijedlog. No kad se kasnije, između nogu, u kadi punoj vode, pojavi ono strašno lice, nakon što sjene počnu plaziti zidovima, svi pristaju.

Novi vlasnik pita s druge strane žice: »Nećete novim kupcima reći ništa o tom problemu?«

Helen odgovara: »Nemojte se ni raspakiravati. Jednostavno ćemo im reći da se upravo iseljavate.«

Ako itko pita, dobili ste premještaj u drugi grad. Samo im recite koliko ste voljeli živjeti tamo.

I dodaje: »Sve ostalo je naša mala tajna.«

Mona se javlja iz druge sobe: »Bill Burrows na dvojci.«

Policijski radio: »Prijem.«

Naša junakinja pritisne prekidač i kaže: »Bill?«

Moni nijemo izgovara riječ *kava*. Mahne glavom prema prozoru i nijemo izgovori *idi*.

Policijski radio: »Jeste li čuli?«

To je *bila* Helen Hoover Boyle. Naša junakinja. Sada mrtva i ne mrtva. To je bio jedan dan u njezinom životu. Kakvim je živjela prije nego što sam naišao ja. Možda je ovo ljubavna priča, možda i nije. Ovisi o tome koliko mogu vjerovati sam sebi.

Riječ je o Helen Hoover Boyle. O tome kako me progonila. O tome kako pjesma ostaje u pamćenju. O tome kako ljudi misle kakav bi život trebao biti. Kako sve privlači pozornost. Kako prošlost sve prati u svaki novi dan budućnosti.

To je. Ovo je. Sve je to Helen Hoover Boyle.

Svi smo mi progonjeni i progonimo.

Toga, posljednjeg običnog dana njezinog svakodnevnog života, naša junakinja izgovori u slušalicu: »Bill Burows?«

I doda: »Ubacite i Emily na vezu jer sam vam upravo pronašla savršen novi dom.«

Ispiše riječ *equus* i kaže: »Koliko znam, prodavačima se jako žuri.«

01.

PROBLEM SVAKE PRIČE *leži u tome što se kazuje nakon činjenica.*

Čak i prijenos uživo na radiju, sva optrčavanja i udarci, kasne nekoliko minuta. Čak i televizija uživo kasni nekoliko sekundi.

Čak i brzine svjetla i zvuka imaju svoje granice.

Pripovjedač je drugi po redu problem. Tko, što, gdje, kada i zašto svakog novinarstva. Medijska pristranost. Kako glasnik uobličuje činjenice. Što novinari nazivaju Čuvarom dveri. Činjenica da je prezentacija najvažnija.

Priča skrivena iza priče.

Pričam ovo iz birtije u birtiju. Pišem ovu knjigu, svako poglavlje redom u drugom gradiću ili gradu, na parkiralištu Bogu iza leđa.

Svim tim mjestima zajednička su čuda. O tome se čita u tabloidima: o čudesnim ozdravljenjima, o viđenjima, o čudima – o svemu što nikad ne stiže do uglednog tiska.

Ovaj tjedan u pitanju je Majka Božja Welburnska – država New Mexico. Prošli je tjedan sletjela ravno na glavnu ulicu. Dugi, crveno-crni dreadloksi šibaju za njom, prijavih bosih nogu, na sebi je imala indijsku pamučnu košulju u dvije nijanse smeđe i topić od traperu. Sve je to ovog tjedna izašlo u Izvješću o svjetskim čudima – Čitateljima na raspolaganju pored svake blagajne u svakom američkom supermarketu.

Eto me tamo, tjedan dana prekasno. Uvijek korak iza. Uvijek iza činjenica.

*Leteća Djevica ima ružičasto lakirane nokte s bijelim vrstima. Neki očevici nazivaju to francuskim lakom. Leteća Djevica upotrijebila je limenku insekticida u spreju i na modrom nebu New Mexica ispisala: **PRESTANITE PRAVITI DJECU***

(doslovni navod)

Odbacila je limenku insekticida. Već su je poslali u Vatikan. Na analizu. U ovom trenutku moguće je kupiti razglednice s fotografijom događaja. Čak i video-snimke.

Gotovo sve što je moguće kupiti, kupuje se nakon događaja. Ulovljeno. Mrtvo. Skuhano.

Na video-snimkama Leteća Djevica trese limenku spreja. Leteći iznad glavne ulice, maše svjetini. Pod pazuhom žbun smeđih dlaka. Trenutak prije nego što započne pisati, zapuh vjetra podiže joj suknju – Leteća Djevica ne nosi gaće. Obrijana je među nogama.

Na tom mjestu pišem svoju današnju priču. U restoranu pokraj ceste, razgovarajući s očevicima iz Welburna, država New Mexico. Prati me Narednik, stari irski drot koji je prošao sve. Na stolu preda mnom gradske novine, složene kako bi se vidio oglas na tri stupca koji glasi:

Upozoravaju se svi vlasnici lanca trgovina namještajem »Meki baršun«

Tekst glasi: »Ako su se u vašem novom tapeciranom namještaju izlegli otrovni pauci, javite se u svezi podizanja skupne tužbe.« U oglasu se još nalazi i telefonski broj, ali ne služi ničemu.

Naredniku se na vratu objesila koža i ako je se potegne, ona ostaje tako. Tada mora pronaći neko zrcalo i trljanjem vratiti kožu u staro stanje.

Izvan restorana, ljudi i dalje stižu u grad. Kleče i mole za još jedan posjet. Narednik sklapa svoje velike rukavice i hini da se moli, pogled skrenuvši u stranu kako bi mogao nadzirati stanje s druge strane prozora. Remen korica otkopčan, pištolj mu nabijen i otkočen, spreman za pucanje po glinenim golubovima.

Pošto je završila natpis, Leteća Djevica slala je poljupce okupljenima. S dva je prsta načinila znak mira. Lebdjela je tik iznad krošnji, jednom rukom čvrsto stežući suknju, zatim je zatresla svoje crveno-crne dredlokse i amen. Nestala je iza planina, iza obzora. Nestala.

Ipak, ne može se vjerovati svemu što piše u novinama.

Leteća Madona nije bila čudo.

Bila je to magija.

I to nisu sveci. To su čari.

Narednik i ja nismo došli biti očevici. Mi smo lovci na vještice.

*No ovo nije priča o ovdje i sada. Ja, Narednik, Leteća Djevica.
Helen Hoover Boyle. Ovo što pišem priča je o tome kako smo se
sreli. Kako smo završili ovdje.*

02.

PITAJU SAMO JEDNO. Netom prije diplome u novinarskoj školi, kažu ti da zamisliš da si izvjestitelj. Zamisli da radiš u velikim novinama u velikom gradu i da te na Badnjak urednik pošalje da istražiš smrtni slučaj.

Na poprištu policija i Hitna. Susjedi, u ogrtačima i papučama, guraju se u hodniku sirotinjske zgrade. U stanu mladi par jeca pored božićne jelke. Dijete im se ugušilo ukrasom. Izvučeš sve potrebno, ime i dob djeteta, vratiš se u redakciju i pišeš kako bi ispoštovao rok.

To predaš uredniku, a on odbije zato što nisi naveo boju ukrasa. Crven ili zelen? Nisi ga mogao vidjeti i nisi se sjetio upitati.

Dok iz deska urlaju gdje je naslovnica, postoji nekoliko izbora:

- nazvati roditelje i raspitati se o boji
- odbiti to i ostati bez posla.

To područje ima vlastite zakone. Novinarstvo. Tamo gdje sam ga studirao, kolegij iz etike polaže se na jednom jedinom pitanju. Ili-ili. Odgovorio sam kako bih nazvao bolničare. Takvi predmeti se katalogiziraju. Ukras su morali spremi u vrećicu, fotografirati i pospremiti među dosjee ili dokaze. Nema šanse da ću nazivati roditelje poslije ponoći, na Božić.

Iz etike sam vukao dvojku.

Umjesto etike, naučio sam samo govoriti ljudima ono što žele čuti. Naučio sam zapisivati sve. I naučio sam da urednici mogu biti prave svinje.

Otad neprekidno razmišljam koja je zapravo bila bit testa. Sad sam novinar, radim u velikim gradskim novinama i ne moram zamišljati sve.

Svoju prvu pravu bebu dobio sam jednog rujanskog ponedjeljka ujutro. Nije bilo božićnih ukrasa. Oko prikolice u predgrađu nisu se okupili nikakvi susjedi. Jedan je bolničar sjedio s roditeljima u

kuhinjici i postavljao im standardna pitanja. Drugi me poveo u dječju sobu i pokazao mi ono što obično nalaze u krevetiću.

Standardna pitanja koja postavljaju bolničari glase: tko je pronašao mrtvo dijete? Kad je dijete pronađeno? Je li itko pomicao dijete? Kad je dijete posljednji put viđeno živo? Jesu li dijete hranili dojenjem ili na bočicu? Pitanja su naizgled nasumična, no liječnici mogu samo prikupljati statističke podatke i nadati se kako će se jednog dana pojaviti neka pravilnost.

Dječja soba bila je žuta, s modrim zavjesama cvjetnog uzorka na prozorima i s bijelom komodom od pruća pored krevetića. I u bijelo obojana stolica za ljuljanje. Iznad krevetića igračka sa žutim, plastičnim leptirima. Na komodi knjiga, otvorena na 27. stranici. Na podu modra krpara. Na jednom zidu uokvireni vez. S natpisom: *Dijete od četvrtka dospjet će daleko*. Prostorija je mirisala na dječji puder.

Možda i nisam naučio etiku, ali sam naučio paziti. Nijedna pojedinost nije toliko nevažna da je se ne bi zabilježilo.

Otvorena knjiga zvala se *Pjesme i pjesmice svijeta*, posuđena iz okružne knjižnice.

Moj urednik je planirao seriju od pet članaka o sindromu iznenadne smrti. Svake godine, bez ikakvog očitog razloga, umire sedam tisuća beba. Dvije bebe na tisuću samo zaspu i nikad se ne probude. Moj urednik Duncan naziva to »smrt u kolijevci«.

Pojedinosti o Duncanu: prekriven je ožiljcima od akni, tjeme mu je smeđe na rubovima kose, nakon bojanja sjedina svaka dva tjedna. Zaporka na računalu mu glasi »zaporka«.

O sindromu iznenadne smrti jedino znamo da nema nikakvog uzorka. Većina djece umire između ponoći i jutro, ali dijete isto tako može umrijeti spavajući pored roditelja. Može umrijeti u autosjedalici ili u hodalici. Može umrijeti u majčinu naručju.

Urednik mi je rekao kako postoji bezbroj ljudi s malom djecom. I to je priča kakvu se svaki roditelj ili djedovi i bake previše plaše pročitati, istovremeno se previše plašeći da to ne pročitaju. Zapravo, nema nikakvih novih otkrića – imao je ideju načiniti profile pet obitelji koje su izgubile djecu. Pokazati kako se nose s gubitkom. Kako

nastavljaju živjeti. Ponegdje se, rekao je, sve može začiniti uobičajenim podacima o smrti u kolijevci. Može se pokazati dubok, unutarnji izvor snage i sućuti kojeg su otkrili. To je pristup. Budući da nije povezan ni s jednim određenim događajem, to se zove »mekana vijest«. Napise ćemo objaviti na prvoj strani odjeljka o obiteljskom životu.

Sve se to može uljepšati fotografijama nasmiješenih, sada mrtvih beba.

Tako ćemo pokazati kako se to može dogoditi svakomu.

Njegov pristup. Takvim se istražiteljskim novinarstvom dobivaju nagrade. Bilo je to krajem ljeta i vijesti su bile rijetke. Najbolje vrijeme godine za kasne trudnoće i novorođenčad.

Uredniku je palo na pamet da se vučem s bolničarima.

Božićna priča, uplakani par, ukras – radio sam već toliko dugo da sam pozaboravljao te gluposti.

Ono hipotetično etičko pitanje – moraju ga postaviti na kraju školovanja jer je tada već prekasno. Mora se otplaćivati velike studentske kredite. Mnogo godina kasnije pomislio sam da su zapravo željeli pitati: *je li to uistinu posao koji želite raditi cijeli život?*

03.

PRIGUŠENA GRMLJAVINA razgovora prodire kroz zidove. Slijedi gromoglasni smijeh. Zatim još grmljavine. Najveći dio televizijskih smjehova snimljen je ranih pedesetih godina. Danas slušate kako se smiju, najvećim dijelom, mrtvi.

Bum, bum, bum, bubnja dopire kroz strop. Ritam se mijenja. Ponekad se udarci skupljaju, ubrzavaju, ili se šire, usporavaju, ali ne prestaju.

Kroz pod netko laje riječi pjesme. Ti ljudi koji moraju televiziju, liniju ili radio imati neprestano uključene. Ti ljudi koji se neizmjerljivo plaše tišine. Moji susjedi. Zvukoholičari. Tišinofobi.

Smijeh mrtvih probija se kroz sve zidove.

To je ovih dana ono što se zove moj dom, slatki dom.

Opsada buke.

Putem kući zaustavio sam se na jednom mjestu. Tip koji stoji za blagajnom pogledao me dok sam ušepavao u dućan. Ne skrećući pogled, posegne ispod pulta i izvuče nešto umotano u smeđi pakpapir i kaže: »Dobro sam umotao. Mislim da će vam se svidjeti.« Stavi paket na pult i potapša ga.

Paket je velik kao pola kutije za cipele. Lakši je od konzerve tunjevine.

Na blagajni pritisne jedan, dva, tri gumba – u prozorčiću bljesne cijena: sto četrdeset devet dolara. I kaže: »Ne brinite, sve sam dobro zalijepio.«

Za slučaj kiše, sprema paket u plastičnu vrećicu i doda: »Javite mi ako koji dio nedostaje.« I kaže: »Po hodu mi se čini da vam nije bolje s nogom.«

Paket klopoće cijelim putem kući. Pod rukom mi smeđi pakpapir kliže i gužva se. Svakim šepavim korakom, ono unutra kotrlja se s jednog kraja kutije na drugi.

U stanu strop se trese od brze glazbe. Zidovi mrmolje uspaničenim glasovima. Ili se probudila ukleta egipatska mumija pa sad pokušava ubiti one u susjednom stanu ili ti isti gledaju film.

Ispod poda netko viče, laje pas, udaraju vrata, dražbovatelj pjevuckavo izbacuje cijene.

Gasim svjetla u kupaonici. Tako da ne bih vidio što je u vrećici. Kako ne bih znao kako sve u konačnici treba izgledati. U tijesnoj, zgusnutoj tami guram ručnik u pukotinu ispod vrata. S paketićem na krilu, sjedam na zahodsku školjku i osluškujem.

To se danas zove civilizacija.

Ljudi koji nikad ne bi bacili otpatke kroz prozor auta, voze pored vas dok im radio tresti punom snagom. Ljudi koji vam nikad ne bi u lice puhнули dim cigare, iz petnih žila urlaju u mobitele. Urlaju jedni na druge preko prostora veličine plitkog tanjura.

Ti ljudi koji nikad ne bi susjedstvo zaprašivali maglama herbicida ili insekticida, na svojim linijama slušaju škotske gajdaše. Kinesku operu. *Country*.

Vani, ptičji pjev zvuči lijepo. Patsy Cline ne zvuči lijepo.

Vani je buka prometa dovoljno zlo. Dodati na to Chopinov glasovirski koncert u e-molu ne poboljšava situaciju.

Pojačavate glazbu kako biste prikrili buku. Drugi ljudi pojačavaju svoju glazbu kako bi prikrili vašu. Nato vi pojačavate svoju. Svi kupuju veće hi-fi linije. Utrka u zvučnom naoružanju. Koju ne dobivaju visokotonski zvučnici.

Nije u pitanju kvaliteta. U pitanju je glasnoća.

Nije u pitanju glazba. U pitanju je pobjeda.

Protivnike se pokorava basovima. Tresu se prozori. Zanemaruje se melodijska linija i samo se izvikuje tekst. Svemu tomu dodaju se prostote i naglašava se svaka psovka.

Tako pobjeđujete. Zapravo, riječ je o moći.

U mračnoj kupaonici, sjedeći na zahodskoj školjci, noktima trgam ljepljivu vrpcu na rubu paketa, a unutra je četvrtasta kartonska kutija, glatka, meka, malo nagrešpana na rubovima. Uglovi su tupi i zdrobljeni. Podiže se poklopac, a sadržaj na opip podsjeća na

slojeve oštarih, složenih obličja, sićušnih uglova, krivina, kutova i vršaka. To slažem na jednom kraju pod kupuonice, u tami. Kartonsku kutiju vraćam u papirnate vrećice. Između tvrdih, zapetljanih obličja nalaze se dva lista masnog papira. Te papire također spremam u vrećice. Vrećice drobim, motam i gnječim u kuglu.

Sve to radim naslijepo, dodirujući glatki papir, osjećajući slojeve tvrdih, razgranatih oblika.

Pod pod mojim cipelama, pa čak i zahodska školjka, podrhtavaju od glazbe iz susjednog stana.

Čovjek poželi svakoj obitelji koja je preživjela smrt u kolijevci preporučiti da nađu neki hobi. Iznenadili biste se kako brzo možete zatvoriti vrata vlastitoj prošlosti. Ma koliko loše bilo, uvijek je moguće pobjeći. Naučite vesti. Izrađujte sjenila od raznobojnog stakla.

Oblike prenosim u kuhinju – na svjetlu su modri, sivi i bijeli. Tvrda, krhka plastika. Komadići. Sićušne krovne ploče, kapci i krovne grede. Sićušna stubišta, stupovi i prozorski okviri. Nemoguće je pogoditi je li to kuća ili bolnica. Zatim, mali cigleni zidovi i vratašca. Rašireni na kuhinjskom stolu mogu biti dijelovi škole ili crkve. Ne videći sliku na kutiji, bez naputaka, majušni oluci i mansardni prozori mogu pripadati željezničkom kolodvoru ili ludnici. Tvornici ili zatvoru.

Bez obzira kako ih se sastavilo, čovjek ne može biti siguran da je to načinio točno.

Glazboholičari. Spokojofobi.

Nitko ne želi priznati da smo ovisni o glazbi. To jednostavno nije moguće. Nitko nije ovisan o glazbi, o televiziji, o radiju. Samo nam treba sve više, više programa, veći ekrani, više glasnoće. Ne možemo podnijeti da smo bez toga, no nitko nije ovisan. A, ne.

Možemo sve to poisključivati kad god poželimo.

Ubacujem prozorski okvir u zid od cigle. Malenom četkom, veličine one kojom se nanosi lak za nokte, lijepim prozor. Veličine nokta. Ljepilo miriši poput laka za kosu. Miris podsjeća na naranče i benzin.

Uzorak cigala na zidu nježan je poput otiska prsta.

Još jedan prozor sjeda na mjesto, nanosim još ljepila.

Zvuk titra kroz zidove, kroz stol, kroz prozorski okvir, kroz moj prst.

Ti razbibrigoholičari. Fokusofobi.

Stari George Orwell shvatio je sve naopako.

Veliki Brat ne promatra. On pjeva i pleše. Vadi zečeve iz šešira. Veliki Brat prezaposlen je privlačenjem svačije pozornosti, u svakom budnom trenutku života. Daje sve od sebe da vam neprekidno odvraća pažnju. Svim silama trudi se privući vas do kraja.

Čini sve kako bi vam mašta uvenula. Dok ne postane korisna poput slijepog crijeva. Ulaže napore kako bi vam pozornost uvijek bila preopterećena.

Takvo šopanje gore je od neprekidnog nadzora. Dok vas svijet neprekidno ispunjava, nikoga ne treba brinuti što vam se mota po glavi. Kad svima atrofira mašta, nitko neće predstavljati prijetnju ovom svijetu.

Otkopčam gumb na košulji i uguram kravatu. Bradom čvrsto pritisnuvši čvor kravate, pincetom ubacujem sićušna okna u svaki prozor. Britvicom izrezujem plastične zavjese, manje od poštanske marke, modre za kat, žute za prizemlje. Neke su rastvorene, druge su navučene. Lijepim ih.

Ima i gorih stvari od toga da ženu i dijete nađete mrtve.

Možete promatrati kako to čini svijet. Možete gledati kako vam žena stari i dosađuje se. Možete promatrati kako vaša djeca otkrivaju sve ono od čega ste ih pokušavali spasiti. Drogu, razvode, konformizam, boleštine. Sve one čiste i poštene knjige, glazbu, televiziju. Razbibrige.

A onima s mrtvom djecom, čovjek poželi reći: »Samo naprijed. Krivite sami sebe.«

Ima i gorih stvari od ubojstva, koje možete učiniti svojim voljenima. Uobičajen način je promatrati kako to svijet čini umjesto vas. Molim, pročitajte novine.

Glazba i smijeh izjedaju vaše misli. Buka ih guši. Svaki zvuk skreće pozornost. Glava boli od ljepila.

Naposljetku, više nitko ne posjeduje vlastiti um. Nemoguće se usredotočiti. Nemoguće je razmišljati. Uvijek uplazi nekakva buka. Pjevači viču. Mrtvaci se smiju. Glumci plaču. Emocije u malim dozama.

Netko vječno njihovim raspoloženjem zaprašuje zrak.

Njihov hi-fi u autu emitira njihovu bol ili radost ili gnjev – po cijelom susjedstvu.

Na jednoj nizozemskoj kolonijalnoj kući ugradio sam pedeset šest prozora naopačke i morao ih baciti. Na tudorskom dvorcu s dvanaest spavaonica zalijepio sam odvođe na pogrešne krajeve zabata i rastopio sve pokušavajući otapalom popraviti stvar.

Ništa nova.

Poznavatelji antičke Grčke kažu kako tadašnji ljudi svoje misli nisu smatrali vlastitima. Kad je starom Grku nešto palo na pamet, činilo mu se kako mu neki bog ili božica daju naredbu. Apolon im je naređivao da budu hrabri. Atena im je zapovijedala da se zaljube.

A kad današnji ljudi čuju reklamu za čips s kiselim vrhnjem i odjure u kupovinu, onda to nazivaju slobodnom voljom.

Drevni su Grci bar bili poštteni.

To vrijedi, čak i ako jedne noći čitate supruzi i djetetu. Čitate im uspavanku. Sljedećeg jutra budite se vi, no ne i obitelj. Ležite u postelji, smotani uz ženu. I dalje je topla, ali ne diše. Vaša kći ne plače. A kućom već bjesomučno odjekuje promet, razgovori s radija i para koja bubnja po cijevima u zidu. Istina glasi da možete zaboraviti taj dan za vrijeme potrebno da načinite savršen čvor na kravati.

Ja znam. Takav je moj život.

Možete se odseliti, ali to nije dovoljno. Naći ćete hobi. Zatrpat ćete se poslom. Promijeniti ime. Polako sve skupljati na kup. Stvarati red iz kaosa. I činit ćete to svaki put kad vam stopalo dovoljno zaraste, i kad budete imali dovoljno novca. Sredit ćete sve detalje.

To vam neće reći nijedan psihijatar, ali djeluje. Stvarno.

Zatim u zidove zalijepite vrata. Zidove zalijepite za temelje. Spojite komadiće dimnjaka i pustite ljepilo da se suši dok gradite krov. Vješate minijaturne oluke. Sve točno, do najmanje pojedinosti.

Onda postavljate male mansardne prozore. Pričvrstite kapke. Ogradite trijem. Zasijete tratinu. Posadite stabla.

Udahnete vonj naranči i benzina. Miris laka za kosu. Gubite se u svakoj složenosti. Prilijepite nit bršljana za jednu stranu dimnjaka. Prste vam prekriva paučinasta mreža ljepila, vršci prstiju su skoreni i lijepe se jedni za druge.

Govorite sami sebi kako je buka ono što definira tišinu. Bez buke, šutnja ne bi bila zlato. Buka je iznimka. Razmišljate o dubokom beskraju svemira, o neizmjerne hladnoći i tišini gdje vas čekaju žena i dijete. I ta bi tišina, kakav raj, bila dovoljna nagrada.

Pincetom sadite cvijeće uz rub temelja.

Leđa i vrat zaobljeni, nadvijeni nad stolom. Stisnute guzice, pogrbljeni, svijate se dok ne osjetite bol u bazi lubanje.

Pred ulazna vrata lijepite sićušni otirač s natpisom »Dobrodošli«. Vješate majušne svjetiljke po sobama. Pored ulaznih vrata zalijepite poštanski sandučić. Na prednji trijem ljepilom pričvrstite male, male, male boce s mlijekom. Jako male, presavijene, novine.

Kad je sve savršeno, točno, sve gotovo, tada je zacijelo tri ili četiri ujutro, budući da vlada potpuna tišina. Utihnuli su pod, strop, zidovi. Gasi se i kompresor hladnjaka, tako da možete čuti kako žarne niti zuje u žaruljama. Čujete kako mi otkucava ručni sat. Kako noćni leptir udara o kuhinjski prozor. U sobi je tako hladno da vidite vlastiti dah.

Ubacujete baterije i okrećete mali prekidač – prozorčići zasvijetle. Tada kuću spuštate na pod i gasite svjetlo u kuhinji.

Stojte iznad kuće u tami. Iz te daljine izgleda savršeno. Savršeno, sigurno, sretno. Lijepa kućica od crvenih cigli. Prozori osvijetljavaju tratinu i stabilca. Zavjese blistaju, žute su u dječjoj sobi. Modre u vašoj spavaonici.

Trik zaboravljanja cjeline skriva se u promatranju izbliza.

Prečac do zatvaranja vrata vodi kroz zakapanje u pojedinosti.

Tako nas zacijelo vidi Bog.

Kao da je sve divno i krasno.

E, sad skinete cipelu i, bosom nogom, gazite. Gazite i neprekidno gazite. Ma koliko boljelo, ta oštra plastika, drvo i staklo, gazite sve dok susjedi od ispod ne počnu nabijati šakama po stropu.

04.

MOJ DRUGI ZADATAK »smrti u kolijevci« odveo me do betonskih socijalnih zgrada na rubu centra, pokojnik se skutrio u visokom stolcu tokom popodneva, dadilja je plakala u spavaćoj. Stolica se nalazila u kuhinji. Sudoper pun prljavog suđa.

Kad sam se vratio u gradsku redakciju, Duncan, moj urednik, upita: »Sudoper je jednostruki ili dvostruki?«

Još jedna pojedinost o Duncanu: pljučka dok govori.

Dvostruki. Nehrđajući čelik, odvojene slavine za toplu i hladnu vodu, jednoručne, s porculanskim drškama. Bez tuša.

Duncan pita: »Model hladnjaka?« Kapljice njegove sline bliješte pod uredskim svjetlima.

Amana, kažem.

»Imaju kalendar?« Mrljice Duncanovih hračaka na mojoj nadlanici, podlaktici, obrazu. Klimatizacija je ohladila pljuvačku.

Na kalendaru je crtež starog, kamenog mlina iz New Englanda, točnije vodenice, kažem mu. Poklon agenta osiguravajućeg društva. Na njemu je zapisan termin sljedećeg pregleda kod pedijatra. Također i mamina matura. Datume i vremena, kao i ime pedijatra zapisao sam u svoj blok.

Duncan kaže: »Kvragu, stvarno si dobar.«

Njegova pljuvačka suši se na mojoj koži i usnama.

Kuhinjski pod prekriva sivi linoleum. Radne plohe, ružičaste, s crnim tragovima cigareta po rubovima. Na pultu pored sudopera, knjiga iz knjižnice. *Pjesme i pjesmice svijeta*.

Ležala je zatvorena, no kad sam je položio na hrbat i pustio da se sama otvori u nadi da će se otkriti do kuda je čitatelj razrezao uvez, stranice se otvaraju na broju 27. Olovkom načinim bilješku na margini.

Moj urednik zatvori jedno oko i nakrivi glavu. Promatra me. »Kakva se hrana sušila na tanjurima?« pita.

Špageti, kažem. Umak iz limenke. Onaj s više gljiva i češnjaka. Prekopao sam vreću za smeće ispod sudopera.

Dvjesto miligrama soli po porciji. Sto pedeset kalorija masti. Ne znam što sam uopće očekivao pronaći, no poput svih na poprištu, isplati se tragati za pravilnostima.

Duncan pita: »Vidiš li ovo?« i pruža mi korekturu iz današnje rubrike o restoranima. Iznad presavijenog ruba, oglas. Tri stupca širine, petnaest centimetara visine. Naslov glasi:

Upozorenje gostima kluba »Treeline«

Tekst glasi: »Bolujete li od, na liječenje otpornog, sindroma kroničnog umora nakon obroka u ovom restoranu? Je li vas hranom prenosivi virus onesposobio za rad i normalan život? Ako je tako, nazovite ovaj broj i pridružite se skupnoj tužbi.«

Slijedi telefonski broj s čudnim predbrojem – vjerojatno mobitel.

Duncan pita: »Misliš da tu ima nečega?« Stranica je istočkana njegovom slinom.

U gradskoj redakciji zazuj mi biper. Hitna.

U novinarskoj školi od čovjeka zahtijevaju da bude kamera. Uvježban, objektivan, beščutan profesionalac. Ubojice i reporteri međusobno se isključuju. Bez obzira na priču, ona ne govori o *tebi*.

Moja treća beba nalazi se na imanju, dva sata vožnje u unutrašnjost.

Četvrta u stanu u blizini trgovačkog centra.

Jedan me bolničar vodi u stražnju spavaonicu i govori: »Oprostite što smo vas pozvali zbog ove.« Zove se John Nash. Podigne plahtu s djeteta u postelji: dječčić, previše savršen, presavršen, premiran, prebijel da bi spavao. Nash kaže: »Ovom je skoro šest godina.«

Detalji o Nashu: krupan tip u bijeloj odori. Nosi visoke, bijele tenisice za trčanje i kosu skuplja u maleno stablo na tjemenu.

»Mogli bi raditi u Hollywoodu«, kaže Nash. Takva čista i beskrvna smrt, bez agonije, bez obrnute peristaltike – posmrtnih grčeva izazvanih obrnutim radom probavnog sustava kad se povraćaju fekalije. »Počnu bljuvati govna«, kaže Nash, »e, to je realistična scena smrti.«

O »smrti u kolijevci« kaže da je najučestalija između drugog i četvrtog mjeseca života. Više od 90 posto slučajeva dogodi se do šestog mjeseca. Većina istraživača tvrdi kako je nakon desetog mjeseca života gotovo nevjerojatna. Nakon godine dana starosti, patolog kao uzrok smrti zapisuje »neodređen«. Druga po redu takva smrt u jednoj obitelji smatra se ubojstvom dok se ne dokaže suprotno.

Zidovi spavaće sobe u tom stanu obojani su zeleno. Na krevetu flanelne plahte sa škotskim terijerima. Može se namirisati samo terarij pun guštera.

Kad netko djetetu pritisne jastuk na lice, patolog to naziva »nježnim ubojstvom«.

Moje peto mrtvo dijete nalazi se u sobi hotela pored aerodroma.

Na farmi i u stanu, knjiga *Pjesme i pjesmice svijeta*, otvorena na 27. stranici. Ona ista, iz okružne knjižnice, s mojom oznakom na margini. U hotelskoj sobi knjige nema. Dvokrevetna soba – beba sklupčana u manjem krevetu pored bračnog u kojem su spavali roditelji. U ormaru televizor u boji, *Zenith* s ekranom dijagonale 92 centimetra, pedeset šest kablovskih i četiri lokalna programa. Sag je smeđe boje, zastori smeđe-plavi s cvjetnim uzorkom. Na podu kupaonice, moker ručnik umrljan krvlju i zelenim gelom za brijanje. Netko nije pustio vodu u zahodu.

Prekrivači na krevetu su tamnomodri i zaudaraju na dim cigareta.

Nema nikakvih knjiga.

Pitam je li obitelj uklonila bilo što s mjesta nesreće, policajac kaže da nisu. No netko je iz socijalne skrbi došao pokupiti neke stvari.

»Da,« kaže, »i neke knjige iz knjižnice koje su zakasnili vratiti.«

05.

PREDNJA VRATA ŠIROM se otvaraju, na vratima stoji žena s mobitelom na uhu – nasmiješi se meni dok razgovara s nekim drugim.

»Mona«, kaže u slušalicu, »moraš to dovršiti brzo. Gospodin Streater upravo je stigao.«

Okrene prema meni svoju nadlanicu, pokaže maleni, blještavi ručni sat i kaže: »Uranio je nekoliko minuta.« Njezina druga ruka, dugi ružičasti nokti bijelo lakiranih vrhova i mali, crni mobitel, gotovo su nestali u sjajnom, ružičastom oblaku njezine kose.

Smiješeći se, govori: »Mona, samo mirno«, dok me pogledom mjeri od glave do pete. »Smeđi sportski sako,« kaže, »smeđe hlače, bijela košulja.« Namršti se: »I modra kravata.«

Žena govori telefonu: »Srednjih godina. Sto sedamdeset pet, oko sedamdeset kilograma. Bijelac. Smeđa, zelene.« Namigne mi i nastavi: »Kosa mu je malo raščupana, jutros se nije brijao, ali djeluje prilično bezopasno.«

Nagne se malo prema meni i šapne *tajnica*.

U mikrofona kaže: »Molim?«

Stane u stranu i slobodnom rukom mahne mi da uđem. Zakoluta očima, zavrti ih dok se ne sretnu s mojima i kaže: »Mona, hvala na brizi, no mislim da gospodin Streater nije došao ovamo da bi me silovao.«

Nalazimo se na Gartrollerovom imanju, na Walker Ridge Driveu, georgijska kuća s osam spavaćih soba, sedam kupaonica, četiri kamina, sobom za doručak, svečanom blagovaonicom i sto četrdeset kvadrata plesne dvorane na trećem katu. S kućom ide samostojeća garaža za šest automobila i gostinjska kuća. Ima ukopani bazen, kao i protupožarni i protuprovalni alarm.

Walker Ridge Drive je kvart gdje se otpad skuplja pet dana tjedno. Tamo žive ljudi koji cijene prijetnju dobro utemeljenom

tužbom, a kad im pristupiš i predstaviš se, obično se smiješe i slažu s tobom.

Gartrollerovo imanje je prelijepo.

Takvi susjedi neće te pozvati da uđeš. Stoje na poluotvorenim vratima i smiješe se. I tvrde kako nemaju blagog pojma o povijesti Gartrollerove kuće. Pa, to je samo kuća.

Ako se raspituješ dalje, počinju ti preko ramena razgledavati praznu ulicu. Zatim se ponovno nasmiješe i kažu: »Ne mogu vam pomoći. Stvarno ćete morati nazvati agenciju za nekretnine.«

Na ploči pred kućom, Walker Ridge Drive 3465, natpis: Nekretnine Boyle. Samo po dogovoru.

U susjednoj kući, vrata otvara sobarica. Skrivajući se iza njezine suknje, proviruje pet ili šest godina stara djevojčica. Odmahuje glavom i kaže kako ne zna ništa. »Morate zvati agenticu,« rekla je, »Helen Boyle. Ime joj je na ploči.«

A djevojčica doda: »Ona je vještica.«

I sobarica zatvori vrata.

Unutar Gartrollerova doma, Helen Hoover Boyle kroči praznim, bijelim sobama koje odjekuju. Telefonira u hodu. Oblak njezine ružičaste kose, pripijen ružičasti kostim, noge u bijelim čarapama, stopala u ružičastim cipelama ne previsokih peta. Usne su joj gumaste od ružičastog ruža. Ruke joj blješte i zveckaju zlatnim i ružičastim narukvicama, zlatnim lancima, talismanima i novčićima.

Dovoljno ukrasa za božićno drvce. Biseri toliko veliki da bi se njima ugušio i konj.

Govori u slušalicu: »Jesi li nazvala one u kući Exeter? Trebali su izjuriti vrišteći još prije dva tjedna.«

Prolazi kroz visoka dvokrilna vrata u sljedeću sobu, zatim u onu iza nje.

»Ajmemeni«, kaže. »Kako to misliš, oni ne žive tamo?«

Kroz visoke olučene prozore pruža se pogled na kamenu terasu. Iza nje tratina isprugana tragovima kosilice, a tamo daleko bazen.

Ona govori u slušalicu: »Slušaj, nitko ne potroši milijun i dvjesto tisuća na kuću u kojoj ne živi.« Govori glasno i oštro u sobama bez ikakvog namještaja i sagova.

Malena ružičasto-bijela torbica visi na dugom zlatnom lancu, prebačenom preko njezina ramena.

Sto sedamdeset. Pedeset osam kilograma. Neodređena dob. Toliko je vitka da je ili bogata ili umire. Kostim je načinjen od nekakve nabrane tkanine za namještaj, obrubljen bijelom vrpcom. Ružičast, no ne ružičast poput škampa. Bojom je bliži pašteti od škampa, posluženoj na krekeru s malo peršina i nekoliko zrna kavijara. Sako je jako stegnut na uskom struku, a ramena podstavljena jastučićima. Suknja je kratka i uska. Golema, zlatna puceta.

Nosi odjeću za lutke.

»Ne«, kaže ona. »Gospodin Streator je tu pored mene.« Podigne iscrtane obrve i pogleda me. »Tratim li njegovo vrijeme?« upita. »Nadam se da nije tako.«

Nasmiješena, govori u mikrofon: »Dobro. Niječno odmahuje glavom.«

Nešto me tjera da razmišljam što ju je natjeralo da me proglasi *srednjim godinama*.

Istini za volju, kažem, nisam došao raspitivati se o kući.

S dva ružičasta nokta prekrije mobitel, nagne se prema meni i prošapće *još samo minutu*.

Govorim kako sam zapravo njezino ime našao u dosjeima okružnog mrtvozornika. Istina glasi da sam pregledavao forenzička izvješća o svakoj smrti u kolijevci u posljednjih dvadeset četiri godine.

I dalje slušajući sugovornicu, ne gledajući me, ružičastim noktima dodirne moj zapučak i ne miče ih. Samo me malo odguruje. Govori u mikrofon: »I gdje je problem? Zašto ne žive tamo?«

Sudeći po ruci, ovako izbliza, sigurno je u kasnim tridesetima ili ranim četrdesetima. No taj izgled punjene životinje koji u nekim godinama i određenom stanju bankovnog računa prolazi kao ljepota i dalje je pretjerano starački za nju. Koža joj djeluje kao da je prošla piling, čupkanje, čišćenje, vlaženje i restauraciju te izgleda kao

obnovljeni komad pokućstva. Tapećiranog ružičastom presvlakom. Restauracija. Renovacija.

Viče u mobitel: »Zezaš! Naravno da znam što znači rušenje!« I nastavlja: »To je zaštićena zgrada!«

Podigne ramena, zategne ih sve do vrata, zatim ih opusti. Okrene glavu od mobitela, i uzdahne, sklopljenih očiju.

Sluša, dok joj se ružičaste cipele i bijele noge naglavce zrcale na tamnom, lakiranom parketu. Zrcale se duboko u drvu i može se vidjeti sjene ispod njezine suknje.

Slobodnom rukom prekrije čelo i kaže: »Mona.« I kaže: »Ne možemo si dopustiti da izgubimo tu kuću. Ako tamo izgrade novu, postoji mogućnost da zauvijek nestane s tržišta.«

Zatim ušuti i samo sluša.

A ja se stvarno moram upitati: otkad je to zabranjeno odjenuti modru kravatu i smeđi sako?

Prignem glavu kako bih je pogledao u oči. Izustim: »Gospođo Boyle?« Morao sam se sastati s njom negdje na miru, izvan ureda. Riječ je o priči koju istražujem.

Ona mahne prstima između nas. U sljedećem trenutku prilazi kaminu, nagne se unutra, slobodnom rukom primi se za okvir i prošapće: »Kad kugla za rušenje udari, susjedi će vjerojatno prirediti tulum.«

Iz te sobe široki hodnik vodi u sobu s drvenim podom i objeljenim, složenim reljefom na stropu. Na drugom kraju hodnik vodi u prostoriju obloženu praznim, bijelim policama za knjige.

»Možda bismo mogli *započeti* prosvjede«, kaže. »Mogli bismo napisati pismo novinama.«

A ja kažem kako sam, eto, iz novina.

Njezin parfem miriši na kožna automobilska sjedišta, stare, osušene ruže i unutrašnjost komode od cedrovine.

Helen Hoover Boyle kaže: »Mona, pričekaj malo.«

Prilazi mi i govori: »Što ste to rekli, gospodine Streater?« Njezine trepavice zatrepću – jednom, dvaput, brzo. Čeka. Oči su joj modre.

Ja sam novinski izvjestitelj.

»Kuća Exeter je ljupko, *povijesno* zdanje koje neki ljudi žele srušiti«, kaže, dlanom prekrivajući mikrofon. »Sedam spavaćih soba, petsto šezdeset kvadrata. Cijeli prvi kat s oblogama od višnjinog drva.«

Prazna soba toliko je tiha da je moguće čuti kako glasić iz telefonske slušalice doziva: »Helen?«

Ona sklopi oči i kaže: »Izgrađena je 1935.«, zatim nakrivi glavu. »Ima parni kotao, imanje ima skoro tri hektara, krov s crepovima ...«

A glasić doziva: »Helen?«

»... sobu za kartanje«, nastavlja ona, »sobni bar, kućnu teretanu ...«

Problem je što nemam toliko vremena. Kažem joj kako samo trebam znati je li ikad imala dijete.

»... djevojačku sobu«, govori ona, »prostoriju za hlađenje hrane ...«

Pitam je li joj sin umro od smrti u kolijevci prije dvadesetak godina?

Moram znati je li čitala sinu. Zvao se Patrick. I želim pronaći sve postojeće primjerke jedne knjige.

Pritisnuvši mobitel ramenom na uho, Helen Boyle naglo otvara svoju ružičasto-bijelu torbicu i vadi bijele rukavice. Navlačeći ih, rasteže prste, i govori: »Mona?«

Moram znati posjeduje li ona svoj primjerak te knjige. I žao mi je što joj ne mogu reći zašto.

Ona kaže: »Nažalost, mislim da nam gospodin Streater neće biti od pomoći.«

Moram znati jesu li joj na sinu obavili autopsiju.

Smiješi mi se. Zatim mi šaptom kaže da se tornjam.

Podignem obje ruke, okrenem dlanove prema njoj i počnem se povlačiti.

Moram biti siguran da su uništeni svi primjerci knjige.

Ona kaže: »Mona, molim te, zovi policiju.«

06.

U SLUČAJEVIMA SMRTI u kolijevci standardni je postupak uvjeriti roditelje kako nisu pogriješili ni u čemu. Bebe se ne guše pod pokrivačima. U časopisu *Journal of Pediatrics*, u studiji »Mehaničko gušenje tijekom rane dojenačke dobi« objavljenoj 1945. godine, istraživači su dokazali kako se nijedno dijete ne može ugušiti dok leži. Čak se i ona najmanja, položena licem na jastuk ili strunjaču, mogu zarotirati dovoljno da bi mogla disati. Čak i kad dijete pati od lagane prehlade, ne postoje dokazi njezine povezanosti sa smrću. Nema dokaza koji bi povezivao cjepivo DPT – difterija, pertusis i tetanus – i sindrom iznenadne smrti. Iako liječnik pregleda dijete samo nekoliko sati ranije, ono može umrijeti.

Mačka ne sjeda na dijete i ne isisava mu život.

Sve što znamo jest da ne znamo ništa.

Bolničar Nash pokazuje mi purpurne i crvene masnice na svakom djetetu, *livor mortis*, pojavu kad se oksidirani hemoglobin taloži u najdonjim dijelovima tijela. Krvavu pjenu koja navire na usta i nos patolozi nazivaju izbacivanjem tekućina, i to je prirodni dio raspadanja. Ljudi koji očajnički traže odgovor primijetit će *livor mortis*, izbacivanje tekućina, čak i osip od pelena i pretpostaviti kako je riječ o zlostavljanju.

Bit vica je zaboraviti cjelinu i gledati sve izbliza.

Prečac k zatvaranju svih vrata vodi kroz zakapanje u detalje. U činjenice. Najbolje je postati novinar, tako je moguće sakriti se iza bloka. Sve se svodi na istraživanje.

U okružnoj knjižnici, na dječjem odjelu, knjiga stoji na polici i čeka. *Pjesme i pjesmice svijeta*. Na 27. stranici pjesma. Afrička narodna pjesma – tako stoji u knjizi. Osam stihova koje ne moram prepisivati. Zabilježio sam ih još kod prve bebe – one iz prikolice u predgrađu. Istrgnem tu stranicu i knjigu vratim na policu.

U gradskoj redakciji Duncan kaže: »Kako ti idu mrtve bebe?« I kaže: »Daj, nazovi ovaj broj i provjeri koji je to vrag.« Pruža mi

korekturu rubrike »Stil života«, u kojoj je crvenim flomasterom zaokružio oglas:

Upozorenje posjetiteljima teretane i skvoš-kluba Meadow Downs

Tekst glasi: »Jeste li se zarazili mesoždernom gljivičnom infekcijom u dodiru s opremom u teretani ili otvorenim površinama u svlačionicama? Ako je tako, nazovite nas i sudjelujte u skupnoj tužbi.«

Nazovem otisnuti broj, javi se muški glas: »Odvjetnički ured Deemer, Duke i Diller.«

I dodaje: »Potrebni su nam vaše ime, prezime i adresa.« I nastavlja: »Možete li opisati osip? Veličinu. Smještaj. Boju. Gubitak tkiva i druga oštećenja. Budite što određeniji.«

Kažem kako je došlo do nesporazuma. Nemam osip. Ne zovem da bih podizao tužbu.

Ne znam zašto, ali mi na pamet padne Helen Hoover Boyle.

Kad se predstavim kao novinar, muškarac mi kaže: »Oprostite, ali nam nije dopušteno razgovarati o slučaju sve dok ne podnesemo tužbu.«

Nazivam teretanu, no ni tamo ne žele razgovarati. Zovem klub »Treeline« iz prethodnog oglasa, ali i oni odbijaju razgovor. U oba oglasa navodi se isti telefonski broj. Ponovno nazivam, javlja se muški glas: »Odvjetnički ured Diller, Doom i Duke.«

Spustim slušalicu.

U novinarskoj školi poučavaju kako treba započeti s najvažnijom činjenicom. Oni to nazivaju izokrenutom piramidom. Na početak članka dolaze: *tko, što, gdje, kad i zašto*. Zatim niz manje važnih činjenica u silaznom poretku. Na taj način urednik može štrihati bilo koji dio članka, ne gubeći ništa važno.

Sve sitnice, miris prekrivača na krevetu, hrana na tanjurima, boja božićnog ukrasa – sve to završava na podu u Grafičkoj.

Jedina pravilnost u slučaju smrti u kolijevci porast je slučajeva s padom temperature ujesen. Moj urednik želi da tom činjenicom

započnem uvod prvog nastavka. Nešto što će izazvati paniku. Pet beba, pet nastavaka. Tako možemo ljude tjerati da čitaju pet nedjelja uzastopce. Možemo obećati kako ćemo istražiti uzroke i pravilnost sindroma iznenadne smrti. Možemo pružiti nadu.

Neki još vjeruju da je znanje moć.

Oglašivačima možemo jamčiti iznimno zainteresirane čitatelje. A vani je već malo hladnije.

Vrativši se u Gradsku, zamolim urednika da mi učini malu uslugu.

Mislim da sam pronašao pravilnost. Čini se kako su svi roditelji svojoj djeci, noć prije smrti, naglas čitali jednu te istu pjesmicu.

»Svih pet?« upita on.

Predložim mu mali eksperiment.

Već je kasna večer i obojica smo umorni od predugog dana. Sjedimo u njegovu uredu. Kažem mu da poslušaj.

Staru pjesmu o životinjama koje odlaze na počinak. Čeznutljiva je i sentimentalna – čitajući pjesmu naglas, osjećam kako mi je lice vrelo i podliveno oksidiranim hemoglobinom pod fluorescentnim svjetlima, sjedeći za urednikovim stolom, nasuprot njemu, s njegovom odvezanom kravatom i raskopčanim ovratnikom, zavaljenim u fotelju, sklopljenih očiju. Malo je otvorio usta – zubi i šalica za kavu u istoj su kaveno-smeđoj nijansi.

Dobro je što smo sami i što sve to traje samo minutu.

Na kraju, on otvara oči i kaže: »Jebote, koji bi to kurac trebao biti?«

Duncan, zelenih očiju.

Njegovi hračci ateriraju u malim, hladnim lokvicama po mojoj ruci, nose mi mikrobe – male, mokre kuglice sačme, donose viruse. Slina smeđa od kave.

Kažem da ne znam. Knjiga je naziva pjesmom prebiranja. U nekim, starim civilizacijama, pjevali su je djeci kad bi nasrnule glad ili suša, i svaki put kad bi pleme postalo previše brojno za svoju zemlju. Pjevalo se ratnicima ranjenim u boju, ljudima koje bi snašle bolesti,

svakomu tko je trebao umrijeti brzo. Da bi im skratili muke. Uspavanka.

Što se tiče etike – naučio sam kako novinarov posao nije suditi o činjenicama. Njegov je posao provjeravati podatke. Njegov je posao prikupiti pojedinosti. Samo ono što nađe. Biti nepristran svjedok. Danas znam kako ne bih ni trena dvojio hoću li nazvati one roditelje na badnju večer.

Duncan pogleda na sat, pogleda mene, i kaže: »Dakle, kakav ti je to eksperiment?«

Sutra ću znati postoji li uzročno-posljedična povezanost. Istinska pravilnost. Moj je posao ispričati priču. Stranicu 27. ubacim u rezač papira.

Štap i kamen zlijedit sve će, riječi nikad neće.

Ne želim objašnjavati sve dok ne budem posve siguran. Ovo je i dalje samo pretpostavka, tako da zamolim urednika za strpljenje. Kažem: »Duncane, obojici nam je potreban odmor.« I kažem: »Mogli bismo o tome porazgovarati ujutro.«

07.

DOK ISPIJAM PRVU kavu, Henderson mi prilazi iz redakcije vijesti. Neki grabe kapute i odlaze prema dizalu. Drugi grabe časopise i jure prema toaletima. Ostali se skrivaju iza monitora i prave se da telefoniraju dok Henderson stoji s olabavljenom kravatom nasred redakcije i urla: »Jebote, gdje je Duncan?«

I urla: »Gradsko izdanje ide u tisak i, jebote, treba nam ostatak naslovne.«

Neki sliježu ramenima. Ja podignem slušalicu.

Pojedinosti o Hendersonu: ima plavu kosu zalizanu na čelu. Izletio je s pravnog fakulteta. Sad je urednik vijesti. Uvijek zna visine snijega, i na svakom sakou njiše mu se propusnica za dizalo. Njegova zaporka na računalu glasi »zaporka«.

Stane pored mog stola i kaže: »Streatore, ta odvratna plava kravata je jedina koju imaš?«

Ne skidam slušalicu s uha, promrmljam riječ *intervju* i tulež iz slušalice upitam je li to slovo »b«, kao »budala«?

Naravno, nikomu ne kažem da sam Duncanu pročitao pjesmu. Ne mogu pozvati policiju. U svezi s mojom teorijom. A Heleni Hoover Boyle ne mogu objasniti zašto se moram raspitivati o njezinom pokojnom sinu.

Ovratnik mi je toliko tijesan da kavu gutam nasilu.

Čak kad bi mi i ljudi povjerovali, prvo bi pitanje glasilo: »Koja pjesma?«

Pokaži nam. Dokaži nam.

Pitanje ne bi glasilo: »Hoće li se pjesma proširiti?«

Pitanje glasi: »Kako brzo će izumrijeti ljudski rod?«

U njoj je vlast nad životom i hladnom, čistom, beskrvnom, lakom smrću, dostupna svima. Svakomu. Trenutačna, beskrvna, holivudska smrt.

Čak i da prešutim, kada će *Pjesme i pjesmice svijeta* doprijeti u školske razrede? Kada će se pjesma s 27. stranice, pjesma prebiranja, pročitati pred pedesetoro djece, malo prije spavanja?

Kada će je netko pročitati tisućama putem radija? Kad će je netko uglazbiti? Prevesti na druge jezike?

Kvragu, ne mora se prevoditi da bi djelovala. Bebe ne govore nijedan jezik.

Duncana nitko nije vidio već tri dana. Miller misli da je Kleine zvao Duncana doma. Kleine smatra kako je zvao Fillmore. Svi su sigurni da je zvao netko drugi, no nitko nije razgovarao s Duncanom. Nije odgovorio na e-maile. Carruthers kaže kako se Duncan nije potrudio otvoriti bolovanje.

Šalicu kave kasnije, Henderson zastaje pored mog stola, noseći špaltu rubrike »Stil života«. Presavijena je kako bih vidio oglas – tri stupca puta petnaest centimetara. Henderson me promatra kako kuckam po ručnom satu i prinosim ga uhu. Kaže: »Ovo ide u jutarnje izdanje?«

Naslov glasi:

Upozorenje putnicima prvog razreda zrakoplovne tvrtke Regent-Pacific

Tekst oglasa: »Jeste li pretrpjeli gubitak kose i/ili neugodnosti uzrokovane ušima koje su se naselile u presvlakama sjedišta, jastuka ili pokrivača? Ako je tako, molim nazovite navedeni broj i pridružite se skupnoj tužbi.«

Henderson kaže: »Jesi li ih već zvao?«

Kažem mu kako bi mogao zavezati i nazvati sam.

A Henderson kaže: »Ti si za specijalna izvješća.« I kaže: »Ovo nije zatvor. I ja nisam tvoj posilni.«

Ubija me, ubija.

Novinar se ne postaje zato što je netko osobito nadaren za čuvanje tajni.

Biti novinar znači pričati. Donositi loše vijesti. Širiti zarazu. Najvažniju priču u povijesti. Ovo bi mogao biti kraj masovnih medija.

Pjesma prebiranja bila bi jedinstvena kuga informacijskog doba. Zamislite svijet u kojemu ljudi izbjegavaju televiziju, radio, filmove, internet, časopise i novine. Moraju nositi čepove za uši jednako kao što nose kondome i zaštitne rukavice. U prošlosti nitko nije previše razbijao glavu zbog seksa s neznancima. Prije toga, zbog ugriza muha. Ili neprokuhane vode za piće. Komaraca. Azbesta.

Zamislite kugu kojom se zarazite preko ušiju.

Štap i kamen zlijedit sve će, a odsad ubijaju i riječi.

Nova smrt, ova kuga, može stići odasvud. Iz pjesme. Iz reklame. Novinskog izvješća. Propovijedi. Od uličnih glazbenika. Možete umrijeti od televizijske prodaje. Ubije vas učitelj. Dokument koji skinete s interneta. Čestitka. Kineski kolačić.

Milijun ljudi moglo bi pratiti neku televizijsku emisiju i drugog jutra biti mrtvi zbog jedne reklame.

Zamislite tu paniku.

Zamislite novo Mračno doba. Istraživanja i trgovački putovi donijeli su prve kuge iz Kine u Europu. Uz masovne medije imamo bezbroj novih načina prijenosa.

Zamislite knjige koje gore. Vrpce, filmovi, dokumenti, radio aparati, televizori – sve završava na istoj lomači. Sve knjižnice i knjižare plamte u noći. Ljudi napadaju mikrovalne odašiljače. Ljudi sjekirama sijeku sve optičke kabele.

Zamislite ljude koji pjevuše molitve, pjevaju psalme ne bi li ugušili svaki zvuk koji bi mogao donijeti smrt. Dlanovima pritišćući uši, zamislite ljude koji izbjegavaju sve pjesme ili razgovore u kojima bi se mogla skrivati smrt, onako kako manijaci tružu bočice s aspirinima. Svaku novu riječ. Sve što savršeno ne razumiju bit će sumnjivo, opasno. Izbjegavat će to. Karantena komunikacija.

Ako je pak to smrtonosna čarolija, zaziv, zacijelo ima i drugih. Ako *ja* znam za 27. stranicu, zna i netko drugi. Nisam ja nikakav prvi među genijima.

Kada će netko razglobiti pjesmu prebiranja i stvoriti novu inačicu, i novu, i novu, i novu? Sve redom nove i poboljšane. Dok

Oppenheimer nije izumio atomsku bombu, ona je bila nemoguća. Sad imamo atomsku bombu i hidrogensku bombu i neutronske bombe – ljudi i dalje šire opseg te jedne, jedine ideje. Stjerani smo u novu, zastrašujuću paradigmu.

Ako je Duncan mrtav, on je bio neophodna žrtva. Bio je moj atmosferski nuklearni test. Moj poligon Trinity. Moja Hiroshima.

A Palmer iz korekture i dalje je uvjeren da je Duncan u slagarni.

Jenkins iz slagarne kaže da je Duncan vjerojatno u dizajnu.

Hawley iz Dizajna tvrdi kako je u knjižnici press-clippinga.

Schott iz knjižnice javlja da je Duncan u korekturi.

To ovdje prolazi kao stvarnost.

Zamislite razinu sigurnosti na aerodromima, i zamislite taj slom u svim knjižnicama, školama, kazalištima, knjižarama, kad pjesma prebiranja jednom izađe na svijet. Gdje god se šire informacije, stajat će naoružani stražari.

Radio-valovi opustjet će poput javnih bazena u vrijeme panike izazvane poliomijelitisom. Nakon toga, emitirat će se samo obavijesti državne uprave. Samo dobro pročešljane vijesti i glazba. Nakon toga će svu glazbu, sve knjige i filmove, prije puštanja u javnost, testirati na pokusnim životinjama ili robijašima-dobrovoljcima.

Umjesto kirurških maski, nosit će se slušalice koje će ljudima davati umirujuću i neprekidnu zaštitu sigurnom glazbom ili ptičjim pjevom. Ljudi će plaćati opskrbu »čistim« vijestima, izvore »sigurnih« podataka i zabave. Zamislite – na isti način kako se provjeravaju mlijeko, meso ili krv, knjige, glazba i filmovi filtrirat će se i homogenizirati. Dobivati certifikate. Bivati odobreni za široku potrošnju.

Ljudi će biti presretni što će se odreći najvećeg dijela kulture u ime uvjerenja kako je onaj mali dio koji do njih dopire siguran i čist.

Bijeli šum.

Zamislite svijet tišine u kojem je zabranjen svaki zvuk dovoljno glasan ili dovoljnog trajanja da prikriva smrtonosnu pjesmu. Nema više motorkotača, kosilica, mlažnjaka, električnih miksera, sušilica za kosu. Svijet u kojem se ljudi pribijavaju slušati, boje se da će čuti

nešto skriveno u prometnoj tutnjavi. Ili neke otrovne riječi zakopane u glasnoći glazbe iz susjednog stana. Zamislite sve veću i veću otpornost na jezik. Nitko ne govori jer se nitko ne usuđuje slušati.

Gluhi će vladati svijetom.

I nepismeni. I izdvojeni. Zamislite svijet napučen pustinjacima.

Još jedna šalica kave i morat ću pišat kao lud. Henderson iz vijesti lovi me kako perem ruke u muškom zahodu i kaže nešto.

Bilo što.

Sušeći ruke pod sušilicom, dovikujem mu kako ga ne čujem.

»Duncan!« urla Henderson. Nadglasavajući zvuk vode i sušilice za ruke, viče: »Imamo dva mrtvaca u hotelskom apartmanu, i ne znamo je li to dovoljno važna vijest. Duncan mora odlučiti.«

Pretpostavljam da govori baš to. Toliko buke, toliko buke.

U zrcalu provjerim kravatu i prstima začušljam kosu. U jednom bih dah, dok se Henderson zrcali uza me, mogao izgovoriti pjesmu prebiranja i on bi mi do večeras nestao iz života. I on i Duncan. Mrtvi. Stvarno lako.

Umjesto toga, pitam može li se plava kravata nositi sa smeđim sakoom.

08.

KAD JE PRVI BOLNIČAR stigao na poprište, prvo je nazvao svog mešetara. Taj bolničar, moj prijatelj John Nash, procijenio je stanje u apartmanu 17F, smještenom u hotelu Pressman i dao nalog za prodaju svih dionica tvrtke Stuart Western Technologies.

»Neka mi daju otkaz«, kaže Nash, »ali za te tri minute koliko sam telefonirao, ono dvoje u krevetu nije postalo ništa mrtvije.«

Zatim naziva mene, i pita imam li pedeset dolara za njega kako bi otkrio još neke pojedinosti. I kaže mi da ako imam, svakako prodam dionice Stuart Westerna, a zatim da se dovučem u birc na Trećoj, nedaleko bolnice.

»Isuse«, kaže Nash preko telefona, »ženska je bila prekrasna. Da Turner, moj partner, nije bio tamo, ne znam što bi bilo.« I prekine.

Sudeći prema burzovnim izvješćima, dionice Stuart Western Techa već su počele pad prema zahodskoj školjki. Sigurno su već objavili vijest o Bakeru Lewisu Stuartu, utemeljitelju tvrtke, i njegovoj novoj supruzi Penny Price Stuart.

Stuartovi su večerali sinoć u sedam, u restoranu *Chez Chef*. To smo izvukli malo podmitivši hotelskog recepcionara. Prema onom što je izjavio konobar, jedan od njih jeo je rižoto od lososa, drugi gljive Portobello. Po računu se ne vidi tko je jeo što, tako je rekao. Ispili su bocu crnog pinota. Netko je za desert uzeo tortu od sira. Oboje su pili kavu.

U devet su se odvezli do galerije Chambers, na večernju zabavu – očevici su izjavili policiji kako je par razgovarao s nekoliko ljudi, među kojima i s vlasnikom galerije te arhitektom koji im je izrađivao novu kuću. Oboje su popili čašu nekog bezimenog vina.

Hotelski telefonist kaže da su nekoliko puta telefonirali između pola jedanaest i ponoći. U ponoć i petnaest nazvali su recepciju i naručili buđenje za osam ujutro. Dežurni službenik potvrdio je da su se poslužili daljinskim kako bi naručili pornić.

U devet sati ujutro, pronašao ih je mrtve.

»Ako pitaš mene, onda je embolija«, kaže Nash. »Ližeš picu, upušeš malo zraka unutra, ili je ševiš malo prežestoko — na oba načina možeš joj u krvotok stjerati zrak, a mjehurić odlazi ravno u srce.«

Nash je krupan. Krupni tip u debelom kaputu prebačenom preko bijele odore, u bijelim tenisicama. Kad uđem u bar, stoji za šankom. Nalaktio se na šank, jede sendvič s biftekom iz kojeg se, s drugog kraja, cijede senf i majoneza. Pije crnu kavu. Masnu kosu spleo je u malenu palmu na tjemenu.

Dakle, što je, pitam.

Pitam, jesu li pretresli sobu?

Nash ne prestaje žvakati, velika čeljust kreće se u krugovima. S obje ruke drži sendvič, no ne gleda u totalno zaprljani tanjur, u kisele krastavce i čips.

Pitam ga je li nanjušio išta u hotelskoj sobi?

Kaže: »Kad su u pitanju takvi mladenci, mislim da ju je izjebao do smrti, a onda dobio infarkt. Pet dolara da će, kad je otvore, pronaći zrak u njezinom srcu.«

Pitam ga je li provjerio komu je posljednjem telefonirao.

Nash odgovara: »Ne. Ne može se na hotelskim telefonima.«

Kažem da za svojih pedeset dolara želim više od slinjenja nad leševima.

»I ti bi slinio, još kako«, kaže. »Jebote, bila je komad.«

Pitam ga je li na poprištu bilo nekih dragocjenosti – satova, lisnica, nakita?

Kaže: »Još je bila topla pod pokrivačem. Dovoljno topla. Ni traga agoniji. Ništa.«

A velika čeljust mu melje li melje, malo sporije sad kad se zabaljio u prazno.

»Kad bi mogao imati bilo koju ženu,« pita me, »kad bi je mogao ševiti na bilo koji način, ne bi li učinio to?«

Kažem da se to, o čemu govori, naziva silovanjem.

»Ne,« kaže, »ako je mrtva.« Drobi čips u ustima. »Da sam bio sam i imao gumicu ...« govori žvačući. »Patolog nikad ne bi otkrio moj DNK na poprištu.«

Zatim govori o ubojstvu.

»Nije slučaj, ako je netko ubije«, kaže Nash i pogleda me. »Ili njega. Gospodin suprug imao je sasvim zgodnu guzu, ako ti ga to diže. Nikakvih izlučevina. Bez mrtvačkih pjega. Klizave kože. Ništa.«

Ne shvaćam kako može govoriti o tomu dok jede.

I kaže: »Oboje goli. Velika vlažna mrlja na madracu, točno između njih. Ma, ševili su se. Ševili se i krepali.« Nash žvače sendvič i govori: »Kad sam je vidio tamo, izgledala je bolje od bilo koje pičke koju sam ševio.«

Kad bi Nash znao pjesmu prebiranja, nijedna žena ne bi ostala živa. Ni živa, ni djevica.

Ako je Duncan mrtav, nadam se da Nash neće doći tamo. Doduše, možda uzme prezervative. Možda ih prodaju u njegovoj kupaonici.

Budući da je tako dobro izgledala, pitam ga je li vidio ikakve modrice, ugrize, ubode, tragove igala, bilo što.

»Nije ti to to«, kaže.

Oproštajno pismo?

»Ništa. Nikakav jasan uzrok smrti«, kaže.

Nash okrene sendvič na drugu stranu i poliže senf i majonezu koji su iscurili s drugog kraja. I kaže: »Sjećaš se Jeffreyja Dahmera.« Obliže kruh i nastavi: »Nije imao namjeru pobiti toliko ljudi. Samo je vjerovao da je ljudima moguće izbušiti rupu u lubanji, uliti malo varikine i tako ih pretvoriti u seksualne zombije.«

Što dakle dobivam za svojih pedeset dolara?

»Imam samo ime«, kaže.

Dajem mu dvije dvadesetice i desetku.

Zubima izvlači komad bifteka iz kruha. Meso mu padne na bradu, zatim zabaci glavu i ubaci ga u usta. Zvačući, govori: »Jesam ti ja svinja«, a dah mu vonja samo po gorušici. I kaže: »Posljednja

osoba s kojom su razgovarali, prema zabilješkama s oba mobitela, zove se Helen Hoover Boyle.«

I pita: »Jesi li poprodavao dionice kako sam ti rekao?«

09.

TO JE ONAJ ISTI sekreter. Prema onom što piše na kartici nalijepljenoj sprijeda, riječ je o crno lakiranoj borovini s posrebnim perzijskim motivima, okruglim nogama i postoljem u obliku zavoja i školjaka. Sigurno je to isti sekreter. Skrenuli smo upravo tamo, hodajući uskim hodnikom ormara, zatim skrenuli desno pokraj kuhinjskog ormara iz razdoblja Namjesništva, lijevo pored sofe iz ranog osamnaestog stoljeća, i opet smo tu.

Helen Hoover Boyle prelazi prstom po srebrnim ukrasima, pocrnjelim muškarcima i ženama s perzijskog dvora i kaže: »Nemam pojma o čemu govorite.«

Ubila je Bakera i Penny Stuart. Nazvala ih je na mobitele neko vrijeme prije smrti. I pročitala im pjesmu prebiranja.

»Mislite da sam ubila te nesretnike tako da sam im *pjevala*?« pita. Danas je kostim žut, no kosa je i dalje našušurena i ružičasta. Cipele su žute, ali joj oko vrata i dalje vise zlatni lanci i perlice. Obrazi od previše pudera izgledaju ružičasto i meko.

Nisam trebao mnogo istraživati da bih otkrio kako su Stuartovi upravo oni kupci kuće na Exeter Driveu. One ljupke, *povijesne* kuće sa sedam spavaćih i trešnjevim oblogama na katu. One koju su namjeravali srušiti, a zatim podići novu. Oni, čiji je plan razgnjevio Helen Hoover Boyle.

»O, gospodine Streater«, govori ona. »Kad biste bar malo slušali što govorite.«

S mjesta gdje stojimo, uski hodnici namještaja protežu se nekoliko metara u svim pravcima. Nakon toga, svaki hodnik skreće, ili se grana u nove hodnike stvorene od naguranih ormara i pregradnih ploča. Oni niži komadi, naslonjači, sofe i stolići dopuštaju čovjeku da vidi tek novi hodnik komoda, novi zid stojećih satova, emajliranih paravana, georgijanskih sekretera.

Predložila je da se nađemo upravo tamo, kako bismo mogli razgovarati nesmetano – u antikvarnici koja više podsjeća na

skladište. U tom labirintu namještaja neprekidno nalijećemo na onaj sekreter, i kuhinjski ormar iz doba Namjesništva. Hodamo u krugovima. Izgubljeni smo.

Helen Boyle kaže: »Jeste li ikome rekli za tu vašu ubojitu pjesmu?«

Samo svom uredniku.

»I što vam je rekao urednik?«

Mislim da je mrtav.

A ona kaže: »Kakvo iznenađenje.« I doda: »Zacijelo se osjećate strašno.«

Iznad nas na različitim visinama vise kristalni lusteri, prljavi i prašni poput napudranih vlasulja. Raščupane žice vijugaju oko kuka za vješanje na strop. Presječene žice, prasne, pregorjele žarulje. Svaki luster je samo jedna aristokratska glava, odsječena i obješena naopačke. Nad svime, luk svoda skladišta, bezbroj potpornih greda nosi valoviti čelični lim.

»Samo me slijedite«, kaže Helen Boyle. »Zar mahovina ne bi trebala rasti samo na sjevernim stranama ormara?«

U ustima naslini dva prsta i podigne ih uvis.

Rokoko vitrine, jakobitski ormari za knjige, neogotički visoki ormari, izrezbareni i nauljeni, provansalske garderobe – sve se to tiska oko nas. Edvardijanski rijetki kabineti od orahovine, viktorijanska velika zrcala, neorenesansni ormari-ladičari. Orahovina i mahagonij, ebanovina i hrastovina. Bačvaste noge, noge sa šapama, rebraste panelke. Na svakom skretanju, čeka još toga. Sifonijeri iz razdoblja kraljice Anne. Jos ptičjeg javora. Sedefne intarzije i pozlaćena bronca.

Koraci nam odjekuju po betonskom podu. Čelični krov šumi pod kišom.

A ona upita: »Ne osjećate li se pomalo zatrpani poviješću?«

Svojim ružičastim noktima, iz svoje žuto-bijele torbice, vadi prsten s ključevima. Stisne ih u šaci, tako da joj između prstiju proviruju samo oni najduži i najoštriji.

»Shvaćate li da će sve što učinimo rijekom naših života za sto godina biti posve beznačajno?« upita. »Mislite li da će se itko, stotinu godina od danas, sjećati Stuartovih?«

Promatra jednu ulaštenu površinu za drugom, stoliće, toaletne stoliće, vrata – u svima se zrcali njezin odraz.

»Ljudi umiru«, govori ona. »Ljudi ruše kuće. No namještaj, otmjen i lijep, traje i traje, preživljavajući sve.«

I dodaje: »Ormari su žohari naše civilizacije.«

Ne usporavajući korak, čeličnim vrškom ključa prijeđe preko ulaštene orahovine kabineta. Zvuk je tih kao i uvijek kad nešto oštro reže nešto meko. Urez je dubok i ispod furnira otkriva neobrađenu, jeftinu borovinu.

Zastaje ispred garderobnog ormara sa kosim, staklenim vratima.

»Pomislite na sve generacije žena koje su se ogledale u tom zrcalu«, kaže. »Odnijele su ga u svoj dom. Ostarjele su u tom zrcalu. Umrle su sve te prekrasne mlade žene, a ormar stoji ovdje i vrijedi više nego što je vrijedio. Parazit koji je nadživio domaćina. Veliki, debeli grabežljivac traga za novim obrokom.«

Kaže kako taj labirint starina nastanjuju duhovi svih koji su ikad posjedovali sav taj namještaj. Svih bogatih i dovoljno uspješnih da se dokažu. A sav je njihov talent i inteligenciju i ljepotu nadživjelo to dekorativno smeće. Nestali su svi uspjesi i postignuća koje je taj namještaj navodno trebao predstavljati.

I kaže: »Je li, u Božjem naumu, važno kako su umrli Stuartovi?«

Pitam kako je otkrila pjesmu prebiranja. Zbog smrti sina Patricka?

A ona govori li govori, prelazi prstima po zaobljenim rubovima, uglačanim površinama, dodiruje kvake, prlja zrcala.

Nisam se pretrgao od rada da bih otkrio kako joj je umro suprug. Godinu dana nakon Patricka pronašli su ga u postelji, mrtvog, bez ikakvog znaka nasilja, bez oprostajnog pisma, bez ikakvog uzroka.

Helen Boyle upita: »A kakvog su pronašli vašeg urednika?«

Iz žuto-bijele torbice vadi blještava, srebrnasta kliješta i odvijač, tako čiste i precizne da bi s njima mogla raditi na kirurgiji. Otvara

vrata golemog rezbarenog i ulaštenog ormara i kaže: »Molim vas, držite ih čvrsto.«

Pridržavam vrata, a ona nešto radi s druge strane – trenutak kasnije kvaka i ručka padnu i udare mi u nogu.

Minutu kasnije ima obje ručke i ukrase od pozlaćene bronce – skinula je sve metalno osim šarki i strpala to u torbicu. Tako ogoljen, ormar djeluje obogaljeno, oslijepljeno, kastrirano, osakaćeno.

Pitam je zašto to radi?

»Zato što mi se sviđa«, kaže. »No neću biti njegova sljedeća žrtva.«

»Vratit ću se po njega nakon što cijenu skinu na onoliko koliko je stajao nov«, kaže. »Obožavam ga, no nabavit ću ga pod vlastitim uvjetima.«

Prijedemo još nekoliko koraka, a hodnik se pretvori u šumu vješalica, stalaka za kišobrane i kapute. Iza toga, u daljini, još jedan zid komoda i ormara.

»Elizabetinsko«, govori, dodirujući svaki komad. »Tudor ... Eastlake ... Stickley ...«

Kad netko spoji dva komada, recimo zrcalo i toaletni stolić, znalci takav proizvod nazivaju »spoženjenim« komadom. I nema nikakvu vrijednost kao starina.

Kad netko rastavi dva komada, recimo bife i komodu, te ih prodaje odvojeno, znalci to nazivaju »razvedenim« komadima.

»Jednako bezvrijedni«, zaključuje.

Govorim kako sam pokušavao pronaći sve primjerke knjige pjesama. Kažem koliko je važno da nitko ne otkrije čaroliju. Nakon onog što se dogodilo Duncanu, zarekao sam se da ću spaliti sve bilješke i zaboraviti sve što znam o čaroliji prebiranja.

»A što ako ne možete zaboraviti?« upita ona. »Što ako vam ostane u glavi i počne se ponavljati poput onih pjesmica iz reklama? Što ako vječno ostane tamo, poput nabijene puške koja čeka da vam netko ode na živce?«

Neću je iskoristiti.

»Hipotetično govoreći, naravno,« kaže ona, »što ako sam se i ja zaklinjala u isto to? Ja. Žena za koju tvrdite da je nehotično ubila vlastito dijete i muža, netko koga muči moć te kletve. Zašto mislite da biste se suzdržali, čak i ako netko poput mene počne koristiti pjesmu?«

Jednostavno ću se suzdržati.

»Naravno da nećete«, kaže, i nijemo se nasmije. Skrene desno, prođe kredenc iz bidermajera, hoda brzo, zatim prođe pored secesijske konzole i minutu kasnije nestaje mi iz vida.

Požurim kako bih je sustigao – govorim joj kako mislim da bismo trebali ostati zajedno ako namjeravamo pronaći neki izlaz iz te situacije.

Pred nama onaj isti sekreter. Crna lakirana borovina s posrebnim prizorima s perzijskog dvora, okrugle noge, i postolje zavojito i u obliku školjki. Vodeći me sve dublje u guštik komodi i ormara i ormarića i kređenaca, vješalica i polica za knjige, Helen Hoover Boyle kaže kako mi mora ispričati jednu priču.

10.

N_{ATRAG U REDAKCIJU}. Svi šute. Šapuću oko aparata za kavu. Slušaju, obješenih usta. Nitko ne plače.

Henderson me uhvati dok vješam sako i pita: »Zoveš Regent-Pacific zbog ušiju?«

Kažem mu kako nitko neće ni pisnuti sve dok ne podnesu tužbu.

Henderson kaže: »Samo da znaš, odsad odgovaraš meni.« I dodaje: »Duncan nije samo neodgovoran, nego je još i mrtav.«

Mrtav u krevetu, bez ikakvih tragova. Nema oprostajnog pisma, nikakvog uzroka smrti. Pronašao ga je kućepazitelj i nazvao Hitnu.

Pitam ima li znakova sodomije?

Henderson jedva primjetno trgne glavom i kaže: »Kako molim?«

Je li ga netko pojebao?

»Zaboga, nije«, kaže Henderson. »Zašto postavljaš takva pitanja?«

Bez veze, kažem.

No, Duncan bar nije završio kao nečija lutka na napuhavanje.

Objavim kako ću, ako me itko traži, tražiti nešto u press-clippingu. Moram provjeriti neke podatke. Pročitati samo nekoliko godišta novinskih napisa. Pregledati samo nekoliko mikrofilmova.

Henderson dovikuje: »Samo nemoj daleko. Duncan je mrtav, ali ti i dalje imaš bebe na vratu.«

Štap i kamen zlijedit sve će, no pripazi se, jebote, i riječi.

Prema zapisima na mikrofilmu, u Beču, u Austriji, 1983. godine, dvadesettrogodišnja je medicinska sestra ubrizgala prekomjernu dozu morfija starici koja je molila da umre.

Sedamdesetsedmogodišnja starica je umrla, a sestra Waltraud Wagner otkrila je kako joj je milo imati moć nad životom i smrću.

Sve to piše na mikrofilmovima. Čiste činjenice.

Isprva je samo pomagala umirućim bolesnicima. Radila je u velikoj bolnici za starije i kronično bolesne. Tamo su ležali i čekali da umru. Nakon morfija, mlada je žena otkrila način koji je nazvala »vodenom terapijom.« Kako bi olakšali muke, pacijentu treba čvrsto zatvoriti nos. Zatim se jezik gurne nadolje te izlije voda u grlo. Smrt je spora i mučna, ali se starcima u plućima uvijek nalazi vodu.

Mlada žena zvala je sebe anđelom.

I sve je izgledalo posve prirodno.

Wagnerova je činila plemenito i junačko djelo.

Bila je konačno rješenje svih patnji i muka. Bila je nježna, brižna i sućutna, te je ubijala samo one koji su molili za smrt. Bila je anđeo smrti.

Do 1987. rodila su se još tri anđela. Sve četiri radile su u noćnoj smjeni. Dotad je bolnica već dobila nadimak »Paviljon smrti«.

Umjesto da skraćuju muke, četiri su žene počele davati »vodenu terapiju« pacijentima koji su hrkali, mokrili u krevet, odbijali uzimati lijekove ili usred noći pozivali sestre. I najmanje uznemirivanje završilo bi pacijentovom smrću već sljedeće noći. Kad god bi se netko požalio, Waltrud Wagner bi izjavila: »Taj ima jednosmjernu kartu do Boga«, i glu-glu-glu.

Vlastima je izjavila: »Onima koji su mi išli na živce priskrbila bih slobodan krevet kod Gospodina.«

Godine 1989. jedna je starica Wagnerovu nazvala droljom – vodena terapija. Nakon toga su anđeli pili u taverni, smijali se i oponašali staričine grčeve i izraz njezina lica. U blizini je sjedio liječnik i slušao.

Bečka uprava za zdravstvo procjenjuje kako je do tog trenutka bilo »izliječeno« gotovo tristo ljudi. Wagnerova je osuđena na doživotni zatvor. Ostali su anđeli dobili manje kazne.

»Mogle smo odlučivati hoće li ti stari prdonje živjeti ili umrijeti«, izjavila je Wagnerova na suđenju. »U svakom slučaju, već su jako kasnili u vječna lovišta.«

Priča koju mi je ispričala Helen Boyle je istinita.

Moć izopačuje. Apsolutna moć izopačuje apsolutno.

Samo mirno i uživaj, rekla mi je Helen Boyle.

I dodala: »Čak i apsolutno izopačenje ima svoje pogodnosti.«

Rekla mi je da pomislim na sve ljude koje bih želio ukloniti iz života. Sve nedovršene poslove. Osvetu. Pomisli, kako bi to bilo jednostavno.

A u glavi mi i dalje ječi Nash. Bio je tamo, slinio na pomisao o bilo kojoj ženi, bilo gdje, podatnoj i lijepoj bar nekoliko sati, prije nego što se počne hladiti i raspadati.

»Reci,« rekao mi je, »zašto bi to bilo drugačije od većine ljubavnih veza?«

Svatko može postati tvoj seksualni zombi.

No, samo zato što se ta austrijska sestra, Helen Boyle i John Nash ne mogu savladati, ne znači da ću i ja postati nepromišljeni ubojica na mah.

Henderson siđe u knjižnicu i urla: »Streator! Jesi li isključio biper? Upravo su nam javili za još jednu mrtvu bebu.«

Urednik je mrtav, živio urednik. Stigao je novi šef, isti kao onaj stari.

Naravno da bi svijet bio bolji bez nekih ljudi. Naravno, svijet bi mogao biti savršen, samo kad bi se tu i tamo malo podšišalo. Malo spremanje. Sitna, neprirodna selekcija.

A ne, ja neću nikad više upotrijebiti pjesmu prebiranja.

Nikad više.

Čak i da je upotrijebim, neću to činiti iz osвете.

Niti zbog okolnosti.

A sigurno ne zbog seksa.

Ne – samo i jedino koristit ću je kako bih činio dobro.

A Henderson urla: »Streator! Jesi li uopće zvao zbog onih ušiju u prvoj klasi? Jesi li nazvao zbog gljivica mesožderki iz teretane? Izvoli tupiti one u Treelineu, ili nikad nećeš saznati ništa!«

Dok bježim niz hodnik, pjesma prebiranja, brza poput bljeska, prođe mi glavom – dok grabim sako i idem prema vratima.

A ne, neću je nikad upotrijebiti. Gotovo. Jednostavno neću.
Nikad.

11.

BUKOHOLIČARI. TIŠINOFABI .

Dum-dum-dum, bubnjanje prodire kroz strop. Kroz zidove čuju se smijeh i pljesak mrtvih ljudi.

Čak i u kupaonici, čak i dok se tušira, čuje se radio kako nadglasava šištanje tuša, pljuskanje vode u kadi i udaranje kapi u plastičnu zavjesu. Ne baš da čovjek poželi da svi umru, ali bi bilo zgodno pjesmu prebiranja pustiti u svijet. Samo da se naužiju straha. Nakon što se glasni zvukovi stave izvan zakona – svaki zvuk koji bi mogao skrivati čaroliju, svaka glazba ili buka koja bi mogla prikrivati smrtonosnu pjesmu – nakon toga, svijet bi utihnuo. Bio bi opasan i prestravljen, ali bi bio tih.

Pločice ritmično podrhtavaju pod mojim prstima. Kada vibrira od povika koji se probijaju kroz pod. Ili su atomskim testovima probudili leteće dinosauruse koji se spremaju proždrijeti susjede ispod mene, ili su ovi nafrljili televiziju do daske.

U svijetu gdje su zakletve bezvrijedne. U kojem prisega ne znači ništa. U kojem se obećanja daju kako bi se kršila – bilo bi lijepo vidjeti da su se riječi vratile na vlast.

U svijetu gdje bi svi znali pjesmu prebiranja postojala bi zvučna zamračenja. Kao za vrijeme rata, ophodnje bi išle ulicama. Umjesto da tragaju za svjetlom, oslušivali bi svaki zvuk i upozoravali ljude da umuknu. Kao što vlade paze na zagađenja vode i zraka, pazile bi na sve glasnije od šapta, i zatim uhićivale. Postojali bi helikopteri, posebni, nečujni helikopteri, naravno, koji bi tragali za bukom onako kako danas tragaju za marihuanom. Ljudi bi hodali na vršcima prstiju, u cipelama s gumenim potplatima. Uhode bi nadzirali svaku ključanicu.

Bio bi to opasan i prestravljen svijet, no bar bi se moglo spavati s otvorenim prozorima. Bio bi to svijet u kojemu bi svaka riječ vrijedila tisuću slika.

Teško je reći bi li bio gori od ovoga s preglasnom glazbom, grmljavinom televizora, kriještanjem radija.

Možda bi bez Velikog Brata ljudi počeli razmišljati.

Dobra je strana svega toga da bismo možda ponovno zavladao vlastitim umovima.

Ne šteti, te izgovorim prvi stih pjesme prebiranja. Nema nikoga tko bi umro. Nema šanse da itko to čuje.

Helen Hoover Boyle je u pravu. Nisam je zaboravio. Prva riječ stvara drugu. Prvi stih stvara onaj sljedeći. Glas mi grmi kao u operi. Riječi tutnje dubokim, kotrljavim zvucima kuglane. Grmljavina odjekuje na pločicama i linoleumu.

Kad je izgovaram tako prodorno, operno, pjesma prebiranja ne zvuči smiješno kao što je zvučala u Duncanovu uredu. Zvuči zlokobno i bremenito. Zvuči poput kobi. Kob susjeda iznad mene. Ona je moj kraj njegova života – izgovorio sam cijelu pjesmu.

Iako mokra, kosa mi se podiže na zatiljku. Prestajem disati.

Ništa.

Odozgo, bubnjanje glazbe. Odasvud pristižu riječi s radija i televizije, sićušni pucnjevi, smijeh, bombe, sirene. Lavež pasa. To su udarni termini.

Zatvorim vodu. Otresem kosu. Rastvorim zavjesu i posegnem za ručnikom. I tada ugledam.

Ventilacija.

Ventilacija koja povezuje sve stanove. Ventilacija koja je vječno otvorena. Ona izvlači paru iz kupaonica, mirise kuhanja iz kuhinja. I prenosi svaki zvuk.

Mokar, stojeći u kupaonici, zagledam se u ventilaciju. Moguće je da sam upravo pobio cijelu zgradu.

12.

NASH JE U BIRTIJI na Trećoj, prstima maže umak od luka. Dva masna prsta ugura u usta i siše tako snažno da mu upadnu obrazi. Izvlači prste i po plastičnoj kadici peca nove količine umaka.

Pitam ga je li mu to doručak.

»Ako imaš pitanje,« kaže, »prvo s novcem na sunce.« I strpa prste u usta.

Nasuprot Nashu, na drugom kraju bara sjedi neki mladi tip sa zaliscima, u dobrom prugastom odijelu. Pored njega komad, stala je na šipku kako bi ga mogla poljubiti. U usta mu ubaci višnju iz koktela. Poljube se. Zatim ona žvače. Radio iza šanka i dalje reklamira školske jelovnike.

Nash okreće glavu kako bi ih promatrao.

To se zove ljubav.

Stavim deset dolara na šank.

Ne vadeći prste iz usta, spusti pogled na novčanicu. I onda podigne obrve.

Pitam ga je li itko sinoć umro u mojoj zgradi?

Stanovi na uglu Sedamnaeste i trga Loomis. Apartmani, zgrada od osam katova, cigla boje bubrega. Netko na petom katu? Na stražnjoj strani? Mladi tip. Ujutro sam zamijetio čudnu mrlju na stropu.

Tipu sa zaliscima zazvoni mobitel.

Nash izvlači prste, čvrsto stisnuvši usne oko njih. Zagleda se u nokte, izbliza, gleda u križ.

Kažem mu da se mrtvac bavio drogom. Zapravo, mnogi iz te zgrade bave se drogom. Pitam ga je li bilo još mrtvih tamo. Je li kojim slučajem sinoć u mojoj zgradi pomrla hrpa ljudi.

Tip sa zaliscima zgrabi svog komada za kosu i odvlači je od svojih usana. Drugom rukom vadi mobitel iz sakoa, otvara ga i kaže:

»Halo?«

Kažem mu kako ni kod jednoga neće biti jasnog uzroka smrti.

Nash prstom miješa umak i kaže: »To je tvoja zgrada?«

Aha, to sam mu već rekao.

Ne puštajući kosu komadu, govoreći nešto u mobitel, tip sa zaliscima kaže: »Ne, dušo.« I kaže: »Upravo sam kod doktora, i ne sluti na dobro.«

Komad sklopi oči. Zabaci glavu i miješa kosu u njegovoj ruci.

A tip sa zaliscima nastavlja: »Ne. Čini se da je metastaziralo.« I kaže: »Ne. Sve u redu.«

Komad otvori oči.

On joj namigne.

Ona se nasmiješi.

A tip sa zaliscima nastavlja: »To znači mnogo toga. I ja volim tebe.«

Prekine, a zatim privuče komada prema sebi.

Nash uzme desetku sa šanka i strpa je u džep. Kaže: »Ne. Nisam čuo ništa.«

Komadu noga sklizne po šipki, nasmije se. Ponovno se popne i pita: »To je bila ona?«

Tip sa zaliscima odgovori: »Ne.«

Nisam ni pokušao, a dogodilo se. Samo sam pogledao tipa sa zaliscima, a pjesma mi proleti glavom. Pjesma, moj glas pod tušem, glas kobi, odjekne u mojoj nutrini. Brz poput refleksa. Zbilo se kao da sam kihnuo.

Nash, dah mu zaudara na luk i ni na što drugo, kaže: »Malo je čudno što to pitaš.« Prst kojim je mazao strpa u usta.

A komad tamo za šankom kaže: »Marty?«

Tip sa zaliscima, dotad naslonjen na šank, samo klizne na pod.

Nash se okrene i pogleda.

Ona kleči pored tipa na podu, raširila ruke nad njim, ne dotiče ga, njegove prugaste revere i ponavlja: »Marty?« Nokti su joj

nalakirani blještavim purpurom. Purpurni ruž razmazao se oko njegovih usana.

Možda mu je samo jako pozlilo. Možda se ugušio višnjom. Možda ipak nisam ubio još nekoga.

Mala pogleda Nasha i mene, lice joj blista od suza i kaže: »Zna li netko tehniku oživljavanja?«

Nash prste trpa natrag u umak, a ja prekoračim tijelo, prođem pored nje, navučem sako i odem prema vratima.

13.

I OPET U REDAKCIJI. Wilson iz Međunarodne želi znati jesam li danas vidio Hendersona. Baker iz Književne kaže kako Henderson nije javio da je bolestan, te da se ne javlja na telefon. Oliphant iz Specijalnih priloga kaže: »Streatore, jesi li vidio ovo?«

Pruži mi otrgnuti list – naslov oglasa glasi:

Upozorenje svim klijentima salona French

Tekst glasi: »Jeste li doživjeli teža krvarenja, imate li ožiljke kao posljedice nedavnih tretmana?«

Taj telefonski broj nisam još vidio, i kad nazovem javi se ženski glas: »Odvjetnički ured Doogan, Diller i Dunne.«

Spustim slušalicu.

Oliphant stoji pored mog stola i govori: »Kad si već ovdje, reci nešto lijepo o Duncanu.« Kaže kako sklapaju članak u čast Duncanu, prikladan portret i sažetak njegove karijere – trebaju im ljudi s dobrim citatima. Netko iz Fotografске poslužio se slikom s Duncanove zaposleničke iskaznice i po njoj nacrtao portret. »Razlika je ta što se smiješi«, kaže Oliphant. »Smiješi se i više sliči ljudskom biću.«

Prije toga sam, idući od bara na Trećoj prema poslu, brojao korake. Kako bih odvratio misli, izbrojio sam 276 koraka prije nego što me neka faca u crnom kožnom kaputu nije gurnula s uličnog ugla, govoreći: »Budi se, idiote. Imaš zeleno.«

Spopalo me poput zijevanja – zagledao sam se u njegova crna, kožna leđa – pjesma prebiranja prostrujala mi je glavom.

Dok još prelazi ulicu, tip u kaputu podigne nogu kako bi stupio na drugi nogostup, no ne uspijeva. Nožnim prstima udari u rubnik i ispruži se na pločniku, pada ravno na lice. Zazvuči kao da netko ispusti jaje na kuhinjski pod – veliko, jako veliko jaje, prepuno krvi i

mozga. Ruke mu leže uz bokove. Vrhovi njegovih crnih lohanih cipela malo vise preko rubnika, točno iznad šahta.

Prođem pored njega – brojim 277, brojim 278, brojim 279.

Ulicu dalje od redakcije nogostup zatvaraju barikade. Policajac u modroj odori stoji s druge strane i odmahuje glavom. »Morate se vratiti i prijeći ulicu. Nogostup je zatvoren.« I dodaje: »Snimaju film malo dalje.«

Spopadne me naglo poput grča – dok sam iskrivio lice pogledavši njegovu značku – osam stihova pjesme projuri mi umom.

Policajac zakoluta očima, vide mu se samo bjeloočnice. Jednu ruku u rukavici podiže prema prstima; koljena mu klecnu. Bradom udari u vrh barikade, čuje se kako mu zubi škljocaju jedni o druge. Ispadne nešto ružičasto. Vršak njegova jezika.

Brojim 345, brojim 346, brojim 347. Prebacim nogu preko barikade i nastavim hodati.

Na put mi staje žena s voki-tokijem u ruci, pruža ruku ne bi li me zgrabila. Trenutak prije nego što me uhvati za ruku, zakoluta očima i usta joj se objese. Iz kuta mlohavih usana procuri nit sline, pada ravno pred mene, dok iz voki-tokija dopire: »Jeanie? Jean? Pripremi se.«

Posljednje riječi pjesme prebiranja vuku mi se glavom.

Brojim 359, brojim 360, brojim 361, idem dalje dok svjetina prolazi pored mene u suprotnom pravcu. Žena sa svjetlomjerom obješenim oko vrata kaže: »Je li itko pozvao Hitnu?«

Ljudi odjeveni u dronjke, s teškom šminkom, piju vodu iz malih modrih boca, i stoje ispred smećem pretrpanih kolica za kupovinu, osvjetljeni snažnim reflektorima, istežu vratove kako bi vidjeli mjesto gdje sam bio. Nogostup zatvaraju veliki kamioni i kućice. Između njih provlači se smrad dizelskih generatora. Posvuda papirnate čašice dopola pune kave.

Brojim 378, brojim 379, brojim 380. Prijeđem drugi kraj barikade i nastavim hodati. Do redakcije, 412 koraka. Dizalo kojim se vozim ionako je pretrpano. Na petom katu neki se tip pokušava ugurati u kabinu.

Odjednom, naglo, kao kad čovjeka oblije znoj, stisnut uza zid dizala, um mi ispljune pjesmu prebiranja takvom snagom da mi se usne pomiču sa svakom riječi.

On nas pogleda sve, i kao da želi uzmaknuti, no usporeno. Prije nego što ga vidimo kako udara o pod, vrata se zatvaraju i mi se penjemo dalje.

U redakciji nema Hendersona. Oliphant mi prilazi dok nazivam. Govori mi o sjećanju na Duncana. Traži citate. Pokazuje mi oglas na špalti. Oglas o salonu French i o krvarenjima. Oliphant pita dokle sam stigao sa serijom o smrti u kolijevci.

Držim slušalicu u ruci i brojim 435, brojim 436, brojim 437 ...

Samo mu kažem da mi prestane pizdit nad glavom.

Javlja se ženski glas: »Nekretnine Helen Boyle. Mogu li vam pomoći?«

Oliphant upita: »Jesi li pokušao brojati do 10?«

Pojedinosti o Oliphantu: debeo je, a dlanovi mu ostavljaju znojne, smeđe otiske na špalti koju mi pokazuje. Njegova zaporka na računalu glasi »zaporka«.

Kažem mu da sam već davno prešao 10.

A glas u slušalici govori: »Halo?«

Dlanom prekrivajući mikrofona, kažem Oliphantu kako je sigurno u pitanju virus. Vjerojatno zato nema Hendersona. Idem kući, ali obećajem da ću mu poslati članak.

Oliphant nijemo izgovara *rok je četiri popodne* i kucka po ručnom satu.

Sugovornicu na telefonu pitam je li Helen Hoover Boyle u uredu? Predstavim se kao Streater, i kažem kako je odmah moram vidjeti.

I brojim 489, brojim 490, brojim 491 ...

A glas kaže: »Zna li ona glede čega zovete?«

Kažem kako naravno zna, samo da će se praviti da ne zna.

I kažem kako me mora zaustaviti prije nego što ponovno ubijem.

Oliphant uzmakne nekoliko koraka prije nego što odvrati pogled i odjuri prema Specijalnim priložima. I brojim 542, brojim 543 ...

Putem prema agenciji za nekretnine, zamolim taksista da pričeka pred mojom zgradom dok jurim do stana.

Smeđa mrlja na stropu je veća. Velika je gotovo poput automobilske gume, samo što su joj sad narasle ruke i noge.

Vrativši se u taksu, pokušavam zakopčati sigurnosni pojas, no previše je stisnut. Urezuje se u mene, trbuh mi se objesi preko njega. Čujem Helen Hoover Boyle kako govori: »Sredovječan. Sto osamdeset, oko osamdeset pet kilograma. Bijelac. Smeđa, zelene.« Spazim kako mi namiguje ispod onog mjehura ružičaste kose.

Vozaču kažem adresu agencije za nekretnine, kažem mu neka vozi najbrže što želi, ali samo neka me ne tupi.

Pojedinosti o taksiju: smrdi. Sjedište je crno i ljepljivo. Riječ je o taksiju.

Kažem kako imam malo problema s agresijom.

Vozač me pogleda u retrovizoru i kaže: »Možda biste trebali krenuti na tečaj kontrole agresivnosti.«

A ja brojim 578, brojim 579, brojim 580 ...

14.

PREMA NAVODIMA časopisa *Architectural Digest*, velike kuće okružene vrtnim prostranstvima i farmama punokrvnih konja stvarno su dobra mjesta za život. Prema navodima iz *Town & Country*, niske velikih bisera djeluju iznimno otmjeno. Prema navodima iz *Travel & Leisure*, jahta usidrena na sunčanom Sredozemlju opušta nesvakidašnje dobro.

U čekaonici agencije za nekretnine Helen Boyle, to su najvažnije vijesti. Prave bombe.

Na niskom stoliću leže primjerci svih tih otmjenih časopisa. U čekaonici je i grbavi Chesterfield kauč, presvučen prugastom ružičastom svilom. Sofa iza stola stoji na dugim lavljim nogama koje pandžama stežu staklene kugle. Čovjek se mora zapitati koliko je tog namještaja stiglo ovamo bez ukrasa, bez ručki na ladicama i metalnih detalja. Prodalo ga se u otpad, onda je stiglo ovamo, gdje ga je Helen Hoover Boyle ponovno sastavila.

Mlada žena, upola mlađa od mene, sjedi iza izrezbarenog stolića Louis XIV i promatra radio sa satom na stolu. Na pločici stoji njezino ime: *Mona Sabbat*. Pored radija sa satom, policijski voki-toki krči smetnjama.

U radiju neka starija žena urla na mlađu ženu. Čini se kao da je mlađa zatrudnjela izvan braka tako da je starija naziva droljom i kurvetinom. Kaže joj da je glupa kurva jer je širila noge a da to nije naplatila.

Žena za stolom, ta Mona, isključi policijski voki-toki i kaže: »Nadam se da vam ne smeta. Obožavam ovu emisiju.«

Medijaholičari. Tišinofobi.

Na radiju sa satom, starija žena kaže drolji neka izvoli dati dijete na usvajanje kako mu ne bi upropastila budućnost. Kaže drolji neka izvoli odrasti i diplomirati mikrobiologiju, a zatim se udati. U međuvremenu ništa od seksa.

Mona Sabbat izvuče smeđu papirnatu vrećicu ispod stola i vadi nešto umotano u foliju. Podiže kraj folije i sve zamiriši na češnjak i neven.

Na radiju sa satom trudna drolja plače li plače.

Štap i kamen zlijedit sve će, ali i riječi mogu sjebat čovjeka do daske.

Prema napisu iz časopisa *Town & Country*, vratilo se u modu intimno dopisivanje krasopisom na ručno izrađenom papiru. U primjerku časopisa *Estate* nađem oglas. Naslov glasi:

Upozorenje svim članovima jahačkog i polo kluba Bridle Mountain

Tekst glasi: »Je li vam vaš konj prenio parazitsku kožnu infekciju?«

Telefonski broj sam već vidio.

Ženska na radiju kaže drolji da prestane cmizdriti.

Eto nam Velikog Brata, pjeva, pleše, šopa sve redom kako um nikad ne bi ogladnio toliko da bi počeo razmišljati.

Mona Sabbat s oba se lakta nasloni na stol, drži ručak u rukama, sasvim blizu radiju. Zazvoni telefon, ona se javi: »Nekretnine Helen Boyle. Samo najbolje kuće.« I kaže: »Oprosti, Ostrigo, doktorica Sara je u programu.« I dodaje: »Vidimo se na ritualu.«

Žena s radija drolju naziva kurvom.

Na naslovnici časopisa *First Class* stoji: »Sable, opravdano umorstvo.«

Brzo poput štucaja, dok samo jednim uhom slušam, i krajičkom oka čitam, pjesma prebiranja protutnji mi glavom.

Iz radija sa satom čuje se samo drolju koja jeca li jeca.

Umjesto starije žene – tišina. Slatka, zlatna tišina. Previše savršena da bi je itko preživio.

Drolja duboko udahne i upita: »Doktorice Sara?« I kaže: »Doktorice Sara, jeste li tamo?«

Zatim se javi duboki glas i izjavi kako je tijekom emisije doktorice Sare Lowenstein došlo do nekih tehničkih problema. Duboki glas se ispričava. Trenutak nakon toga zasvira plesna glazba.

Na naslovnici časopisa *Manor-Born* stoji: »Dijamanti za svakodnevicu!«

Zarijem lice u dlanove i zastenjem.

A ona Mona guli foliju s ručka i odgrize još jedan zalogaj. Isključi radio i izjavi: »Sranje.«

Na njezinim nadlanicama, crvenosmeđe tetovaže od kane vuku se njezinim prstima, prstima i palcima kvrgavim od srebrnih prstena. Gomila srebrnih lančića ovija joj se oko vrata i nestaje u narančastoj haljini. Na grudima, zgužvana narančasta tkanina haljine sva je grbava od privjesaka ispod nje. Kosa joj je u tisuću boja, dredloksi crveni i crni, skupljeni iznad srebrnih filigranskih naušnica. Oči su joj boje jantara. Nokti su joj crni.

Pitam je radi li ovdje već dugo.

»Mislite po zemaljskom vremenu?« pita. Iz ladice izvlači knjigu u mekom uvezu. Skine kapicu s žutog flomastera i otvara knjigu.

Pitam je govori li gospođa Boyle ikad o poeziji.

Mona pita: »Mislite na Helen?«

Aha, recitira li ikad poeziju? Naziva li ikad iz ureda i sugovornicima čita pjesme?

»Nemojte me krivo shvatiti«, kaže Mona, »ali gospođa Boyle malo previše gleda financijsku stranu. Jasno?«

Moram početi brojati: 1, brojim 2 ...

»Dakle, stvari stoje ovako«, kaže. »Kad je promet gust, vozim se s gospođom Boyle kući, kako bih mogla koristiti bržu traku. Nakon toga imam tri presjedanja da bih se vratila kući. Jasno?«

Brojim 4, brojim 5 ...

I kaže: »Jednom smo naširoko razgovarali o moći kristala. Kao da smo se konačno povezali na nekoj razini, no nažalost, govorile smo o dvije potpuno različite stvarnosti.«

Tada ustajem. Izvučem list papira iz džepa, rastvorim ga, pokažem joj pjesmu i upitam izgleda li joj poznato.

U knjizi na stolu podvučen tekst glasi: *Magija je ugađanje energije potrebne za prirodne mijene.*

Njezine jantarne oči kreću se amo-tamo, čitajući pjesmu. Tik iznad narančastog ovratnika haljine, malo iznad ključne kosti, tetovirane tri sićušne crne zvijezde. U uredskom stolcu sjedi prekrivenih nogu. Bosonoga je, prijavih stopala, oko nožnih palaca srebrni prsteni.

»Znam što je ovo«, kaže i podiže ruku.

Prije nego što zgrabi prstima, slažem papir i trpam ga u stražnji džep.

S rukom i dalje u zraku, uperi kažiprst u mene i kaže: »Čula sam za to. To je čarolija prebiranja.«

U knjizi na stolu podvučen tekst glasi: *Konačni ishod smrti leži u zazivanju ponovnog rođenja.*

Duž uglačane stolne ploče od trešnjevine proteže se duboka brazda.

Pitam je što mi može reći o čarolijama prebiranja?

»Spominju se posvuda u literaturi,« kaže i slegne ramenima, »no navodno su sve izgubljene.« Podigne dlan prema meni i kaže: »Provjerit ću ponovno.«

Pitam je kako djeluju.

Ona malo promeškolji prste.

Odmahnem glavom. Pitam je kako to da ubija druge, a ne i osobu koja izgovara čaroliju?

Malo nakrivivši glavu, Mona kaže: »Zašto pištolj ne ubija onoga koji povlači okidač? Princip je isti.« Podigne obje ruke iznad glave i proteže se, isteže glavu prema stropu. Kaže: »To vam nije kao recept u kuharici. Ne možete čaroliju secirati elektronskim mikroskopom.«

Haljina bez rukava, dlake ispod pazuha uobičajeno mišje smeđe.

Kažem, kako može djelovati na osobu koja je uopće na čuje? Pogledam prema radiju. Kako čarolija djeluje ako se ne izgovori naglas?

Mona Sabbat uzdiše. Okreće knjigu koricama uvis, žuti flomaster zatakne za uho. Otvori ladicu stola, vadi blok i olovku, kaže: »Nemate blagog pojma, nije li tako?«

Pišući, govori: »Dok sam bila katolkinja, to je bilo jako davno, mogla sam Zdravo Marijo izrecitirati u sedam sekundi. Oče naš, devet sekundi. Kad čovjek dobije tolike pokore, prirodno sve ubrza.« I dodaje: »Kad se govori tako brzo, to više nisu riječi, ali molitva je i dalje molitva.«

I govori: »Čarolija samo usredotočuje pozornost.« Govori to polagano, riječ po riječ, zastaje. Ne skidajući pogled s mene, govori: »Ako praktičar ima dovoljno snažnu intuiciju, osoba na koju je usmjerena čarolija zaspat će, bez obzira gdje bila.«

I dodaje: »Što osoba koja izgovara više potiskuje emocije, čarolija je utoliko snažnija.« Zaškilji prema meni i kaže: »Kad ste zadnji put ševili?«

Prije gotovo dva desetljeća, no to joj prešućujem.

Kaže: »Nagađam da ste prava bačva baruta. Puna gnjeva. Tuge. Nečega.« Prestaje pisati i lista po podvučenoj knjizi. Zastane na jednoj stranici, nešto pročita, preskače na drugu stranicu. »Dobro uravnotežena osoba, funkcionalna osoba, morala bi pjesmu čitati naglas da bi netko zaspao«, kaže.

I dalje čitajući, namršti se i kaže: »Sve dok se ne suočite s vašim vlastitim problemima, nećete se moći kontrolirati.«

Pitam ju je li sve to iz knjige.

»Najvećim dijelom od doktorice Sare«, kaže.

Pripomenem kako pjesma prebiranja ljude ne uspavljuje nego ...

»Kako molim?« pita.

Ljudi umiru. I pitam je li ikad vidjela Helen Boyle s knjigom koja se zove *Pjesme i pjesmice svijeta*.

Moni Sabbat ruka padne na stol, i ona podigne svoj, u foliju umotan ručak. Zagriže, zagleda se u radio sa satom. Kaže:

»Maloprije, na radiju, to ste izveli vi?«

Kimnem.

»Maloprije ste doktoricu Saru natjerali da se reinkarnira?« upita ona.

Pitam je može li nazvati Helen Hoover Boyle na mobitel, stvarno bismo trebali popričati.

Biper mi zazuji.

A ona Mona kaže: »Dakle, tvrdite da se Helen koristi istom pjesmom prebiranja?«

Poruka na biperu glasi: nazovi Nasha. Biper tvrdi da je važno.

Kažem kako ne mogu dokazati ništa, no može gospođa Boyle. Kažem kako mi je potrebna njezina pomoć da bih je obuzdao. Kako bih obuzdao sebe.

Mona Sabbat prestaje pisati po bloku. Istrgne stranicu. Drži je između nas i kaže: »Ako uistinu želite naučiti kako obuzdati tu moć, morate prisustvovati vikanskom ritualu.« Zatrese mi papir pred nosom i kaže: »U jednoj prostoriji skupi se više od tisuću godina iskustva.« Zatim uključi policijski voki-toki.

Uzmem papir. Adresa, nadnevak, vrijeme.

Policijski radio javlja: »Jedinica Bravo-devet, javite se, šifra devet-četnaest, stanovi na trgu Loomis, stan 5D.«

»Izučavanje tajanstvenih dubina tog znanja iziskuje cijeli životni vijek«, kaže ona. Uzme ručak i odmota foliju. »I donesite svoje omiljeno bezmesno jelo«, dodaje. Policijski voki-toki: »Prijem?«

15.

HELEN HOOVER BOYLE vadi svoj mobitel iz zeleno-bijele torbice koja joj visi preko lakta. Vadi posjetnicu i gleda broj dok ga ukucava – mali zeleni gumbi svijetle u polumraku. Žarko zelenilo na ružičastom laku njezinih noktiju. Na posjetnici zlatan rub.

Gura mobitel duboko u svoju ružičastu kosu. Govori u mikrofon: »Je, negdje sam u vašem krasnom dućanu, i da, potrebna mi je pomoć da izađem.«

Nagne se i čita karticu prilijepljenu na ormar dvostruko viši od nje. Govori: »Stojim pred ...« Čita: »... neoklasicističkim ormarom, Adamov stil, s pozlaćenim brončanim intarziranim arabeskama.«

Pogleda me i zakoluta očima. Govori u mikrofon: »Cijena, sedamnaest tisuća dolara.«

Iskorači iz zelenih cipelica s visokim petama, bosonoga staje na goli beton, samo u bijelim čarapama. Ta bijela ne budi pomisao na donje rublje. To je više bjelina kože ispod njega. Nožni prsti u čarapama izgledaju kao da imaju plivaće kožice.

Suknja kostima kojeg nosi previše joj se priljubila uz bokove. Zelena je, ali ne limeta-zelena, više zelena boja pite s limetom. Nije to avokado-zelena, nego zelena boja juhe od avokada s poput flispapira tankim kolutima limuna, poslužene u žutom, porculanskom tanjuru za juhu iz Sevresa.

To je zelena boja biljarskog stola kad ga se promatra preko žute kugle broj 1, a ne one crvene broj 3.

Pitam Helen Hoover Boyle što znači šifra devet-četnaest.

A ona kaže: »Mrtvac.«

Kažem kako sam tako i pretpostavljao.

Ona govori u mikrofon: »Dakle, kod Hepplewhiteovog stolića od palisandrovine s cvjetnim intarzijama, presvučenog vezenom svilom, skrenem lijevo ili desno?«

Dlanom poklopi mikrofon, nagne se bliže meni, govoreći: »Ne znate vi Monu.« I kaže: »Mislim da je taj njezin vještiči tulum samo hrpa hipija koji plešu goli oko nekog kamena.«

Iz te blizine, ružičasta boja njezine kose počinje se rastapati. Svaka je kovrča svjetlija na vanjskom rubu, dok je unutra prepuna crvenkastih, breskvastih, ružičastih, gotovo crvenih tonova.

Govori u mobitel: »Kad prođem kromvelijanski naslonjač od atlasnog drva s bjelokosnim ukrasima, znači da sam otišla predaleko. E, sad znam.«

Kaže meni: »Bože, da bar niste rekli Moni. Mona će reći svom dečku, i to će se vući u beskonačnost.«

Labirint namještaja pritišće nas, sve smeđe, crveno i crno. Ponegdje pozlata i zrcala.

Jednom rukom igra se dijamantnim soliterom na drugoj ruci. Dijamant je uglat i oštar. Okreće ga na dlan, dlan pritisne na vrata ormara i zarezhe oštro ulijevo.

Ostavlja trag u povijesti.

Govori u mobitel: »Jako vam puno hvala.« Zatvara ga i ubaci u torbicu.

Njezina je ogrlica od nekih zelenih kamenčića koji se izmjenjuju sa zlatnim zrnima. Ispod toga niske bisera. Taj nakit nisam još vidio.

Navuče cipele i kaže: »Vidim da mi se budući posao svodi na to da vas i Monu držim što dalje.«

Malo promrsi kosu iznad uha i kaže: »Za mnom.«

Rastvori dlan i zarezhe brazdu preko ploče stola. Kartaški sklopivi Sheraton stolić od oslikane hrastovine, s mjedenim filigranom na rubovima – tako piše na kartici.

Sad je bogalj.

Vodeći me, Helen Hoover Boyle govori: »Da ste bar sve to pustili na miru.« I dodaje: »To stvarno nije vaša briga.«

Zato što sam samo novinar – to želi reći. Zato što sam novinar i istražujem priču koju nikad neće smjeti objaviti – rizik je prevelik. Zato što me to, u najboljem slučaju, otkriva kao voajera. U najgorem, kao lešinara.

Zastaje pred velikim garderobnim ormarom sa zrcalima na vratima – iza nje vidim svoj odraz iznad njezinog ramena. Otvara torbicu i vadi iz nje mali, zlatni valjak. »Upravo tako mislim«, kaže.

Na kartici piše kako je to pseudo francusko-egipatski stil s kaširanim palminim i cvjetnim uzorcima, i polikromnim obrubom.

U zrcalu, ona okreće zlatni valjak, sve dok iz njega ne proviri ružičasti ruž.

Stojeći iza nje, upitam što ako ja nisam ono što radim?

Možda nisam nekakvi prizemni grabežljivac koji zlorabi zanimljivu situaciju.

Ne znam zašto, ali mi Nash pada na pamet.

Kažem da sam možda knjigu primijetio zato što sam posjedovao primjerak. Možda sam nekoć imao ženu i kćer. Što ako sam tu prokletu pjesmu jedne večeri pročitao obitelji, namjeravajući ih uspavati? Hipotetično govoreći, naravno, što ako sam ih pobio? Eto, to kažem. Traži li ona takve preporuke?

Ona otvori usta i ružem popravlja sloj ruža na njima.

Došepam korak bliže te je pitam jesam li po njezinim mjerilima dovoljno obogaljen?

Spušta ruž. Ubaci ruž u torbicu i okrene se prema meni.

Stojeći tamo, blistava i nepomična, kaže: »Hipotetično?«

Razvučem usne u osmijeh i kažem: »Naravno.«

Ona otvori dlan i na ormaru povuče strelicu udesno, zatim krene, sporo, vukući dlan preko zida kredenaca i garderobnih ormara – sve redom uvošteno i ulašteno – razara sve što dotakne.

Vodeći me, govori: »Jeste li se ikad zapitali o podrijetlu te pjesme?«

Kažem da je pjesma afričkog podrijetla i vučem se ukorak s njom.

»Da, ali o knjizi iz koje je potekla«, kaže ona. Hoda pored ormarića za oružje, uredskih sekretera i stolaca bez rukohvata i govori: »Vještice su svoju zbirku čarolija zvale Knjiga sjena.«

Govorim joj kako su *Pjesme i pjesmice svijeta* izašle prije jedanaest godina. Malo sam se raspitivao. Knjiga je tiskana u pet stotina primjeraka. Izdavač, KinderHaus Press, otišao je u stečaj, a ploče i prava na pretisak pripadaju nekome tko ih je otkupio od autora. Autor je neobjašnjivo umro prije oko tri godine. Ne znam je li knjiga time postala javno vlasništvo. Nisam mogao otkriti tko drži prava.

Helen Hoover Boyle prestane povlačiti dijamant točno nasred velikog nakošenog zrcala i kaže: »Prava držim ja. I znam što smjerate. Kupila sam ih prije tri godine. Knjižari su uspjeli pronaći tristo od petsto knjiga prvog izdanja. Spalila sam ih sve do jedne.«

I dodaje: »No to nije važno.«

Slažem se. Važno je pronaći preostalih nekoliko knjiga i zaustaviti tu strahotu. Spriječiti daljnja razaranja. Važno je otkriti način kako da je sami zaboravimo. Možda nas Mona Sabbat i njezina skupina mogu poučiti.

»Dajte, molim vas,« kaže Helen, »pa ne namjeravate valjda ići na taj vještiji tulum?« I dodaje: »Što ste otkrili o autoru knjige?«

Zvao se Basil Frankie i nije bio ni najmanje originalan. Pronašao je stara izdanja priča bez autorskih prava, i od njih sastavljao antologije. Stare srednjovjekovne sonete, opscene limerike, dječje pjesmice. Neke je čupao iz starih knjiga na koje bi nailazio. Neke je pokupio s interneta. Nije bio pretjerano izbirljiv. Sve što je nalazio besplatno, trpao bi u knjige.

»A otkuda mu baš ova pjesma?« upita ona.

Ne znam. Vjerojatno iz neke stare knjige koja još leži u nekoj kutiji, u podrumu neke kuće, negdje.

»No, ne u Frankievoj kući«, kaže Helen Hoover Boyle. »Kupila sam cijeli posjed. Pod sudoperom puna kanta za smeće, donje rublje složeno po ladicama – sve po spisku. Nisam je našla.«

Moram je upitati, je li ga pritom i ubila?

»Hipotetično govoreći,« kaže, »ako sam ubila muža nakon što sam ubila sina, ne biste li pomislili kako me pomalo razgnjevalo saznanje da je neki lijeni, neodgovorni, pohlepni i glupi plagijator postavio bombu koja je ubila sve moje voljene?«

Baš kao što je, hipotetično, pobila i Stuartove.

I kaže: »Želim reći da izvorna Knjiga sjena postoji i danas.«

Slažem se. Moramo je pronaći i uništiti.

Helen Hoover Boyle nasmiješi se svojim ružičastim osmijehom. I kaže: »Zacijelo se šalite.« I kaže: »Imati u ruci vlast nad životom i smrću nije dovoljno. Sigurno biste se zapitali kakve su druge pjesme u toj knjizi.«

Brzo poput štucaja, dok težinu držim na zdravoj nozi i buljim u nju, kažem: »Ne.«

A ona kaže: »Možda biste mogli živjeti vječno.«

A ja kažem: »Ne.«

A ona kaže: »Možda biste mogli natjerati svakoga da vas zavoli.«

Ne.

A ona kaže: »Možda biste mogli slamu pretvarati u zlato.«

Ne. I okrenem se na peti.

»Možda biste mogli donijeti mir svijetu«, kaže ona.

Ne. I krenem između zidova ormara i polica za knjige. Između barikada kabineta i uzglavlja, pođem novim kanjonom namještaja.

Ona viče za mnom: »Možda biste mogli iz pijeska stvarati kruh.«

A ja šepam li šepam.

Ona dovikuje: »Kamo ste pošli? Izlaz je na ovu stranu!«

Skrenem desno pored irske borove vitrine s pokidanim postoljem. Pored Chippendale kabineta, lakiranog crnim japanskim lakom, skrenem lijevo.

Njezin glas dopire mi iza leđa: »Možda biste mogli izliječiti bolesne. Ozdraviti kljaste.«

Pored belgijske komode s rubnim vijencem skrenem desno, zatim lijevo pored edvardijanske vitrine ukrašene češkim vitrajem.

A glas dopire za mnom, govoreći: »Možda biste mogli očistiti okoliš i svijet pretvoriti u zemaljski raj.«

Brazda urezana u neobrađeni pomoćni stolić pokazuje u jednom pravcu, stoga krećem u suprotnom.

A glas mi govori kako bih možda mogao stvarati neograničene količine čiste energije.

I možda bih mogao putovati kroz vrijeme i sprječavati nesreće. Učiti. Upoznavati ljude.

Kako bih ljudima možda mogao podariti bogate i sretne živote.

Možda šepanje do smrti u bučnom apartmanu nije dovoljno.

Na sklopivom paravanu izvezenom crnom svilom strelica pokazuje u jednom pravcu. Krećem suprotnim.

Biper mi se ponovno oglasi. Ponovno Nash.

A glas govori kako bih mogao oživljavati one koje slučajno ubijem.

Možda mi je to druga prilika.

Glas mi govori kako možda zbog svega što sam učinio i neću završiti u paklu. Možda ću tamo završiti zbog onoga što nisam učinio. Onoga što nisam dovršio.

Biper mi ponovno pišti i javlja kako je riječ o važnoj poruci.

A ja šepam li šepam.

16.

NASH NE STOJI za šankom. Sjedi sam za stolićem, straga, u tami. Na stoliću samo jedna svijeća. Pridem mu, pozdravim i kažem kako sam dobio deset tisuća poruka na biper. Pitam ga što je toliko važno?

Na stolu leže presavijene novine. Naslov glasi:

Sedmero mrtvih od tajanstvene pošasti

Podnaslov glasi:

Prva žrtva – istaknuti gradski urednik i javni djelatnik

Moram pročitati o komu se radi. Duncan. Saznajem da mu je ime bilo Leslie. Može se samo nagađati otkuda su izvukli *istaknutog*. A i *javnog djelatnika*.

Toliko o tvrdnji da se novinar i vijesti međusobno isključuju.

Nash kucka prstom po novinama i kaže: »Vidiš ovo?« Kažem mu kako sam cijelo popodne proveo izvan ureda. Joj, kvragu. Zaboravio sam poslati novi nastavak iz serije »smrt u kolijevci«. Čitajući naslovnicu, vidim vlastite riječi. Duncan je bio više od mog urednika. Duncan je bio više od mog mentora. Leslie Duncan bio mi je poput oca. Jebote i Oliphant i njegove znojne ruke.

Protrese me poput zimice, ledeći mi leđa sve do križa, pjesma prebiranja zavrti mi se u glavi i broj mrtvih je u porastu. Oliphant je negdje sigurno kliznuo na pod ili se prevalio preko stolca. Sve moje neriješene bačve baruta ponovno napadaju.

Što više ljudi umire, to sve više toga ostaje po starom.

Pred Nashem stoji prazni papirnati tanjur, na njemu malo voštanog papira i mrlje krumpirove salate. Nash po rukama premeće papirnatu salvetu, razvlači je u dugo, debelo uže. Gledajući me preko svijeće, govori: »Danas popodne pokupili smo tipa iz tvoje

zgrade.« I dodaje: »Doduše, koliko je tamo bilo žohara i mačaka, za autopsiju nije ostalo mnogo.«

Za tipa kojeg smo vidjeli kako pada jutros, onog sa zaliscima i mobitelom, Nash kaže da je patolog totalno zablokirao. Povrh toga, još je troje otegnulo papke između birca i moje redakcije.

»I još su našli jednog mrtvaca u zgradi novina«, dodaje. »Umro je čekajući lift.«

Nastavlja govoriti kako patolog pretpostavlja da bi uzrok smrti u svim slučajevima mogao biti isti. Dodaje kako su krenule glasine o kugi.

»Doduše, policija sumnja na droge«, kaže. »Vjerojatno sucinilkolin – ili su si ga ubrizgali sami, ili im je netko uvalio injekciju. Neuromuskularni blokator. Toliko opušta da dolazi do prestanka disanja. Smrt od anoksije.«

Detalji o onoj ženskoj koja je ispružila ruku i tako me pokušala zaustaviti na barikadi, onoj s voki-tokijem: duga crna kosa, uska majica preko prilično stršećih sisa. U uskim trapericama posve pristojno dupence. Posve je moguće da se s Nashom provozala do bolnice.

Još jedno osvajanje.

I ne želim znati ono što mi Nash jedva čeka ispričati.

I kaže: »Ja pak mislim da policija nije u pravu.«

Nash smotani papir provlači kroz plamen svijeće, plamen poskoči i izbljuje pramen crnog dima. Plamen se vraća u normalu, a Nash kaže: »Za slučaj da poželiš srediti mene kao što si sredio sve ove redom,« kaže, »moraš znati da sam napisao pismo u kojem sve objašnjavam, i ostavio ga prijatelju. U njemu je sve što sam saznao do ovog trenutka.«

Nasmiješim se i pitam ga što želi reći. Što to on zna?

Nash drži vršak smotanog papira malo iznad plamena svijeće i kaže: »Znam da si mislio da ti je susjed mrtav. Znam da sam vidio tipa koji je kljoknuo u bircu dok si ga gledao i znam da je još četvero umrlo dok si prolazio pored njih putem na posao.«

Vršak papira posmeđi i Nash kaže: »Znam, nije mnogo, ali je više od onoga što zna policija.«

Plamen zahvati vršak, tek plamičak, i Nash kaže: »Možda bi policiji mogao pomoći da dozna ostalo.«

Plamen raste. U bircu je dovoljno ljudi da će netko primijetiti. Nash u bircu podmeće požare – netko će pozvati policiju.

Kažem mu da blebeće.

Mala baklja sve je veća i veća.

Šanker nas pogledava, Nashev mali fitilj sve je kraći i kraći.

A on gleda li gleda kako mu požar na dlanu izmiče nadzoru.

Osjećam njegovu vrelinu na usnama, dim mi ulazi u oči.

Šanker zaurla: »Ej, tamo, prestanite se zajebavati!«

Nash zapaljenu salvetu prinosi voštanom papiru i papirnatom tanjuru na stolu.

Zgrabim mu zglavak, manžeta odore umrljana je žutom gorušicom, koža ispod nje mlohava je i meka. Kažem mu: »Dobro, kažem, dobro, samo prestani, može?«

I kažem mu kako mora obećati da neće reći nikomu.

Dok fitilj i dalje gori između nas, Nash izjavi: »Naravno.« I kaže: »Obećajem.«

17.

HELEN PRILAZI s vinskom čašom u ruci, na dnu tek mrljica crnoga, čaša je gotovo prazna.

Mona pita: »Gdje si to našla?«

»Piće?« upita Helen. Odjenula je debeli kaput načinjen od nekakvog krzna u različitim nijansama smeđe, s bijelim vršcima. Kaput je raskopčan, ispod nosi sivomodri kostim. Otpije ostatak vina i kaže: »Pokupila sam ga u baru. Tamo, odmah pored zdjele s narančama i malog mjedenog kipa.«

Mona zarije obje ruke u svoje crno-crvene dredlokse i stišće tjeme. Kaže: »To je *oltar*.« Pokaže na praznu čašu i kaže: »Upravo si ispila moju žrtvu *Boginji*.«

Helen Moni ugura praznu čašu u ruku i kaže: »Ajde ti lijepo donesi *Boginji* još jednu žrtvicu, ali ovaj put duplu.«

Nalazimo se u Moninom stanu – sav je namještaj izbačen na maleno dvorište iza staklene stijene i prekriven modrom, plastičnom ceradom. Ostaju samo prazna dnevna soba i sobica s alkovom gdje bi trebala stajati kuhinjica. Zidovi i debeli sag su svijetlosmeđe boje. Zdjela s narančama i mjedeni kipić nekog rasplesanog Hindusa što je na kaminu. Oko njih razasute žute tratinčice i ružičasti karanfili. Prekidači za svjetlo prelijepljeni su izolir-vrpcom tako da ih se ne može koristiti. Umjesto toga, Mona je na pod položila nekoliko ravnih kamenova i na njih stavila svijeće, purpurne i bijele svijeće, neke upaljene, neke ne. U kaminu, umjesto vatre, gori još svijeća. Iz malih stožaca smeđeg tamjana, pored svijeća, na ravnim kamenima, diže se bijelo pramenje dima.

Jedino pravo svjetlo bljesne kad Mona otvori hladnjak ili mikrovalnu.

Kroz zidove prodire njištanje konja i topovska paljba. Ili hrabra, tvrdoglava južnjačka ljepotica pokušava zaustaviti Sjevernjake da ne spale susjedni stan, ili je netko preglasno odvrnuo televizor.

Kroz strop dopire vatrogasna sirena i ljudski krikovi – to bismo trebali ignorirati. Zatim pucnjava i škripanje guma – to bismo trebali smatrati potpuno normalnim. Sve to ne znači ništa. Samo televizija. Odozgo zabrenči eksplozija. Žena preklinje nekoga da je ne siluje. Nije to stvarno. To je samo film. Mi smo civilizacija koja je vikala *to je vuk, to je vuk*.

Dramoholičari. Spokojojofobi.

Prstima s crno lakiranim noktima Mona uzima praznu čašu, ruba zamrljanog Heleninim ružičastim ružem i odlazi bosonoga u kuhinju, odjevena u bijeli, frotirski ogrtač.

Zvoni na vratima.

Mona prelazi dnevnu sobu. Stavljajući novu čašu crnog vina na kamin, kaže: »Ne sramoti me pred sestinstvom.« I otvara vrata.

Na pragu, oniža žena s naočalama. Debeli, plastični okviri. Na rukama ima zaštitne rukavice za kuhanje, drži prekriven pladanj.

Ja sam nabavio kutiju salate od tri vrste graha. Helen je donijela tjesteninu iz *Chez Chef*.

Četverooka briše klompe o otirač. Pogleda Helen, mene i kaže: »Murvo, pa imaš goste.«

Mona se rubom šake udari po čelu i kaže: »Misli na mene. To mi je vještičje ime. Znate, Murva.« I dodaje: »Vrabice, ovo je gospodin Streator.«

Vrabica kimne.

Mona dodaje: »A ovo je moja šefica ...«

»Činčila«, kaže Helen.

Mikrovalna zapišti, Mona povede Vrabicu u kuhinju. Helen priđe kaminu i otpije iz vinske čaše.

Zvoni na vratima. Mona nam iz kuhinje dovikuje da otvorimo.

Ovaj put na pragu stoji malac, duge plave kose, s riđom bradicom, u sivim hlačama od trenirke i majici. Nosi zdjelu od terakote sa smeđim staklenim poklopcem. Nešto smeđe i ljepljivo zapeklo se oko ruba, a staklo se zamaglilo od pare. Uđe i pruži mi zdjelu. Skine tenisice, svuče majicu preko glave, kosa mu leti posvuda. Majicu baci na lonac u mojim rukama, a zatim iz nogavica

trenirke izvlači jednu pa drugu nogu. Baci mi hlače u naručje i stoji uprijevši rukama o bokove, gol do kurca.

Helen zatvori kaput i iskapi preostalo vino.

Lonac je težak i vreo, miriši na smeđi šećer i tofu ili to smrdi prljava, siva trenirka.

Mona dovikne: »Ostrigo!« Stoji pored nas. Uzima mi odjeću i lonac, kaže: »Ostrigo, ovo je gospodin Streator.« I kaže: »Ej, čujte ovamo, ovo je moj dečko, Ostriga.«

Mali otrese kosu s očiju i pogleda me. Kaže: »Murva misli da imate pjesmu prebiranja.« Pimpek mu se uvukao i izgleda kao slinavi, ružičasti stalaktit naborane kože. Vršak mu probija srebrni prsten.

Helen me pogleda, nasmiješi se, no stišće zube.

Malac, taj Ostriga, zgrabi frotirne posuvratke na Moninom kupaćem ogrtaču i kaže: »Jebote, koju hrpu stvari imaš na sebi.« Nagne se prema njoj i poljubi je preko lonca.

»Ovdje upražnjavamo ritualnu golotinju«, kaže Mona, gledajući u pod. Zacrveni se, pokaže loncem i izgovori: »Ostrigo? Ovo je gospođa Boyle, moja poslodavka.«

Detalji o Ostrigi: njegova kosa izgleda sravnjeno, kao što izgleda stablo bora pogođeno munjom, rascijepljena plava kosa koja strši u svim smjerovima. Mlado tijelo. Ruke i noge izgledaju sastavljene od više komada, napuhane u mišićju, uske u zglobovima, koljenima, laktovima kao i struku.

Helen pruži ruku, Ostriga je prihvati, govoreći: »Prsten s olivinom ...«

Stojeći, gol i mlad, podigne Heleninu ruku sve do lica. Stojeći tamo, sav osunčan i mišićav, gleda je preko prstena, niz ruku, ravno u oči i govori: »Ovako strastven kamen nadjačao bi većinu ljudi.« I poljubi olivin.

»Ovo je ritualna golotinja,« kaže Mona, »no nije obvezatna. Mislim, stvarno ne morate.« Mahne glavom prema kuhinji i kaže: »Ostrigo, dođi mi pomoći.«

Odlazeći, Ostriga me pogleda i kaže: »Odjeća je nepoštenje u svojem najčistijem obličju.« Napola mi se nasmiješi, namigne i kaže: »Lijepa kravata, tata.«

A ja brojim 1, brojim 2, brojim 3 ...

Nakon što Mona ode u kuhinju, Helen se okrene k meni i kaže: »Ne mogu vjerovati da si rekao nekome.«

Misli na Nasha.

Uostalom, nisam imao izbora. Štoviše, nedostupni su svi primjerci pjesme. Rekao sam mu kako sam spalio svoju, kao i sve otisnute primjerke. Ne zna za Helen Hoover Boyle, ni za Monu Sabbat. I nema načina na koji bi iskoristio taj podatak.

No dobro, možda još u javnim knjižnicama postoji nekoliko desetaka knjiga. Možda ih možemo pronaći i ukloniti 27. stranicu, istovremeno tragajući za izvornikom.

»Knjigom sjena«, kaže Helen.

Ili grimoarom, kako ga zovu vještice. Knjigom čari. Sveukupnom moći svijeta.

Zvoni na vratima, novopridošli spušta vrećaste kratke hlače i svlači majicu, predstavljajući nam se kao Jež. Detalji o Ježu: prazne vreće kože koje se njišu na njegovim rukama, prsima i stražnjici. Kovrčave stidne dlake iste su kao nekoliko dlaka koje su mi se nakon rukovanja s njim zalijepile na dlan.

Helen uvlači šake u rukave kaputa, prilazi kaminu, uzima naranču s oltara i počne je guliti.

Stiže muškarac imenom Jazavac, sa živim papagajem na ramenu. Stiže žena imenom Klematis. Dođe i Lobelija. Pozvoni Modrovoljka. Za njom Oposum. A onda stigne netko tko se zove Leća ili netko donese leću – nije baš posve jasno. Helen ispija još jednu žrtvu. Mona s Ostrigom dolazi iz kuhinje, ali bez ogртаča.

Pred ulaznim vratima leži hrpa prljave odjeće. Helen i ja jedini smo još odjeveni. Mobitel zazvoni duboko u hrpi, Vrabica ga iskapa. Noseći samo naočale crnih okvira, dojke joj vise dok se naginje nad hrpom. Javlja se: »Odvjetnički ured Dormer, Dingus i Diggs ...« I kaže: »Molim vas, opišite osip.«

Treba mi gotovo cijela minuta da Monu prepoznam samo po glavi i hrpi lančića oko vrata. Ne bih se trebao dati uloviti da buljim igdje drugdje, ali stidne dlake je izbrijala. Gledajući ravno naprijed, bedra su joj dvije savršene zagrade s izbrijanim 'V' između. Gledajući s boka, dojke kao da joj strše i pokušavaju dotaknuti ljude svojim ružičastim bradavicama. Straga joj se križa cijepaju u dva čvrsta guza, a ja brojim 4, brojim 5, brojim 6 ...

Ostriga nosi bijelu kartonsku kutiju iz prodavaonice delikatesa.

Žena s imenom Kozja krv, na glavi joj pamučna marama, govori o svojim prošlim životima.

Helen kaže: »Nije li reinkarnacija samo još jedan oblik odgađanja?«

Pitam kad ćemo jesti.

Mona kaže: »Zabogamiloga, isti si moj otac.«

Pitam Helen kako se suzdržava da ne pobije sve nazočne.

A ona uzme novu čašu vina s kamina i kaže: »Pobiti sve ovdje bio bi čin milosrđa.« Ispije polovicu i pruža mi ostatak.

Tamjan miriši na jasmin, a sve u sobi vonja po tamjanu.

Ostriga stane nasred sobe, podigne kutiju iznad glave i upita: »Jebote, tko je donio ovaj abortus?«

Moja salata od tri vrste graha.

Mona kaže: »Ostrigo, molim te, nemoj.«

Držeći kutiju za žičanu ručku, s dva prsta, Ostriga kaže: »'Bezmesno' znači bez mesa. Ajmo, samo bez straha. Tko je donio ovo?« Dlake pod njegovim pazuhom su žarkonarančaste. Kao i ostatak njegovih dlaka, onih dolje.

Kažem kako je to samo salata od graha.

»A prilog?« upita Ostriga i protrese kutiju.

Nema ga.

U sobi je toliko tiho da se iz susjedstva jasno čuje bitka za Gettysburg. Čuje se kako netko u depresiji svira narodne pjesme kat iznad. Glumac vrišti, lav riče i bombe zvižde padajući s neba.

»S Worcestershire umakom«, kaže Ostriga. »Što znači, incuni. Što znači, meso. Što znači okrutnost i smrt.« Jednom rukom drži kutiju, drugom pokazuje na kutiju i govori: »I to ide u zahod, gdje i spada.«

A ja brojim 7, brojim 8 ...

Vrabica svima dijeli malo kamenje iz košare koju drži jednom rukom. Daje mi kamen. Siv je i hladan, a ona govori: »Uzmi ga i uskladi sebe s titranjem njegove energije. To će nam izjednačiti vibracije potrebne za obred.«

Čuje se žuborenje kotlića.

Papagaj na Jazavčevu ramenu neprekidno okreće glavu i kljunom čupa zeleno perje. Zatim nagne glavu i guta pero po pero, u trzavim, naglim zalogajima. Kad perja nestane, kad ga očupa, koža mu je bubuljičava i gola. Muškarac, Jazavac, prebacio je složeni ručnik preko ramena kako bi se papagaj imao za što uhvatiti. Ručnik je na leđima istočkan žućkastim ptičjim izmetom. Ptica iščupa još jedno pero i pojede ga.

Jazavac pruža kamen Heleni, ona ga ubaci u svoju sivo-modru torbicu.

Uzmem čašu od nje i otpijem vino. U današnjim novinama piše da čovjek kojem sam poželio smrt ima troje djece, sve redom mlađe od šest godina. Policajac kojeg sam ubio uzdržavao je stare roditelje kako ih ne bi morao smjestiti u dom. On i supruga bili su posvojitelji. Trenirao je bejzbol u maloj ligi, trenirao je i nogomet. Žena s vokitokijem bila je dva tjedna trudna.

Popijem još vina. Ima okus po ružičastom ružu.

U današnjim novinama oglas. Naslov glasi:

Upozorenje svim vlasnicima porculana Dorsett

Tekst glasi: »Ako osjećate mučninu ili ne možete kontrolirati rad crijeva nakon jela, nazovite ovaj broj.«

Ostriga mi kaže: »Murva misli da si ti ubio doktoricu Saru, ali ja mislim da nemaš pol kurca pojma.«

Mona pokušava staviti novu žrtvu na kamin, a Helen joj otme čašu iz ruke.

Ostriga mi kaže: »Jedina vlast nad životom i smrću koju posjeduješ je narudžba hamburgera u McDonaldsu.« Unio mi se u lice i govori: »Tamo im daš svoje prljave novce, dok negdje drugdje pada sjekira.«

A ja brojim 9, brojim 10 ...

Vrabica mi pokazuje debeli priručnik koji drži u ruci. U njemu slike štapića i željeznih kotlića. Zatim slike zvona, kristala kvarca, raznobojnih i raznih veličina. Onda noževi s crnim drškama, zvani *athame*. Vrabica to izgovara kao da se rimuje s 'njami'. Pokazuje mi fotografije ljekovitog bilja u svežnjevima koji služe za prskanje vodom za pročišćenje. Pokazuje mi talismane, ulaštene kako bi odbijali negativnu energiju. Obredni nož s bijelom drškom, zvan *bolline*.

Grudi joj leže na otvorenom katalogu i prekrivaju polovicu svake stranice.

Stojeći pored mene dok mu iskaču mišići na vratu, stišćući obje pesti, Ostriga govori: »Znaš li zašto je većina preživjelih iz Holokausta prešla na veganstvo? Zato što znaju kako se postupa prema životinjama.«

Iz njegovog djela struji vrelina, i govori: »Znaš li da se u proizvodnji jaja, svi muški pilići melju živi i služe kao gnojivo?«

Vrabica lista po katalogu i pokazuje nešto, govoreći: »Slobodno provjeri, ali ti mi nudimo najpovoljnije cijene obrednih rekvizita u srednjem cjenovnom razredu.«

Ovaj put ja ispijem sljedeću žrtvu *Boginji*.

Helen iskapi onu sljedeću.

Ostriga kruži po sobi. Vraća se kako bi rekao: »Znaš li da većina svinja ne iskrvari do smrti u onih nekoliko sekundi prije nego što ih urone u vrelu vodu temperature šezdeset stupnjeva?«

Ja se dočepam sljedeće žrtve. Vino ima okus po jasminovom tamjanu. Vino ima okus po životinjskoj krvi.

Helen nosi praznu čašu u kuhinju, bljesne pravo svjetlo dok otvara hladnjak i vadi vrč crnog vina.

A Ostriga mi s leđa položi bradu na rame i kaže: »Najveći dio krava ne umire odmah.« I doda: »Prebace im omču oko vrata i dok vrišti vuku je po klaonici. Odrežu joj prednje i stražnje noge dok je još živa.«

Iza njega stoji gola djevojka, imenom Morska zvijezda. Otvara mobitel i kaže: »Odvjetnički ured Dooley, Donner i Dunne.« I nastavlja: »Recite, koje su boje vaše gljivice?«

Jazavac izlazi iz kupaonice, saginje se kako bi provukao papagaja kroz vrata. Iz guzice mu strši komad papira. Koža mu, tako golom, izgleda bubuljičavo i sirovo. Ne želim znati sjedi li mu ptica na ramenu dok on sjedi na zahodu.

Na drugom kraju sobe je Mona.

Murva.

Smije se zajedno s Kozjom krvi. Svoje je crne i crvene dredlokse skupila u punđu ispod koje strši njezino malo lice. Na prstima prstenje s teškim ukrasima od crvenog stakla. Oko vrata sag srebrnih lančića koji završava hrpom amajlija, privjesaka i talismana na grudima. Kazališni dragulji. Djevojčica koja se igra oblačenja. Bosonoga.

Otprilike bi tih godina bila moja kći, kad bih je još imao.

Helen dotetura natrag u sobu. Jezikom navlaži dva prsta i uputi se po sobi, vlažnim prstima gaseći kupiće tamjana. Nasloni se na kamin i podiže čašu vina do svojih ružičastih usana. Preko čaše promatra sobu. Promatra kako Ostriga kruži oko mene.

Njezin sin Patrick bio bi njegovih godina.

Helen bi bila stara poput moje žene, kad bih još imao ženu.

Ostriga je sin kojeg bi imala, da još ima sina.

Hipotetično govoreći, naravno.

To bi mogao biti život kakvim bih živio, kad bih još imao nekakav život. Žena daleka i pijana. Kći istražuje neki udareni kult. Srami se nas, svojih roditelja. Imala bi dečka, hipijevsku budalesinu koja pokušava izazvati mene, njenog tatu.

Možda bi se moglo vratiti u vremenu.

Možda bih mogao uskrsavati mrtve. Sve mrtve, bivše i sadašnje.

Možda mi je ovo druga prilika. Život bi mi, možda, mogao izgledati upravo ovako.

Helen, u svojoj bundi od činčile, promatra kako papagaj izjeda samoga sebe. Promatra Ostrigu.

Mona viče: »Svi ovamo, svi ovamo.« I kaže: »Vrijeme je da započnemo Zazivanje. Molim lijepo, načinimo posvećeni prostor, pa počinjemo.«

Kod susjeda, veterani Građanskog rata šepaju kući, prema tužnoj glazbi i Obnovi.

Dok Ostriga kruži oko mene, kamen u mojoj šaci se ugrije. A ja brojim 11, brojim 12 ...

Mona Sabbat mora poći s nama – netko tko nije okrvavio ruke. Mona, Helen, ja i Ostriga idemo na put. Još jedna disfunkcionalna obitelj. Obiteljski praznici. Potraga za nesvetim gralom.

A putem ćemo pobiti stotine tigrova od papira. Opljačkati stotine knjižnica. Moramo onesposobiti knjige. I cijeli svijet spasiti od prebiranja.

Lobelija govori Moganju: »Jesi li čitala u novinama ono o mrtvim ljudima? Govori se da je u pitanju legionarska bolest, no ja mislim da se radi o magiji.«

Raširenih ruku, mišjesivih dlaka pod pazuhom, Mona tjera okupljene u sredinu sobe.

Vrabica pokazuje nešto u katalogu i kaže: »Ovo je najmanje s čim se može početi.«

Ostriga otrese kosu s očiju i isturi bradu prema meni. Zaobiđe me, nabije mi kažiprst u prsa, snažno, nabije ga usred moje modre kravate i kaže: »Tada, čuj.« Rujući prstom, govori: »Jedina pjesma prebiranja koju znaš glasi *meni molim slabije pečeno*.«

A ja prestanem brojati.

Brzo poput stezanja mišića, gurnem Ostrigu, gurnem snažno i udarim ga da odleti, ruke mi glasno pljesnu po njegovoj goljoj koži. Svi umuknu i promatraju, a pjesma prebiranja odjekuje mi u glavi.

Ubio sam ponovno. Moninog dečka. Heleninog sina. Ostriga stoji tamo još koji trenutak, promatra me, kosa mu visi preko očiju.

S Jazavčevog ramena padne papagaj.

Ostriga podigne ruke, raširi prste i kaže: »Tata, ohladi,« te s Vrabicom i svima priđe pogledati mrtvog papagaja pod Jazavčevim nogama. Mrtav i očupan tako da je napola gol. Jazavac gurka pticu sandalom i govori: »Čupko?«

Pogledam Helen.

Moju suprugu. Strašnu i sablasnu. Sve dok nas smrt ne rastavi.

Ako mogu ubiti nekoga, možda mogu nekoga i vratiti.

A Helen me već promatra, držeći u ruci ružičastim mrljama prekrivenu čašu. Gleda me, odmahne glavom i kaže: »Nisam.« Podigne tri prsta, spoji palac i mali prst i doda: »Časne mi vještice.«

18.

OVDJE I SADA – ovo pišem osobno, nedaleko Biggs Junctiona u Oregonu. Narednik i ja parkirali smo pored ceste 84, na rub ceste; pored našeg auta, bacio sam staru bundu. Ona, umrljana kečapom, prekrivena muhama, ona je naš mamac.

Ovog tjedna u tabloidima novo čudo.

Ljudi su ga nazvali Isus Krist svih crkotina. Tabloidi su ga nazvali 'Mesija s ceste 84'. Neki tip koji staje uz autoput kad ugleda mrtvu životinju, polaže ruke na nju i amen. Rastrgana mačka, pregažen pas, jelen kojega je prepolovio šleper – udahnu i onjuše zrak. Usprave se na polomljene udove i zatrepću očima koje su isključivale ptice.

Ima video snimaka. Neki su fotografije stavili na internet.

Mačka, dikobraz ili kojot ostaju tamo još koju minutu dok im Krist svih crkotina glavu drži u dlanovima i nešto im šapuće.

Dvije minute nakon što su bili zgnječeno krzno i kosti, obrok za svrake i vrane, jelen, pas ili rakun otrče svojim putem – cijeli, obnovljeni, savršeni.

Narednik i ja ugledamo kako daleko od nas starac kamionetom silazi s ceste. Izlazi iz kabine i podiže deku iz tovarnog prostora. Čučne, položi deku pored ceste – pored njega, u vreloom jutarnjem zraku, jure vozila.

Starac podiže rubove deke i otkriva mrtvog psa. Zgužvana hrpa smeđeg krzna, prilično nalik mojoj hrpi načinjenoj od bunde.

Narednik izvuče šaržer iz pištolja. Šaržer je pun metaka. Vraća šaržer u pištolj.

Starac se spusti, položi dlanove na vreli asfalt dok pored njega auti i kamioni tutnje u oba pravca, i obrazom protrlja hrpu smeđeg krzna.

Ustane i pogleda uz i niz cestu. Vratu se u kabinu kamioneta i upali cigaretu. Čeka.

Čekamo i narednik i ja.

Eto nas, tjedan dana prekasno. Uvijek korak iza. Kaskamo za događajima.

Krista svih crkotina prvi su vidjeli cestovni radnici koji su kopali grob za psa nekoliko kilometara odavde. Prije nego što su ga stigli strpati u vreću., iza njih zaustavio se iznajmljeni auto. U njemu muškarac i žena, muškarac za upravljačem. Žena je ostala unutra., muškarac je iskočio i dotrčao do radnika. Doviknuo im je da pričekaju. I rekao kako im može pomoći.

Pas se već pretvorio u vreću krzna punu crva i kostiju.

Muškarac je bio mlad, plavokos – duga plava kosa vijorila mu je na vjetru kojeg je podizala jurnjava automobila. Imao je crvenkastu bradicu i ureze na obrazima, tik ispod očiju. Ožiljci su bili tamnocrveni. Mladić je posegnuo u vreću za smeće s mrtvim psom, i rekao radnicima – pas nije mrtav.

Ovi su se smijali. Ubacili su lopatu u kamion.

Zatim je u vreći nešto zacvililo.

Zalajalo.

Sada – ovdje i sada, dok pišem ovo, dok starac čeka podalje od nas i puši. Promet tutnji pored nas. Na drugoj strani ceste 84, obitelj iz karavana otvara prekrivač na šljunčanom ugibalištu. U njemu mrtva narančasta mačka. Nešto dalje od njih, žena i dijete sjede u sklopivim stolcima, pored hrčka na papirnatom ubrusu.

Podalje od njih, postariji par stoji i drži kišobran kojim štite mladu ženu – mladu koščatu ženu, izvijenu na stranu u invalidskim kolicima.

Starac, majka i dijete, obitelj i stariji par – očima prate svaki automobil u prolazu.

Krist svih crkotina pojavljuje se svaki put u drugom automobilu, ponekad u kupeu, ponekad u limuzinu kamionetu, nekad i na motoru. Jednom čak i u kamp kućici.

Na fotografijama i na video snimkama vječno se vijori plava kosa. I crvena bradica. I ožiljci. Uvijek isti tip. Obrisi žene u daljini, u automobilu, u kamionu, u bilo čemu.

Dok ovo pišem, Narednik pištoljem cilja na našu hrpu načinjenu od bunde. I kečapa i muha. Naš mamac. I poput svih ostalih ovdje, čekamo čudo. Čekamo Mesiju.

19.

SVE ŽUTO, posvuda oko auta, žuto. Žuto sve do obzora. nije to limun-žuta, više žuta loptice za tenis. onako kako loptica izgleda na žarkozelenom teniskom terenu. Svijet s obje strane autoceste u samo jednoj boji.

Žuto.

Navaljuju uspjenušani veliki valovi žute pod vrelin vjetrom od automobila koji prolaze, šire se od šljunčanog ruba ceste prema žutim brdima. Žuto svjetlo obasjava naš auto. I Helen, i Monu, i Ostrigu, i mene, sve nas. Našu kožu, naše oči. Detalji o cijelom svijetu: žuto.

»*Brassica tournefortii*«, kaže Ostriga, »marokanska gorušica u punom cvatu.«

Sjedimo u kožnom mirisu Heleninog velikog službenog auta. Ona vozi. Helen i ja sjedimo sprijeda, Ostriga i Mona straga. Na sjedištu između nas Helenin planer, crveni kožni uvez lijepi se za smeđe kožno sjedalo. I atlas Sjedinjenih Država. I računalni ispis gradova s knjižnicama koje drže knjigu pjesama. I Helenina malena modra torbica koja u žutom svjetlu izgleda zelena.

»Što bih dala da sam američki starosjedilac«, kaže Mona čelo naslanjajući na prozor. »Biti slobodna Indijanka iz Crnih Nogu ili Siouxa, prije dvjesto godina i živjeti u skladu sa svim tim prirodnim ljepotama.«

Kako bih ispitao što to osjeća Mona, prislanjam čelo na prozor. Unatoč klimatizaciji, staklo je usijano.

Sablasna podudarnost, ali je u atlasu cijela država Kalifornija obojana istom žarkom nijansom žute.

Ostriga ispuše nos, kratko zafrkće i pritom zabaci glavu. Unese se Moni u lice, zatrese glavom i kaže: »Nijedan Indijanac nije živio uz ovo.«

U vrijeme kauboja nije bilo prerijske trave. Sjeme te trave, zapravo ruskog čička, dolazi iz Euroazije u ovčjim runima tek potkraj devetnaestog stoljeća. Marokanska gorušica došla je sa zemljom koju su jedrenjaci koristili kao balast. Ona tamo srebrna stabla su ruske masline, *Elaeagnus augustifolia*. Stotine bijelih zečjih usiju koje rastu uz rubnike autoputova su *Verbascum thapsus*, vunasti lepuh. Iskrivljena, tamna stabla koja smo upravo prošli, *Robinia pseudoacacia*, lažne akacije. Tamnozeleno grmlje sa žarko-žutim cvjetovima je škotska metlica, *Cytisus scoparius*.

Kaže kako su oni svi redom dijelovi biološke pandemije.

»Stari holivudski vesterni«, kaže Ostriga kroz prozor promatrajući Nevadu kojom prolazimo, i dodaje: »One lopte suhog korova, prerijske trave i druge gluposti.« Odmahne glavom i nastavi: »Ništa od toga nije izvorno, sve su to naši ostaci.« I kaže: »Gotovo ništa u prirodi nije više prirodno.«

Udari po naslonu prednjeg sjedišta i kaže: »Ej, tata, kako se zovu glavne dnevne novine u Nevadi?«

Pitam ga, one u Renou ili Vegasu?

Gledajući kroz prozor, odbijeno svjetlo žuti mu oči, Ostriga kaže: »U oba. I u Carson Cityju. Sve redom.«

Kažem mu.

Kaže kako se šume na Zapadnoj obali guše pod škotskom metlicom, francuskom metlicom, engleskim bršljanom i himalajskim borovnicama. Staro drveće propada zbog leptira koje je u Ameriku donio Leopold Trouvelot 1860. godine, želeći ih iskoristiti za proizvodnju svile.

Pustinje i prerije guše se u gorušici, prerijskoj travi i europskoj amofiliji.

Ostriga raskapča košulju. Na prsima, na goloj koži, visi nešto. Veliko je poput lisnice i visi mu oko vrata na ogrlici s perlama. Kaže: »Medicina plemena Hopi. Prilično produhovljeno.«

Helen ga gleda u retrovizoru, ruke na upravljaču, na rukama poput kože tanke vozačke rukavice od teleće kože. Kaže: »Dobri trbušnjaci.«

Ostriga skine košulju s ramena, ukrašena vrećica visi mu između bradavica, prsni mišići napinju se sa strane. Koža mu je osunčana i bez ijedne dlake sve do pupka. Vrećicu gotovo potpuno prekrivaju modra zrnca, osim crvenog križa u sredini. U žutom svjetlu koža mu ima narančast odsjaj. Plava kosa kao da je u plamenu.

Mona kaže: »Ja sam je načinila. Radila sam od prošle veljače.«

Mona s dredloksima i ogrlicama s kristalima. Pitam je pripada li plemenu Hopi.

Ostriga kopa po vrećici.

Helen kaže: »Mona, ti nisi apsolutno nikakav starosjedilac. Prezivaš se Steinner.«

Mona kaže: »Ne moraš zato biti Indijanac. Načinila sam je prema uzorku iz knjige.«

»Onda to nema veze s Hopijima«, kaže Helen.

A Mona odvraća: »Ima, ima. Izgleda baš kao ona u knjizi.« I dodaje: »Pokazat ću ti.«

Iz male torbice Ostriga vadi mobitel.

»Primitivna umijeća su zabavna zato što se može baviti njima dok čovjek gleda televiziju«, kaže Mona. »A i dovode te u dodir sa svim mogućim drevnim energijama i sličnim stvarima.«

Ostriga otvara telefon i izvlači antenu. Ukucava broj. Ispod nokata nakupljena zemlja.

Helen ga promatra u retrovizoru.

Mona se nagne preko koljena i podigne platneni ranac s poda. Iz njega izvlači zapetljanu užad i perje. Perje slično pilećem, obojano je žarkim uskrsnim modrim i ružičastim. Bakreni novčići i perle od crnog stakla vise na konopcima. »Izrađujem klopku za snove plemena Navajo«, kaže. Protrese je, nekoliko se konopaca oslobodi i visi. Nekoliko perli padne na ranac u njezinu krilu. Ružičasto perje lebdi u zraku. Ona kaže: »Mislila sam je dodatno ojačati koristeći novčiće za I Ching. Tako ću je još više nabiti energijom.«

Negdje ispod tog ranca u krilu, obrijano 'V' između njezinih bedara. Gdje se kotrljaju staklene perle.

Ostriga govori u mikrofon: »Točno, također mi je potreban i broj odjela za oglase novina *Carson City Telegraph-Star*.« Ružičasto perce dolebdni mu do lica, on ga otpuhne.

Crno lakiranim noktima Mona čupka čvorove i govori: »Teže je nego što piše u knjizi.«

Ostriga rukom pridržava mobitel na uhu. Drugom trlja perlicama ukrašenu vrećicu na prsima.

Mona iz ranca vadi knjigu i pruža je meni.

Ostriga primijeti Helenu koja ga netremice promatra u retrovizoru. Namigne joj i nategne si bradavicu.

Ne znam zašto, ali mi na pamet padne kralj Edip.

Negdje ispod pojasa, šiljasti, ružičasti stalaktit njegove kože, na njemu mali, čelični prsten. Kako bi Helen mogla poželjati nešto takvo?

»Stari su rančeri sadili prerijsku travu jer je brzo zelenila u proljeće i tako davala ranu ispašu za stoku«, govori Ostriga, kimajući glavom svijetu s druge strane prozora.

Prvi nasad te trave nastao je u južnom dijelu Britanske Kolumbije, u Kanadi, 1889. Svake se godine osuši poput baruta, te sad područja, koja je požar zahvaćao svakih deset, gore svake godine. A trava se oporavlja brzo. Ona voli vatru. Dok je izvorne vrste, kadulja i pustinjska jakovnica, ne vole. Svaka godina s požarima stvara sve više trave, sve manje drugog bilja. Nestali su jeleni i antilope koji su se hranili tim drugim biljem. Kao i zečevi. Za njima sokoli i sove koji su jeli zečeve. Miševi gladuju, stoga gladuju i zmije koje jedu miševe.

Danas je prerijska trava dominantna vrsta na područjima unutarnjih pustinja od Kanade do Nevade, prekrivajući površinu dvostruko veću od Nebraske i gutajući tisuće hektara svake godine.

Knjiga koju čita Mona zove se *Tradicionalni plemenski hobiji i umijeća*. Kad je otvorim, iz nje izlijeće još ružičastog i plavog perja.

»Moj je životni san pronaći uistinu ravno stablo«, govori Mona kojoj se ružičasto pero zapetljalo u dredlokse. »I od njega načiniti totemski stup ili nešto slično.«

»Kad čovjek o tome razmišlja sa stanovišta autohtonih vrsta«, kaže Ostriga, »jebote, Johnny Appleseed je čisti biološki terorist.«

Dodaje kako je tip jednako tako mogao sijati boginje.

Ostriga ukucava drugi broj u mobitel. Udari po naslonima prednjih sjedišta i kaže: »Mama? Tata? Koji je najbolji restoran u Renou?«

Helen slegne ramenima i pogleda me. Kaže: »*Desert Sky Supper Club* na jezeru Tahoe stvarno je lijepo mjesto.«

Ostriga govori u mikrofon: »Želio bih predati oglas na tri stupca.« Gledajući kroz prozor, nastavlja: »Tri stupca na petnaest centimetara, a naslov oglasa ide ovako: **Upozoravaju se svi gosti restorana *Desert Sky Supper Club*.**«

I nastavlja: »Drugi redak glasi: 'Jeste li nedavno podlegli teškom slučaju trovanja hranom, uzrokovanom campylobacterijom? Ako jeste, nazovite broj na dnu kako biste sudjelovali u skupnoj tužbi.«

Ostriga diktira telefonski broj. Iz torbice izvuče kreditnu karticu i pročita broj i rok trajanja. Zamoli da ga nazovu nakon prijeloma, kako bi čistopis provjerio preko telefona. Doda kako oglas treba izlaziti svakodnevno cijeli sljedeći tjedan u rubrici s restoranima. Zatvori mobitel i uvuče antenu.

»Onako kako su žuta groznica i boginje pobile tvoje američke Indijance,« govori, »tako smo u Ameriku donijeli nizozemsku brijestovu kugu samo jednom pošiljkom trupaca za izradu furnira 1930., jednako kao i bolest kestena 1904. Druga patogena gljivica uništava sve bukve na istoku. Pretpostavlja se kako će azijski rogati kornjaš, doveden u New York 1996., uništiti sve sjevernoameričke javore.«

Ostriga priča kako su rančeri, da bi smanjili broj prerijskih pasa, zarazili njihove kolonije bubonskom kugom, te je, do 1930. godine, pomrlo 98 posto životinja. Kuga se proširila i uništila još trideset četiri vrste autohtonih glodavaca, kao i nekoliko manje sretnih ljudi svake godine.

Ne znam zašto, ali mi na pamet pada pjesma prebiranja.

»A ja,« kaže Mona dok joj vraćam knjigu, »volim stare tradicije. Gajim nadu kako će ovo putovanje biti, ovaj, više nalik mojoj osobnoj

potraži za vizijom. Kako ću pronaći svoje indijansko ime i preobraziti se.«

Iz indijanske vrećice Ostriga vadi cigaretu i upita: »Smeta nekome?«

Kažem mu, meni.

Helen kaže: »Ni najmanje.« Auto je njezin.

A ja brojim 1, brojim 2, brojim 3 ...

Ostriga kaže kako je ono što smatramo prirodom samo svakodnevno ubojstvo svijeta. Svaki je maslačak tempirana atomska bomba. Biološko zagađenje. Slatka, žuta pošast.

Ostriga govori kako je mogućnost da se otputuje do Pekinga ili Pariza i svugdje pronađe McDonaldsov hamburger ekološki ekvivalent povlaštenim oblicima života. Sva su mjesta postala ista. Kuzu. Prugaste mušmule. Vodeni hijacinti. Čvorci. Burger King.

Istiskuju se starosjedoci, kao i bilo što jedinstveno.

»Jedina biološka raznolikost koja će opstati,« kaže, »bit će razlika između Coca-Cole i Pepsi-Cole.«

Zagledavši se kroz prozor, Ostriga vadi plastični upaljač iz vrećice. Protrese ga, udara njime o dlan.

Onjušim ružičasto pero iz knjige i zamišljam da Monina kosa ima isti miris. Vrteći pero među prstima upitam Ostrigu, opet telefonira – provjerava novinski oglas, što namjerava.

Ostriga zapali cigaretu. Mobitel i upaljač vrati u vrećicu.

»Tako zarađuje«, kaže Mona. Razvezuje i raspetljava grude i čvorove na klopki za snove. Između njezinih ruku, u narančastoj bluzi, dojke pružaju svoje ružičaste bradavice.

A ja brojim 4, brojim 5, brojim 6 ...

Zakapčajući košulju s obje ruke, s cigaretom u ustima i škiljeći od dima, Ostriga kaže: »Sjećaš se Johnnyja Appleseeda?«

Helen uključi klimatizaciju.

Zakapčajući ovratnik, Ostriga kaže: »Samo mirno, tata. To samo ja malo rasipam svoje sjeme.«

Zagledavši se žutim očima u žuto, dodaje: »To samo moj naraštaj pokušava razoriti postojeću civilizaciju šireći neke vlastite boleštine.«

20.

ŽENA OTVARA ulazna vrata, Helen i ja stojimo na njezinu trijemu, ja nosim Helenin neseser, stojim pola koraka iza nje dok ona upire dugačkim ružičastim noktom na kažiprstu i kaže: »Ako mi poklonite svojih petnaest minuta, pretvorit ću vas u novu ženu.«

Helen ima crveni kostim, ali nije to crvena boja jagoda. Više podsjeća na pjenu od jagoda, s hrpom tučenog slatkog vrhnja, posluženu u kristalnim zdjelicama sa stalkom. U njezinom ružičastom oblaku kose, naušnice joj pod sunčevim svjetlom blješte ružičastim i crvenim.

Žena briše ruke u kuhinjsku krp. Ima muške smeđe mokasinke bez čarapa. Pregača s malim žutim pilićima štiti joj cijelu prednjicu, dok ispod nje nosi nekakvu strojno perivu haljinu. Nadlanicom ruke sklanja kosu s čela. Svi žuti pilići u kljunovima drže razna kuhinjska pomagala, žlice i vilice. Promatrajući nas kroz zahrđalu zaštitnu mrežu na vratima, žena kaže: »Molim?«

Helen okrene glavu i pogleda me. Preko ramena pogleda Monu i Ostrigu koji su se skutrili i skrivaju se u autu, parkiranom uz rub pločnika. Ostriga šapće u mobitel: »Svrab je neprekidan ili povremen?«

Helen Hoover Boyle prinosi vrške prstiju prsima, gdje hrpa ružičastih dragulja i bisera skriva njezinu svilenu bluzu. Kaže: »Gospođo Pelson? Mi smo iz *Čarobne šminke*.«

Dok govori, Helen naglo otvori stisnutu šaku prema ženi, kao da razbacuje riječi.

I nastavlja: »Ja sam gospođa Brenda Williams.« Ružičastim vršcima prstiju razbacuje riječi preko ramena, govoreći: »Ovo je moj suprug, Robert Williams.« I dodaje: »Danas vam donosimo posve osobit dar.«

Žena iza mrežastih vrata spušta pogled na neseser u mojoj ruci.

Helen upita: »Možemo li ući?«

To je trebalo ići lakše.

Cijelo to putovanje, upadanja u knjižnice, skidanje knjiga s polica, sjedenje u knjižničkim zahodima, izrezivanje stranica. I zatim puštanje vode. Trebalo je ići tom brzinom.

U prvih nekoliko knjižnica, nema problema. U sljedećoj knjiga nije na polici. Usred knjižarskog šaptanja, Mona i ja prilazimo šalteru za posudbe i raspitujemo se. Helen i Ostriga čekaju u autu.

Knjižničar ima dugu, ravnu kosu, vezanu u konjski rep. U oba uha naušnice, gusarske, okrugle, na sebi ima pletenu vestu i kaže kako je knjiga – skrola gore-dolje po računalnom zaslonu – kako je knjiga posuđena.

Mona kaže: »Uistinu je važno. Naime, ja sam je imala prije i ostavila sam nešto u knjizi.«

Tip izražava žaljenje.

»Možete li nam reći tko je ima?« upita Mona.

Tip i dalje žali, no to nije moguće.

A ja brojim 1, brojim 2, brojim 3 ...

Naravno, svi se jako vole igrati Boga, a ja to izvodim puno radno vrijeme.

I brojim 4, brojim 5 ...

Trenutak kasnije, Helen Hoover Boyle stoji pred pultom. Smiješi se sve dok knjižničar ne podigne glavu s računala. Ona širi ruke, prsti joj blješte pretrpani prstenjem.

Smiješi se i kaže: »Mladiću! Kći mi je ostavila staru obiteljsku fotografiju među stranicama jedne knjige.« Malo promeškolji prste i nastavlja: »Možete se držati propisa, ili možete učiniti dobro djelo. Odlučite sami.«

Knjižničar gleda njezine prste, sve dugine boje i zvjezdasto izlomljeno svjetlo koje joj pleše po licu. Oblizne usne. Odmahuje glavom i kaže kako je to previše. Osoba koja ima knjigu žalit će se, a on će dobiti otkaz.

»Časna riječ, nećete ostati bez posla«, kaže Helen.

A ja u autu čekam s Monom i brojim 27, brojim 28, brojim 29 ... na jedini mogući način trudeći se da ne pobijem sve u knjižnici i sam

potražim tu adresu u računalu.

Helen prilazi automobilu, držeći list papira. Nagne se kroz otvoreni vozačev prozor i kaže: »Imamo dobre i loše vijesti.«

Mona i Ostriga izvalili su se na stražnjem sjedištu, sada se pridižu. A ja sjedim kao suvozač i brojim.

Mona kaže: »Imaju tri primjerka i sva tri su vani.«

Helen se smješta za upravljačem, govoreći: »Znam bezbroj načina kako upasti nenajavljen.«

Ostriga otresa kosu s očiju i kaže: »Sjajno, mama.«

U prvoj je kući sve prošlo prilično glatko. I u drugoj.

U vožnji između kućnih posjeta, Helen prekapa po zlatnim valjcima i sjajnim kutijicama – ruževima i šminki – nesoser joj leži otvoren na krilu. Otvara ružičasti ruž i kaže: »Ovaj više neću koristiti. Ako ne griješim, ona zadnja imala je kožne lišajeve.«

Mona se naginje sa stražnjeg sjedišta, gleda Heleni preko ramena i kaže: »Stvarno ti dobro ide.«

Otvarajući malene okrugle kutijice sa sjenilima, razgledavajući i njušeći njihove smeđe, ružičaste ili breskvaste nutrine, Helen kaže: »Ispraksirala sam se.«

Gleda svoj odraz u retrovizoru i namješta nekoliko pramenova ružičaste kose. Pogleda na sat, uhvativši ga palcem i kažiprstom, i doda: »Ne bih to smjela reći, ali to mi je prvi pravi posao.«

Tada smo već parkirali pred hrđavom prikolicom smještenom usred pačetvorine usahle trave, prekrivene rasutim plastičnim dječjim igračkama. Helen zatvara nesoser. Pogleda mene, na susjednom sjedištu, i upita: »Spreman za reprizu?«

U prikolici, razgovarajući sa ženom u pregači s pilićima, Helen govori: »Sve je potpuno besplatno i nemate nikakvih obveza prema nama.« Istovremeno, vodi ženu prema sofi.

Sjedeći sučelice ženi, tako blizu da im se koljena gotovo dodiruju, Helen pruža ruku u kojoj drži mekanu četku i kaže: »Dušo, uvuci obraze.«

Jednom rukom zgrabi šaku ženine kose i povuče je uvis. Ženina kosa je plava, s dva centimetra smeđeg izrasta. Drugom rukom,

Helen brzim pokretima kroz kosu provlači češalj, dulje pramenove ostavlja u zraku, a one kraće i smeđe pritiska uz tjeme. Grabi novu šaku kose i vuče, razvlači, raščešljava sve dok u zraku ne ostanu samo one najdulje vlasi. Češljem zaglađuje duge, plave pramenove preko zgnječanih kraćih dlaka, sve dok se ženina glava ne pretvori u golemu, paperjastu kuglu plave kose.

A ja pomislim, dakle *tako* to izvodite.

Frizura je jednaka kao Helenina, samo je kosa plava.

Na stoliću pred sofom stoji veliki buket ruža i ljiljana, usahljih i smeđih – cvijeće stoji u zelenoj, staklenoj vazi iz cvjećarne, s malo pocrnjele vode na dnu. Na stoliću u blagovaonici još bogatih buketa, no od njih ostaju samo mrtve stapke u mutnoj, smrdljivoj vodi. Nanizani uz stražnji zid dnevne sobe, još vaza, u svakoj komad zelene pjenaste gume načičkane smežuranim, mrtvim ružama i pocrnjelim, sasušanim karanfilima po kojima buja siva plijesan. U svakom buketu kartica s natpisom: *Najiskrenija sućut*.

Helen govori: »Rukama zaštitite lice.« I počne tresti limenku laka za kosu. Zaprša ženu lakom za kosu.

Ženu to zaslijepi, malo se nagne naprijed, s obje ruke čvrsto pritišće lice.

Helen mahne glavom prema sobama na drugom kraju prikolice.

Krećem.

Spremajući četkicu maškare u tubu, upita: »Ne smeta ako mi se suprug posluži vašim zahodom?« I nastavlja: »A sad, draga moja, pogledaj u strop.«

U kupaonici na podu leži prljavo rublje sortirano po bojama. Bijelo. Tamno. Nečije traperice i košulje zamrljane uljem. Ručnici, plahte, grudnjaci. Crveno-bijeli stolnjak. Puštam vodu zbog zvučnih efekata.

Nema pelena, nema dječje odjeće.

U dnevnoj sobi žena-pilence i dalje gleda u strop, samo sad je potresaju dugi uzdasi. Grudi joj se tresu pod pregačom. Helen vrškom složene maramice popravlja šminku. Maramica je mokra i crna od maškare. Helen govori: »Rhonda, sve će biti bolje. Možda to sad ne vjeruješ, ali bit će tako.« Upijajući novom maramicom,

nastavlja: »Samo moraš očvrsnuti. Pokušaj vidjeti sebe kao nešto tvrdo i oštro.«

I nastavlja: »Rhonda, još si mlada. Moraš se vratiti u školu i ovu bol pretvoriti u novac.«

Žena-pilence, Rhonda, i dalje plače zabačene glave, gledajući u strop.

Iza kupaonice, dvije spavaće sobe. U jednoj vodeni krevet. U drugoj, kolijevka i nad njom mobil s plastičnim tratinčicama. Bijelo obojana komoda. Kolijevka je prazna.

Mali plastični madrac složen je u kutu kolijevke. Pored kolijevke hrpa knjiga na stolici. Na vrhu *Pjesme i pjesmice*.

Kad otvorim knjigu na komodi, otvara se na 27. stranici.

Vrhom sigurnosne igle prelazim po papiru odmah uz rub uveza. Stranica ispada. Preklopim je, spremim u džep i vraćam knjigu na hrpu.

U dnevnoj sobi, hrpa kozmetike na podu.

Helen je iz nesesera izvukla lažno dno. Ispod njega slojevi ogrlica i narukvica, masivnih broševa i parovi naušnica – sve redom prastaro, blista crvenim, zelenim, žutim i modrim sjajem. Dragulji. Helen među prstima razvlači dugu ogrlicu od žutih i crvenih kamenova, većih od njezinih ulaštenih, ružičastih noktiju.

»Kad se dijamant brusi u briljant«, govori, »svjetlo ne smije prodirati kroz facete ispod najšireg dijela kamena.« Pruža ogrlicu ženi, govoreći: »Kod rubina – aluminijevog oksida – strana tijela u kamenu, titanov oksid, dragulju daju pomalo ružičast sjaj, osim ako draguljar ne grije kamen na visokim temperaturama.«

Bit stvari: zaboraviti cjelinu i gledati svaku pojedinost izbliza.

Dvije žene sjede nablizu jedna drugoj, koljena im se dodiruju. Gotovo da im se dodiruju i glave. Žena-pilence ne plače.

Mrtvo cvijeće gurnuto je u stranu, a na stoliću su hrpe blještavog ružičastog i glatkog zlata, hladni, bijeli biseri i izrezbareni, modri lapis lazuli. Drugi grozdovi sjaje narančasto i žuto. Neke hrpe imaju srebrn i bijel sjaj.

Helen rukom podiže blještavo zeleno jaje, toliko blještavo da u odraženom svjetlu lica žena imaju zeleni odsjaj, i kaže: »Primjećuješ li te, poput vela izjednačene nepravilnosti u sintetičkom smaragdu?«

Okom stišćući zlatarsku lupu, žena kimne.

Helen nastavlja: »Zapamti. Ne želim da stradaš kao ja.« Posegne u neseser i vadi punu šaku žutoga, govoreći: »Ovaj broš sa žutim safirima bio je u vlasništvu filmske zvijezde Natashe Wren.« S obje ruke vadi blještavo ružičasto srce za kojim se izvlači dug lančić manjih dijamanata, govoreći: »Ovaj privjesak s berilom težine sedamsto karata pripadao je rumunjskoj kraljici Mariji.«

U toj hrpi dragulja, kako bi rekla Helen Hoover Boyle, leže duhovi svih nekadašnjih vlasnika. Svih dovoljno bogatih i uspješnih da to dokažu. Sve njihove nadarenosti, inteligencija i ljepota – sve je to nadživjelo to ukrasno smeće. Nestali su svi uspjesi i postignuća koje je trebao predstavljati taj nakit.

S istom frizurom, istom šminkom, tako blizu jedna drugoj, mogle bi biti sestre. Ili majka i kći. Prije i poslije. Prošlost i budućnost.

Ima toga još, no to slijedi tek kad se uputimo prema autu.

Sjedeći straga, Mona upita: »Jeste našli?«

Kažem da jesmo. Doduše, žena od toga nije imala neke koristi.

Jedino što smo joj dali su našušurena frizura i vjerojatno kožni lišajevi.

Ostriga kaže: »Pokaži nam pjesmu. Da vidimo što je bit ovog putovanja.«

Pošaljem ga u kurac i odbijem prijedlog. Strpam složenu stranicu u usta i žvačem li žvačem. Noga me boli, skinem cipelu. I žvačem li žvačem. Mona zaspri. A ja žvačem li žvačem. Ostriga kroz prozor promatra nekakav korov u jarku.

Progutam stranicu i zaspim.

Kasnije, u autu, na putu do sljedećeg grada, sljedeće knjižnice, možda sljedećeg uljepšavanja, budim se – Helen je vozila gotovo petsto kilometara.

Skoro je potpuno tamno, ona gleda kroz vjetrobran i kaže: »Pamtim ja troškove.«

Mona sjeda i češe se po tjemenu. Pritišće prstenjak, jagodicom prstenjaka pritisne unutarnji kut oka i izvuče krmelj, brzo. Krmelj je na vrhu prsta. Obriše ga u traperice i upita: »Što ćemo jesti?«

Kažem joj da se veže.

Helen upali farove. Ispruži prste, dlan položi na upravljač i promatra si nadlanicu, prstenje, govoreći: »Kad jednom nađemo Knjigu sjena i tada postanemo svemoćni vladari čitavog svijeta, kad budemo besmrtni, budemo posjedovali sve na planetu, i kad će nas svi redom obožavati,« kaže, »i dalje si mi dužan dvjesto dolara za kozmetiku.«

Izgleda čudno. Kosa kao da nije njena. Naušnice – one crveno-ružičaste hrge, ružičasti safiri i rubini – e, njih više nema.

21.

NIJE TAKO BILO samo jedne noći. To je više osjećaj. Bilo je to svake noći, u Teksasu, u Arizoni, u Nevadi, u prolazu kroz Kaliforniju kao i kroz Oregon, Washington, Idaho, Montanu. Noćna vožnja automobilom uvijek je ista. Gdje god bili.

Sva su mjesta u tami jednaka.

»Patrick, moj sin, nije mrtav«, kaže Helen Hoover Boyle.

Mrtav je u okružnoj knjizi umrlih, no ne kažem ništa.

Helen vozi, Mona i Ostriga spavaju straga. Ili spavaju ili prislušuju. Sjedim kao suvozač, sprijeda. Naslonio sam se na vrata, što dalje moguće od Helen. Glavu sam podbočio rukom i namjestio se da je mogu slušati, ne gledajući je.

Helen također govori ne gledajući mene. Oboje gledamo ravno pred sebe, cestu osvijetljenu farovima koja juri ispod haube.

»Patrick se nalazi u medicinskom centru Novi Kontinuum«, kaže. »I uistinu vjerujem kako će se jednog dana potpuno oporaviti.«

Njezin planer, onaj u crvenoj koži, leži na sjedištu između nas.

Dok prolazimo Sjevernu Dakotu i Minnesotu, pitam je kako je nabasala na čaroliju prebiranja.

Ružičastim noktom pritisne neki prekidač u tami i prebaci auto na automatsko upravljanje. Nekim drugim prekidačem u tami pali duga svjetla.

»Bila sam trgovački putnik za kozmetiku Skin Tone«, kaže. »Prikolica u kojoj smo živjeli nije bila osobito lijepa.« I kaže: »Suprug i ja.«

Prema podacima u okružnoj knjizi umrlih, zvao se John Boyle.

»Znaš i sam kako je s prvim djetetom«, kaže. »Dobije se hrpa igračkaka i knjiga. Zapravo i ne znam tko mi je donio knjigu. Bila je samo jedna u hrpi.«

Prema podacima iz okružne knjige, bilo je to prije dvadeset godina.

»Ne moram ti pričati što se dogodilo«, kaže. »John je vječno za to okrivljavao mene.«

Prema policijskim izvješćima, policija je intervenirala šest puta u domu Boyleovih, parkirališno mjesto 175, parkiralište Buena Noche Home Park, u tjednima nakon smrti Patricka Raymonda Boylea, dob šest mjeseci.

Vozeći kroz Wisconsin i Nebrasku, Helen govori: »Išla sam od vrata do vrata i prodavala kozmetiku.« I dodaje: »Nisam se odmah vratila na posao. Bože, sigurno je prošlo dobrih godinu i pol od Patrickove ... od onog jutra kad smo našli Patricka.«

Helen mi priča kako je šetala po naselju kamp-kućica u kojem su živjeli i kako je susrela mladu ženu, istu kao ženu s pilićima na pregači. Isto, uvelo cvijeće iz mrtvačnice. Ista, prazna kolijevka.

»Zarađivala sam dobre novce prodajući samo temeljni puder i korektore,« govori i smiješi se, »osobito potkraj mjeseca, kad bi ponestalo love.«

Prije dvadeset godina ta je žena bila Heleninih godina i dok su razgovarale pokazala joj je dječju sobu i slike djeteta. Zvala se Cynthia Moore. Imala je šljivu ispod oka.

»Primijetila sam da ima istu knjigu«, kaže Helen. »*Pjesme i pjesmice svijeta*.«

I kod njih je bila otvorena na istoj stranici, one noći kad je umrlo dijete. Trudili su se ostaviti sve isto – i knjigu na mjestu i presvlake u krevetiću.

»Naravno, ista stranica kao i kod nas«, kaže Helen.

John Boyle je kod kuće ispijao velike količine piva svake večeri. Rekao je da ne želi imati drugo dijete zato što joj ne vjeruje. Ako ona ne zna u čemu je pogriješila, onda je rizik prevelik.

Držeći dlan na toplim, kožnim sjedištima, osjećam kao da dodirujem drugog čovjeka.

Vozeći kroz Colorado, Kansas i Missouri, ona govori: »Ta druga majka iz naselja jednog je dana priredila rasprodaju. Sve stvari za

bebu, sve je bilo složeno na tratini, četvrt dolara hrpa. Ja sam kupila knjigu.« I nastavlja: »Kad sam muškarca u prikolici upitala zašto Cindy rasprodaje sve, samo je slegnuo ramenima.«

Prema podacima iz okružne bolnice, Cynthia Moore ispila je tekućinu za čišćenje odvoda i umrla od posljedica ezofagealnog krvarenja i gušenja, tri mjeseca nakon što je njezino dijete umrlo iz nepoznatih razloga.

»John se toliko plašio mikroba da je spalio sve Patrickove stvari«, kaže. »Knjigu sam kupila za deset centi. Sjećam se da je dan bio prekrasan.«

Policijska izvješća bilježe još tri poziva zbog obiteljskog nasilja na parkirališnom mjestu broj 175, na parkiralištu Buena Noche Mobile Park. Tjedan dana nakon samoubojstva Cynthie Moore, pronašli su Johna Boylea mrtvog, bez ikakvog vidljivog uzroka smrti. Prema podacima iz okružne, pretpostavili su kako je visoka koncentracija alkohola u krvi uzrokovala apneju i gušenje. Vjerojatno je bio toliko pijan da se onesvijestio u položaju, u kojem nije mogao disati. Bilo kako bilo, na tijelu nije bilo nikakvih tragova. Na smrtnici nije upisan nikakav određen uzrok smrti.

Vozeći kroz Illinois, Indianu i Ohio, Helen kaže: »Johna stvarno nisam ubila namjerno.« I dodaje: »Čista znatiželja.«

Isto kao ja i Duncan.

»Isprobavala sam teoriju«, kaže. »John je neprekidno ponavljao kako je Patrickov duh uz nas. A ja sam mu neprekidno ponavljala da je Patrick živ i u bolnici.«

I dodaje da dvadeset godina kasnije mali Patrick i dalje spava u bolnici.

Iako to zvuči suludo, ne govorim ništa. Ne mogu zamisliti kako bi beba mogla izgledati nakon dvadeset godina preležanih u komi na aparatima.

Zamislite Ostrigu koji najveći dio života provede s cijevi za hranjenje i kateterom.

Ima i gorih stvari od ubojstva koje čovjek može prirediti svojim voljenima.

Na stražnjem sjedištu Mona se uspravlja i proteže. I kaže: »U antičkoj Grčkoj, najstrašnije su se kletve pisale čavlima s olupina brodova.« I dodaje: »Mornari, poginuli na moru, nisu pokopani kako valja. Grci su znali da su nepokopani mrtvi oni najnemirniji i najrazorniji duhovi.«

Helen se javi: »Daj, zaveži.«

Vozeći kroz Zapadnu Virginiju, Pennsylvaniju i New York, Helen govori: »Mrzim one koji tvrde da vide duhove.« I kaže: »Duhova nema. Kad čovjek umre, onda je mrtav. Nema zagrobnog života. Ljudi koji tvrde suprotno samo su žedni pozornosti. Oni koji vjeruju u reinkarnaciju samo odgađaju vlastite živote.«

I nasmiješi se. »Meni se posrećilo,« kaže, »pa sam pronašla način da ih kaznim i pritom masno zaradim.«

Mobitel joj zazvoni.

I kaže: »Ako mi ne vjeruješ za Patricka, pokazat ću ti mjesečni bolnički račun.«

Mobitel joj ponovno zazvoni.

To je izjavila dok smo se vozili kroz Vermont. Jedan je dio izrekla dok smo prelazili Louisiana u tami, a nakon nje Arkansas i Mississippi. Nekih smo noći znali prijeći dvije, čak i tri od tih manjih država na istoku.

Otvora mobitel i javlja se: »Helen.« Zakoluta očima prema meni i kaže: »Nevidljiva beba, u zidu vaše spavaće sobe? I plače cijele noći? Ma, stvarno?«

Druge dijelove priče otkrio sam tek kad sam, vrativši se kući, malo istraživao.

Pritisnuvši mobitel na prsa, Helen mi kaže: »Sve što ti govorim strogo je neslužbeno.« I kaže: »Sve dok ne pronađemo Knjigu sjena, ne možemo promijeniti ono što se dogodilo. S nekom čarolijom iz knjige osigurat ću Patricku potpuni oporavak.«

22.

V OZIMO SE SREDNJIM Zapadom, radio na nekoj stanici na kojoj muški glas govori o tome kako je doktorica Sara Lowenstein bila svjetionik nade i ćudoređa u pustoši suvremenog života. Doktorica Sara bila je časna, tvrdokorna moralistica koja je odbijala prihvatiti bilo što osim savršeno pravičnog ponašanja. Bila je tvrđa uzvišenih mjerila, svjetiljka koja je svojim sjajem raskrinkavala zlo ovoga svijeta. I nastavlja kako će doktorica Sara uvijek ostati u našim srcima, jer je njezin duh bio toliko snažan i toliko ne ...

Glas zamukne.

Mona udari po naslonu mog sjedišta, udari me ravno u bubrege i kaže: »Ne opet.« I dodaje: »Daj se prestani ispuhivati na nevinim ljudima.«

Kažem joj da me prestane optuživati. Možda su u pitanju sunčeve pjege.

Govoroholičari. Slušofobi.

Pjesma prebiranja proletjela mi je glavom tako brzo da nisam ni primijetio. Drijemao sam. Nisam imao nadzor. Mogu ubiti u snu.

Nakon nekoliko kilometara tišine – radijski bi novinari to nazvali mrtvim eterom, na radiju se javi drugi i nastavi govoriti kako je doktorica Sara Lowenstein bila moralno mjerilo kojim su milijuni slušatelja mjerili vlastite živote.

Bila je plameni mač Božji, poslan da zlotvore i zločince potjera iz hrama ...

Zamukne i taj glas.

Mona udari po naslonu mog sjedišta i kaže: »Nije zabavno! Propovjednici s radija su pravi ljudi!«

Kažem kako nisam učinio ništa.

Helen i Ostriga se cerekaju.

Mona prekriži ruke na grudima i zavalj se u sjedište. I kaže: »Nemate poštovanja. Nimalo. Zajebavate se sa silama milijun

godina starim.«

Mona odgurne Ostrigu tako snažno da ovaj udari u vrata. I kaže: »Ti isto.« I kaže: »Ljudi s radija jednako su važni kao i krave i svinje.«

S radija sad dopire plesna glazba. Zazvoni Helenin mobitel, otvara ga i uvlači pod kosu. Mahne glavom prema radiju i šapne mi da ga stišam.

Govori u mikrofoni: »Da.« T kaže: »Ovaj, da, znam tko je on. Recite mi gdje se nalazi u ovom trenutku, najtočnije što možete.«

Stišavam radio.

Helen sluša, zatim odgovori: »Ne.« I kaže: »Ne. Želim brušeni modrobijeli dijament od sedamdeset pet karata. Nazovite gospodina Dreschera u Ženevu, on će znati o kojem je kamenu riječ.«

Mona podigne ranac s poda i iz njega vadi kutiju s flomasterima i debelu knjigu, uvezanu u tamnozeleni brokat. Otvara knjigu na krilu i piše po njoj modrim flomasterom. Zatvori modri i nastavi pisati žutim.

Helen kaže: »Nije važno kakvo je osiguranje. Sve je gotovo za sat vremena.« Zatvara mobitel i baci ga na sjedište pored sebe.

Na sjedištu između nas leži njezin planer, otvara ga i uz današnji datum upiše ime.

Knjiga u Moninom krilu njezina je Knjiga zrcala. Kaže kako sve vještice imaju svoje Knjige zrcala. To su mješavine dnevnika i kuharica u kojima se zapisuje sve naučeno o magiji i obredima.

»Na primjer,« govori, čitajući iz svoje Knjige zrcala, »Demokrit kaže da se spaljivanjem kameleonove glave na vatri od hrastova drva može izazvati grmljavinsko nevrijeme.«

A ja brojim 1, brojim 2, brojim 3 ...

Mona dalje govori kako se nekoga može ušutkati tako da se uzme ribu kojoj se zašiju usta.

Za liječenje bolova u uhu, potrebna je veprova sperma koja se skuplja dok kapa iz krmačine vagine.

Židovska zbirka čarolija *Sepher ha-Razim* navodi da se mora ubiti crno štene prije nego što ono ugleda danje svjetlo. Zatim se

kletva napiše na pločici koju se ugura u pseću glavu. Psu se usta zapečate voskom, te se glava skrije iza nečije kuće. Kućevlasnik nikad neće zaspati.

»Teofrast tvrdi,« čita Mona, »da se božure mora iskapati samo noću jer će onaj koji kopa oslijepiti ako ga u tom činu zatekne djetlić. Ako te djetlić vidi kako režeš korijenje božura, ispast će ti anus.«

A Helen kaže: »Da bar imam ribu ...«

Mona tvrdi kako se ne smije ubijati ljude, budući da to ubojicu udaljava od čovječnosti. Kako bi se ubojstvo učinilo opravdanim, žrtvu se mora prikazati kao neprijatelja. Kako bi se opravdalo bilo koji zločin, žrtvu zločina mora se prikazati kao neprijatelja.

Nakon nekog vremena, svi na svijetu postaju ti neprijatelji.

Mona kaže kako si svakim zločinom sve dalje i dalje od svijeta. Sve više i više zamišljaš kako je svijet protiv tebe.

»Doktorica Sara Lowenstein u početku nije napadala i vrijeđala sve koji bi nazvali«, kaže Mona. »Emisija joj je trajala kratko, imala je malo slušatelja i bar se činilo kako joj je uistinu važno pomoći drugima.«

Možda je preokret nastupio nakon mnogih godina istih poziva o neželjenim trudnoćama, razvodima, obiteljskim razmiricama. Možda i zato što je broj slušatelja narastao i što su je prebacili u udarne termine. Možda i zbog sve više novca kojeg je zarađivala. Moć možda izopačuje, no ona nije oduvijek bila takvo smeće.

Mona kaže kako je jedini izlaz predati se i svijetu dopustiti da Helen i mene ubije zbog naših zločina. A možemo i izvršiti samoubojstvo.

Pitam je jesu li to nove vikanske gluposti.

Mona odgovori: »Nisu. Zapravo je to Karl Marx.«

I nastavi: »Nakon ubojstva, to su jedina dva načina ponovnog povezivanja s ljudskošću.« Neprekidno crtajući po knjizi, kaže: »To je jedini način povratka tamo gdje svijet nije tvoja zla kob. Gdje nisi posve sam.«

Helen kaže: »Ribu, iglu i konac.«

Nisam sam.

Imam Helen.

Možda zato toliki serijski ubojice rade u parovima. Lijepo je ne osjećati se osamljenim u svijetu prepunom žrtava ili neprijatelja. Nikakvo čudo što je Waltraud Wagner, austrijski Anđeo smrti, uvjerila prijateljice da ubijaju s njom.

Tako prirodno.

Ti i ja protiv cijelog svijeta ...

Gary Lewingdon imao je brata Thaddeusa. Kenneth Bianchi imao je Angela Buonoa. Larry Bittaker imao je Roya Norrisa. Doug Clark i Carol Bundy. David Gore i Fred Waterfield. Gwen Graham imala je Cathy Wood. Doug Gretzler, Billa Steelmana. Joe Kallinger i njegov sin Mike. Pat Kearney, Davea Hilla. Andy Kokoraleis imao je brata Toma. Leo Lake i Charles Ng. Henry Lucas i Ottis Toole.

Albert Anselmi imao je Johna Scalisea. Allen Michael, Cleamona Johnsona. Clyde Barrow i Bonnie Parker. Doug Bemore i Keith Cosby. Ian Brady imao je Myru Hindley. Tom Braun imao je Lea Mainea. Ben Brooks imao je Freda Treesha. John Brown, Sama Coetzeea. Bill Burke, Billa Harea. Erskine Burrows, Larrya Tacklyna. Jose Bux i Mariano Macu. Bruce Childs i Henry McKenny. Alton Coleman i Debbie Brown. Ann French imala je sina Billa. Frank Gusenberg imao je brata Petera. Delfina Gonzales, sestru Mariu. Dr. Teet Haerm, dr. Toma Allgena. Amelia Sachs imala je Annie Walters.

Trinaest posto od ukupnog broja otkrivenih serijskih ubojica radilo je u paru.

U odjelu osuđenih na smrt, zatvora San Quentin, Randy »Kladioničar« Kraft igrao je bridž s Dougom »Ubojicom iz sumraka« Clarkom, Larryjem »Kombinirke« Bittakerom i ubojicom s autoceste Billom Boninom. Njih četvorica – otprilike 126 žrtava.

Helen Hoover Boyle ima mene.

»Nisam mogao prestati ubijati«, rekao je Bonin novinaru. »Svaki je put bilo sve lakše i lakše ...«

Moram se složiti. Zna to prijeći u lošu naviku.

Na radiju govore kako je doktorica Sara Lowenstein bila anđeo neizmjerne snage i utjecaja, ruka Božje slave, savjest svijeta koji ju je okruživao, tog svijeta grijeha i okrutnosti, svijeta skriv ...

Što više ljudi umire, to se stanje manje mijenja.

»Ajde, dokaži se«, kaže mi Ostriga i mase glavom prema radiju. I dobaci: »Zatuci i tog vola.«

A ja brojim 37, brojim 38, brojim 39 ...

Otkad smo krenuli od kuće, onesposobili smo sedam primjeraka knjige. U prvom izdanju tiskano je 500 primjeraka. Sredili smo 306, ostaje nam još 194.

U novinama piše da je čovjek u crnom kožnom kaputu, onaj koji me gurnuo na zebri, svakog mjeseca davao krv. Tri je godine proveo s mirovnim snagama i kopao zdence za oboljele od gube. Dao je komad jetre djevojčici iz Botswane koja je pojela otrovnu gljivu. Dežurao je na telefonima tijekom akcije prikupljanja sredstava za borbu protiv neke teške bolesti, ne sjećam se koje.

Ipak, zaslužio je umrijeti. *Reko mi je da sam šupak.*

I gurnuo me!

U novinama fotografija zaplakanih roditelja mog pokojnog susjeda odozgo.

Ipak, *stvarno je glazbu slušao preglasno.*

U novinama vijest da su pronašli manekenku Denni D'Testro, mrtvu u njezinom potkrovnom stanu u središtu grada.

Ne znam zašto, ali se nadam da Nash nije dobio poziv da pokupi tijelo.

Ostriga pokazuje na radio i kaže: »Tata, ubij ga ili si totalni sroljo.«

Stvarno – cijeli svijet jedan je golemi skup šupaka.

Helen otvori mobitel i naziva knjižnice u Oklahomi i Floridi. U knjižnici u Orlandu otkriva još jedan primjerak knjige.

Mona nam čita kako su antički Grci izrađivali pločice s kletvama koje su nazivali *defixiones*.

Zatim su se koristili i *kolossi*, lutke načinjene od mjedi, voska ili gline koje su probadali čavlima, trgali im udove ili ih unakazili odsijecajući im glave. U lutke bi smještali žrtvinu kosu ili pak u nju spremali svitak papirusa s napisanom kletvom.

U Louvreu je izložena egipatska figurica iz drugog stoljeća prije Krista. Gola žena, svezanih ruku i nogu, s čavlima zabijenima u oči, usta, dojke, dlanove, stopala, vaginu i anus. Črčkajući narančastim flomasterom po svojoj knjizi, Mona dobaci: »Autori skulpture vjerojatno bi obožavali i tebe i Helen.«

Pločice s kletvama bile su tanki listovi olova ili bakra, ponekad i gline. Kletva bi se po njima ispisivala čavlom s olupine broda, zatim bi se list smotao i pričvrstio čavlom. Pišući, prvi bi se red ispisivao slijeva nadesno, drugi zdesna nalijevo i tako dalje. Kad bi se ukazala mogućnost, svitak s kletvom omotao bi se oko pramena žrtvine kose ili nekog komada odjeće. Zatim bi se sve to bacalo u jezero, zdenac ili more, u bilo koju vodu koja bi kletvu prenosila do podzemlja gdje bi je pročitali demoni i krenuli izvršiti naredbe.

I dalje razgovarajući telefonom, Helen nakratko mobitel pritisne na prsa i kaže: »To zvuči poput kupovine preko interneta.«

A ja brojim 346, brojim 347, brojim 348 ...

Mona govori kako u grčko-rimskoj književnoj tradiciji postoje dnevne i noćne vještice. Dnevne su dobre i skrbne. Noćne žive u potaji i smjeraju uništiti svu civilizaciju.

Mona kaže: »Vas dvoje ste čisto noćni vješci.«

Mona kaže kako je tim ljudima koji su nam podarili demokraciju i arhitekturu magija bila dijelom živome svakodnevice. Poslovni ljudi međusobno su se proklinjali. Susjedi su kleli jedni druge. Nedaleko mjesta gdje su se održale izvorne Olimpijske igre, arheolozi su otkrili zdence prepune kletvi koje su sportaši bacali jedni na druge.

Mona kaže: »Ne izmišljam ja to.«

U antičkoj Grčkoj postojale su čari kojima se privlačilo ljubavnika. Zvale su se *agogai*.

Kletve kojima se razaralo veze zvale su se *diakopoi*.

Helen govori glasnije: »Krv lipti niz kuhinjske zidove? No, stvarno ne morate živjeti u takvom prostoru.«

Ostriga govori u mobitel: »Molim vas, broj službe za primanje oglasa u *Miami Telegraph-Observeru*.«

Radio prekida sve skupinom francuskih rogova. Javlja se dubok muški glas, u čijoj pozadini škrebeću teleprinteri.

»Navodni poglavnik najvećeg južnoameričkog narko kartela pronađen je mrtav u svojem *penthouseu* u Miamiju«, govori. »Pretpostavlja se kako je Gustave Brennan, star trideset devet godina, odgovoran za tri milijarde dolara godišnje zarade ostvarene prodajom kokaina. Policija ne navodi uzrok smrti, no namjerava izvršiti obdukciju ...«

Helen pogleda radio i kaže: »Čujete vi ovo? Smiješno.« I dodaje: »Čujte«, a zatim poglasni.

Glas nastavlja: » ... Brennan je živio okružen naoružanim stražarima, i pod neprekidnim nadzorom agenata FBI-a ...«

Helen me upita: »Još se uvijek koriste teleprinterima?«

Poziv od maloprije – modrobijeli dijamant – ime koje je zapisala u planer glasi: Gustave Brennan.

23.

STOLJEĆIMA PRIJE, mornari su za dugih putovanja običavali ostavljati par svinja na svakom pustom otoku. Ili par koza. Što god ostavili, kad sljedeći put doplove tamo, otok bi bio izvor mesa. A ti otoci bili su nedirnuti. Bili su dom ptičjim vrstama bez ijednog prirodnog neprijatelja. Vrstama ptica koje nisu obitavale nigdje drugdje na svijetu. Budući da ni biljke nisu imale neprijatelje, razvijale su se bez trnja i otrova. Bez grabežljivaca i neprijatelja, ti su otoci bili pravi raj.

Kad bi mornari sljedeći put doplovili do tih otoka, na njima bi živjela samo stada koza ili svinja.

Ostriga priča tu priču.

Mornari su to zvali »sijanje mesa«.

Ostriga upita: »Podsjeća li vas to na nešto? Recimo, na priču o Adamu i Evi?«

Gledajući kroz prozor automobila, kaže: »Jeste li se ikad upitali kad će se Bog vratiti s dovoljnom količinom umaka za roštilj?«

A vani leži neko Veliko jezero, voda se prostire do obzora – a unutra samo prugaste mušmule i paklare, tako kaže Ostriga. Zrak smrdi po truloj ribi.

Mona je objema rukama na lice pritisnula jastuk punjen ječmom i lavandom. Crveni crteži kanom na nadlanicama protežu joj se do vršaka prstiju. Crvene zmiije i isprepletene puzavice.

Ostrigi zazvoni mobitel, on izvuče antenu. Prisloni na uho i kaže: »Odvjetnički ured Deemer, Davis i Hope.«

Prstom kopa nos, izvlači šmrklje i promatra ih. I govori dalje: »Koliko je vremena proteklo od obroka do pojave simptoma dijareje?« Primijeti da ga promatram, gađa me šmrkljom.

Helen govori u svoj mobitel: »Bivši su vlasnici bili tamo jako sretni. Kuća je prekrasna.«

U okružnim novinama *Erie Register-Sentinel* u rubrici Zabava, oglas, naslov glasi:

Upozorenje svim članovima golf-kluba Country House

Tekst glasi: »Ako ste se zarazili stafilokokima otpornima na lijekove tijekom korištenja bazena ili svlačionice, nazovite nas kako biste sudjelovali u skupnoj tužbi.«

Već znate broj Ostriginog mobitela.

Ostriga govori o tome kako se neki Spencer Baird, godine 1870., odlučio igrati Boga. Procijenio je kako je najjeftinija vrsta proteina za Amerikance europski šaran. Dvadeset je godina odašiljao šaranovu mlađ u sve dijelove zemlje. Uvjerio je stotine vlakovođa da prevoze mlađ i puštaju ih u svaku vodu pored koje prolaze vlakom. Štoviše, preinačio je posebne željezničke cisterne koje su prevozile devet tona šaranove mlađi u svaku sjevernoameričku vodu.

Zazvoni Helenin mobitel, ona ga otvara. Planer joj je otvoren na sjedištu, ona upita: »A gdje se njegovo kraljevsko veličanstvo nalazi u ovom trenutku?« i zapiše ime pod današnji datum. I kaže: »Zamolite gospodina Dreschera da mi pribavi par žutozelenih smaragdnh klipsa.«

U drugim novinama, *Cleveland Herald-Monitoru*, u rubrici Stil života, oglas. Naslov glasi:

Upozorenje mušterijama lanca odjevnih predmeta Apparel-Design

Tekst glasi: »Ako ste se zarazili genitalnim herpesom dok ste isprobavali odjeću, nazovite broj i sudjelujte u skupnoj tužbi.«

I opet isti Ostrigin broj mobitela.

Ostriga priča dalje kako se, godine 1890., jedan drugi čovjek odlučio igrati Boga. Eugene Schieffelin na slobodu je pustio šezdeset primjeraka vrste *Sturnus vulgaris*, europskog čvorka, u njujorškom Central Parku. Pedeset godina nakon toga, ptice su se proširile do San Francisca. Danas u Americi živi više od 200 milijuna čvoraka. Sve zbog Schieffelinove želje da u New Yorku žive sve ptice spomenute u Shakespeareovim djelima.

Ostriga govori u mikrofon: »Ne, gospodine, ime ostaje u najstrožoj tajnosti.«

Helen zatvori svoj mobitel, rukom u rukavici prekrije nos i usta, upita: »Kakav je to grozomoran smrad?«

Ostriga prisloni svoj mobitel na košulju i odgovori: »Krepavaju jezerske čepe.«

Otkad su 1921. godine pregradili kanal Welland i većem broju brodova omogućili plovidbu oko Nijagarinih slapova, morska je paklara preplavila sva Velika jezera. Ti nametnici sišu krv većim ribama – pastrvi i lososu – i ubijaju ih. Manje ribe ostaju bez svojih prirodnih neprijatelja i njihova populacija vrtoglavo raste. Zatim pojedu sav plankton i umiru na milijune.

»Glupi, proždrljivi sleđevi«, kaže Ostriga. »Podsjećaju li vas na neku drugu vrstu?«

I nastavlja: »Ili vrsta nauči nadzirati vlastitu brojnost, ili se za to pobrine nešto drugo – boleštine, glad ili rat.«

Monin prigušeni glas dopire ispod jastuka. Ona kaže: »Nemoj im reći, neće razumjeti.«

A Helen otvori torbicu koja leži na sjedištu pored nje. Otvori je jednom rukom i vadi ulašteni cilindar. Uključivši klimatizaciju na najjače, šprica osvježivač daha na maramicu i stavlja je na nos. Osvježivačem prska i otvori klimatizacije i pita: »Ima li to veze s pjesmom prebiranja?«

Ne okrećući se, kažem: »Poslužio bi se pjesmom za kontrolu populacije?«

Ostriga se smije i kaže: »Recimo.«

Mona spušta jastuk u krilo i kaže: »Riječ je o grimoaru.«

Ukucavajući novi broj u mobitel, Ostriga kaže: »Ako ga pronađemo, dijelimo ga.«

Kažem da ćemo ga uništiti.

Helen kaže: »Nakon što ga pročitamo.«

Ostriga govori u mikrofon: »Da, pričekat ću.« Obrati se nama: »Tako tipično. U ovom automobilu nalazi se cjelokupna struktura moći zapadnog društva.«

Prema Ostriginim riječima, 'tate' imaju svu moć, stoga ne žele nikakvu promjenu.

Misli na mene.

A ja brojim 1, brojim 2, brojim 3 ...

Ostriga govori kako 'mame' imaju malo moći, ali uvijek žude imati više.

Misli na Helen.

A ja brojim 4, brojim 5, brojim 6 ...

I kaže kako mladi imaju jako malo ili uopće nemaju moć, tako da očajnički žele doprijeti do nje.

Ostriga i Mona.

A ja brojim 7, brojim 8 ... a Ostrigin glas melje li melje.

Tišinofobi. Govoroholičari.

Smiješeci se iskosa, Ostriga kaže: »Svaki naraštaj želi biti onaj posljednji.« U mikrofon kaže: »Da. Želio bih predati plaćeni oglas.« I dodaje: »Da, pričekat ću.«

Mona opet pritisne jastuk na lice. Crvene zmijske i puzavice plaze cijelom dužinom svih prstiju.

Prerijska trava, kaže Ostriga. Gorušica. Kuzu.

Šaran. Čvorci. Sijanje mesa.

Gledajući kroz prozor, Ostriga kaže: »Jeste li se ikad zapitali jesu li Adam i Eva bili samo štenci koje je Bog prognao zato što ih nije mogao dresirati?«

Spušta prozor i u unutrašnjost auta prodre smrad – smradna vrelna krepane ribe. Vikom nadglasavajući vjetar, govori: »Možda su ljudi samo aligatori-mezimci koje je Bog bacio u zahod i pustio vodu.«

24.

KOD SLJEDEĆE knjižnice izjavim kako bih ostao u autu, dok Helen i Mona budu unutra tražile knjigu. Nakon što odu, prelistavam Helenin planer. Uz svaki dan poneko ime, neka su mi poznata. Diktator neke banana-republike ili neka faca iz organiziranog kriminala. Svako od njih prekriženo jednim potezom crvene olovke. Posljednjih desetak imena prepisujem na komad papira. Između imena Helenine zabilješke za sastanke, njezin rukopis, okrugao i savršen poput nakita.

Ostriga se zavalio na stražnjem sjedištu i promatra me, sklopivši ruke iza glave. Prekrižio je bose noge i ispružio ih preko naslona prednjeg sjedišta tako da mi vise pored nosa. Oko nožnog palca srebrni prsten. Žuljevi na tabanima, sivi, ispucani, prljavi žuljevi. Ostriga kaže: »Mami se neće svidjeti što prekapaš po njezinim privatnim svinjarijama.«

Čitajući unatrag od današnjeg dana, prelazim preko tri godine imena i atentata prije nego što se Helen i Mona pojave na parkiralištu.

Ostrigin mobitel zazvoni. On se javlja: »Odvjetnički ured Donner, Diller i Dunes ...«

Ne stižem pregledati veći dio planera. Godine i godine stranica. Prema kraju knjige, godine i godine praznih listova koji čekaju da ih Helen ispuni.

Prilazeći autu, Helen razgovara na mobitel. Govori: »Ne. Želim stepenasto rezani akvamarin koji je nekoć pripadao caru Zogu.«

Mona se smjesti straga i kaže: »Jesmo ti nedostajale?« I dodaje: »Još jedna pjesma prebiranja završila u zahodu.«

Helen zapucketa prstima da joj pružim njezin planer. Govori u mikrofona: »Točno. Akvamarin od dvjesto karata. Nazovite Dreschera u Ženevu.« Otvori planer i upiše ime ispod današnjeg datuma.

Mona kaže: »Razmišljala sam.« Nastavlja: »Mislite li da u izvornom grimoaru postoji čarolija letenja? To bi bilo krasno. Čarolija

nevidljivosti?« Vadi iz ranca Knjigu zrcala i počinje bojati. Kaže: »Također želim moći razgovarati sa životinjama. A, i telekinezu, znate, kad umom pokrećem stvari ...«

Helen upali motor i glasno kaže, gledajući u retrovizor: »Šivam, šivam ribu svoju ...«

U torbicu sprema mobitel i nalivpero. U torbici još leži maleni sivi kamen s Moninog vještichjeg tuluma, kamen koje su joj podarile sestre. Kad je Ostriga bio gol. I njegov naborani stalaktit kože probijen malim srebrnim prstenom.

Mona, te noći Murva, sa svoja dva leđna mišića koja se cijepaju u dvije čvrste, kremastobijele polutke njezine stražnjice ... a ja brojim 1, brojim 2, brojim 3 ...

U sljedećem gradiću, pred sljedećom knjižnicom, kažem Helen i Moni da pričekaju u autu s Ostrigom, a da ću ja ući i potražiti knjigu pjesama.

Mala knjižnica u malom gradiću, oko podneva. Knjižničar stoji za pultom. Najnovija novinska izdanja u velikim tvrdim uvezima. Da bi ih se čitalo mora se sjesti za veliki stol. Današnji broj – Gustave Brennan. U jučerašnjem, neki udareni bliskoistočni vjerski vođa. Prije dva dana bio je neki osuđenik na smrt koji je čekao odgovor na najnoviji priziv.

Svi u Heleninom planeru pomrli su na datum pod kojim su im pisala imena.

Između toga, novinski napisi o još gorim pojavama. Danas, Denni D'Testro. Prije dva dana, Samantha Evian. Prošlog tjedna, Dot Leine. Sve redom mlade, manekenke, sve pronađene mrtve bez ikakvog jasnog uzroka smrti. Prethodila im je Mimi Gonzales, pronašao ju je dečko, mrtvu, u krevetu, bez ikakvih tragova. Ništa. Nikakvih tragova, jedino što su tijekom autopsije pronađeni znakovi posmrtnog seksualnog odnosa.

Nash.

Helen ulazi i kaže: »Gladna sam. Što radiš toliko dugo?«

Moj popis imena na stolu pored mene. Pored njega, novinski članak sa slikom Gustavea Brennana. Preda mnom drugi članak o

pogrebu nekog osuđenog pedofila čije sam ime pronašao u Heleninom planeru.

Helen obuhvati sve to jednim pogledom i zaključi: »Dakle, sad znadeš sve.«

Sjedne na rub stola, bedra joj napinju suknju, i kaže: »Želio si znati kako možeš kontrolirati svoju moć – ja to rješavam na ovaj način.«

Kaže kako je bitno prijeći u profesionalce. Raditi samo za novac, onda postoji manja mogućnost da se to dogodi besplatno. »Ne misliš valjda da prostitutke žude za seksom izvan radnog vremena«, kaže.

I dodaje: »Što misliš, zašto građevinci većinom žive u nedovršenim kućama?«

I nastavlja: »A zašto su liječnici obično lošeg zdravlja?«

Mahne rukom prema vratima knjižnice, prema parkiralištu ispred knjižnice i kaže: »Jedini razlog zašto Monu nisam ubila već stotinjak puta leži u tome što svaki dan ubijem nekoga. I to mi masno plaćaju.«

Pitam je što misli o Moninim idejama. Zašto je moć nemoguće obuzdati neograničenom ljubavi prema ljudima, tolikom da ih nikad ne poželiš ubiti.

»Nije riječ o ljubavi ili mržnji«, kaže Helen. Bit je u kontroli. Ljudi ne sjednu tek tako i pročitaju pjesmu koja im ubija djecu. Žele samo uspavati dijete. Žele dominirati. Bez obzira koliko voljeli nekoga i dalje želimo da je sve po našem.

Mazohist potiče sadista na djelovanje. Najpasivniji pojedinac zapravo je agresor. Svaki dan tvog života znači jad i smrt biljkama i životinjama – i još nekim ljudima. »Klaonice, farme, ropski rad,« kaže, »htio ti to ili ne, to kupuješ svojim novcem.«

Kažem joj da je malo previše slušala Ostrigu.

»Kvaka je u planskom ubijanju«, kaže Helen i podigne novine s Brennanovom slikom. Gledajući je izbliza, kaže: »Trebalo bi planski ubijati neznance kako ne bi slučajno ubili one koje volimo.«

Konstruktivna destrukcija.

I kaže: »Ja sam slobodnjak.«

Međunarodni plaćeni ubojica koji radi za velike dijamante.

Helen kaže: »Vlade to čine svakodnevno.«

Kažem joj kako vlade to čine nakon godina razmišljanja i po slovu zakona. Tek nakon dugog razmatranja zločinca se proglašuje previše opasnim da bi ga se oslobodilo. Ili se time daje primjer. Ili se izvrši odmazda. Znam, znam, sve to daleko je od savršenstva. No bar nije nasumično.

Helen na trenutak dlanom prekrije oči, zatim spusti ruku, pogleda me i kaže: »Što misliš, tko naručuje moje poslice?«

Zovu je iz Ministarstva vanjskih poslova?

»Ponekad«, kaže. »Većinom su u igri druge države, sve države svijeta, ali ništa besplatno.«

A zašto dragulji?

»Mrzim se cjenkati po tečajnim listama«, kaže. »Štoviše, svaki tvoj obrok znači jednu mrtvu životinju.«

Ponovno Ostriga. Vidim da će mi zadatak biti držati njega i Helenu što dalje jedno od drugoga.

Kažem kako to nije isto. Ljudi su iznad životinja. Životinje postoje na ovom planetu kako bi hranile i služile čovječanstvo. Ljudska bića su dragocjena, inteligentna i jedinstvena, te je Bog životinje prepustio nama. One su naše vlasništvo.

»Znala sam da ćeš to reći«, kaže Helen. »Kad si na strani pobjednika.«

Kažem kako konstruktivna destrukcija nije odgovor za kojim tragam.

Helen kaže: »Žalim, no imam samo njega.«

I dodaje: »Idemo po knjigu, sredimo je, a zatim ćemo si za ručak ubiti jednog lijepog fazančića.«

Izlazeći, upitam knjižničara gdje im se nalazi primjerak knjige pjesama. Posuđen. Detalji o knjižničaru: pepeljasto-plavi pramenovi u kosi, kosu je gelom oblikovao u čvrst trijem iznad obrva. Pepeljastoplavi vizir. Sjedi na stolcu za računalom i vonja po dimu cigareta. Nosi dolčevitu. Na dolčeviti plastična pločica s imenom *Symon*.

Kažem mu da o toj knjizi ovise mnogi životi.

Odvрати da mu je žao.

Kažem mu da je činjenica kako samo *njegov* život ovisi o njoj.

Knjižničar pritisne tipku na računalu i izjavi da će pozvati policiju.

»Čekajte«, kaže Helen, položi dlan na pult i raširi prste. Prsti joj bljeskaju, natrpani stepenasto brušenim smaragdima, poliranim safirima i crnim jastučasto brušenim cirkonima. Kaže: »Symone, biraj.«

Knjižničar podiže gornju usnu gotovo do nosa i otkriva zube. Zatrepće jednom, dvaput, sporo, i kaže: »Dušo, slobodno si zadrži taj svoj pederski štras.«

Smiješak na Heleninom licu ni ne zatitra.

Knjižničar zakoluta očima, omlohave mu mišići na licu i rukama. Brada mu udari o prsa i tresne na tipkovnicu, zatim se iskrivi i klizne na pod.

Konstruktivna destrukcija.

Helen ispruži svoju neprocjenjivu ruku do monitora i kaže: »U vražju mater.«

Čak i mrtav, na podu, izgleda kao da spava. Golema čupa gelirane kose ublažila je pad.

Promatrajući ekran, Helen kaže: »Uključio je zaštitu. Treba mi njegova zaporka.«

Nema problema. Veliki Brat sve nas kljuka istim glupostima. Pretpostavljam kako je sebe smatrao prepredenim baš kao i svi drugi. Kažem joj da utipka *zaporka*.

25.

MONA MI SVLAČI čarapu s noge. Rastezljiva unutrašnjost i vlakna gule mi kraste. Zgrušana krv u krpicama pada po podu. Stopalo mi je toliko nateklo da su bore s njega posve nestale. Moje stopalo – crveno-žuto istočkani balon. Mona podmetne složeni ručnik i lijeva alkohol.

Bol je toliko trenutačna da je nemoguće odrediti je li alkohol vruć do točke ključanja, ili pak hladan poput leda. Sjedeći na krevetu u motelu, podignute nogavice hlača, dok Mona kleči na sagu pod mojim nogama, šakama grabim navlake i stišćem zube. Leđa mi se izvijaju u luk, svi mišići napinju se i tvrdi su nekoliko dugih sekundi. Posteljina je hladna i natopljena mojim znojem.

Meki, žuti džepovi, nalik žuljevima prekrivaju cijeli taban. Pod slojem mrtve kože, u svakom mjehuru nazire se tamno, čvrsto obličje.

Mona upita: »Po čemu si to hodao?«

Istovremeno zagrijava pincetu Ostriginim plastičnim upaljačem.

Ispitujem je o Ostriginim novinskim oglasima. Stvarno radi za odvjetničku tvrtku? Jesu li te epidemije kožnih gljivica i trovanja hranom stvarne?

Alkohol mi kapa s tabana, ružičast je od otopljene krvi, na složeni motelski ručnik. Ona spusti pincetu na vlažni ručnik, sad Ostriginim upaljačem zagrijava iglu.

Podigne ruke, skupi kosu u debeli konjski rep i pričvrsti ga gumicom.

»Ostriga to naziva antireklamorn «, kaže. »Ponekad mu neke, stvarno bogate tvrtke, plaćaju da poništi objavljivanje. Kaže da svote koje mu plaćaju odražavaju razinu približne točnosti oglasa.«

Stopalo ne mogu više ugurati u cipelu. Nešto prije, u autu, zamolio sam Monu da ga pogleda. Helen i Ostriga otišli su nabaviti novu šminku. Te nakratko zastali kako bi onesposobili još tri

primjerka knjige iz velikog antikvarijata u istoj ulici. Zove se *Knjiški moljac*.

Kažem da Ostriga u stvari ucjenjuje. On blati ugled.

Skoro je ponoć. Ne želim znati gdje su stvarno zapeli Helen i Ostriga.

»On ne tvrdi da je pravnik«, kaže Mona. »I ne tvrdi da postoji tužba. Samo objavljuje oglas. Drugi popunjavaju praznine. Kaže kako samo u njima sije sjeme sumnje.«

I dodaje: »Kaže da je to pošteno, budući da sve reklame obećavaju kako će usrećiti čovjeka.«

Dok kleči, jasno se vide tri crne zvijezde tetovirane iznad ključne kosti. Vidi joj se i sve ispod bluze, ispod saga lančića i privjesaka, vidi se da ne nosi grudnjak, a ja brojim 1, brojim 2, brojim 3 ...

Mona kaže: »To rade i drugi članovi bratstva, ali je ideja Ostrigina. Kaže kako time želi poljuljati privid sigurnosti i udobnosti života.«

Iglom probija žuti žulj iz kojeg ispadne nešto. Komadić smeđe plastike, prekriven smrdljivim gnojem i krvlju, sleti na ručnik. Mona ga okrene iglom, ručnik upija žuti gnoj. Podigne ga pincetom i upita: »Koji je to vrug?«

Crkveni toranj.

Kažem da ne znam.

Mona, otvorenih usta, isplazila je jezik. Grkljan joj se podiže i spušta pod kožom na vratu, guta slinu. Mahne rukom pred nosom i brzo zatrepće. Žuti gnoj stvarno smrdi. Briše iglu o ručnik. Jednom rukom pridržava mi nožne prste, drugom probuši drugi mjehur. Brižne mlazić žutoga, a na ručniku leži polovica tvorničkog dimnjaka.

Hvata ga pincetom i briše ručnikom. Nabire nos, promatra ga iz blizine i kaže: »Hoćeš li mi reći o čemu se tu radi?«

Buši sljedeći mjehur, iz njega ispadne lukovičasta kupola džamije, prekrivena krvlju i gnojem. Iz mog stopala pincetom izvlači sićušni tanjur. Ručno obojan, s crvenim ružama na rubu.

Pred motelom vrišti vatrogasna sirena.

Iz novog mjehura iszure temelji zgrade banke u georgijanskom stilu.

Zatim kupola osnovne škole – sljedeći mjehur.

Znojim se. Duboko dišem. Grabim meke, vlažne šake posteljine. Škripim zubima. Gledajući u strop dobacim kako netko ubija modele.

Izvlačeći krvavi kontrafor Mona upita: »Tako da gazi po njima?«

Manekenke, ne modele kućica.

Igla ruje po mom tabanu. Igla vadi televizijsku antenu. Pinceta upeca vodorigu. Slijede crjepovi, šindra, sićušni oluci i odvodi.

Mona podiže rub smrdljivog ručnika, presavija ga na čistu stranu. Lijeva alkohol.

Pored modela zavrišti još jedna vatrogasna sirena. Modre i crvene rotirke ljeskaju se na zavjesama.

Noga me toliko peče da jedva uspijem udahnuti.

»Trebamo«, kažem. »Trebam ... trebamo ...«

Kažem kako se trebamo, što prije moguće, vratiti kući. Ako sam u pravu, trebam zaustaviti čovjeka koji se koristi pjesmom prebiranja.

Mona pincetom iskopa modri prozorski kapak i spusti ga na ručnik. Izvlači komade zavjesa iz spavaće, i žutih zavjesa iz dječje sobe. Izvlači dio daščane ograde, zatim mi nogu polijeva alkoholom sve dok ne poteče čista tekućina. Dlanom prekriva nos.

Protutnji još jedno vatrogasno vozilo, a Mona upita: »Smeta ti ako uključim televiziju, da vidim što se zbiva?«

Razjapivši usta prema stropu, kažem da ne možemo ... ne možemo ...

Ostavši nasamo s njom, kažem da ne možemo vjerovati Helen. Ona samo želi grimoar kako bi mogla vladati svijetom. Kažem kako lijek za toliku moć nije još veća moć. Ne možemo dopustiti da se Helen dočepa izvorne Knjige sjena.

Nevjerojatno polagano, gotovo da i ne vidim kako se kreće, iz krvave jame ispod mog nožnog palca Mona izvlači rebrasti jonski stup. Spora poput male kazaljke na satu. Ne sjećam se je li stup pripadao muzeju, crkvi ili koledžu. Svi ti razoreni domovi i uništene institucije.

Više je arheolog nego kirurg.

Mona kaže: »Smiješno.«

Položi stup uz ostale komadiće na ručniku. Namršti se, primiče pincetu mojem tabanu i kaže: »Helen mi je rekla isto to za tebe. Kaže da ti jedino želiš uništiti grimoar.«

I treba ga uništiti. Nitko ne može vladati takvim silama.

Na televiziji stara ciglena zgrada, trokatnica. Plamen kulja iz svih prozora. Vatrogasci iz šmrkova ispuštaju meke, bijele, vodene lukove. U kadar uđe mladić s mikrofonom, iza njega Helen i Ostriga, jedno uz drugo, promatraju požar. Ostriga u ruci drži vrećicu. Helen ga drži za slobodnu ruku.

Mona podiže bocu s alkoholom za masažu i gleda koliko ga je ostalo. I kaže: »Stvarno bih željela biti empatičar. Samo bih dodirnula čovjeka i on bi ozdravio.« Čita natpis na naljepnici i dodaje: »Helen mi kaže da može stvoriti raj na zemlji.«

Sjedam na krevet, podbočim se na laktove i kažem da Helen ubija ljude za dijamantne tijare. Takva je ona spasiteljica.

Mona briše pincetu i iglu o ručnik, ostavljajući nove crvenožute mrlje. Onjuši alkohol i kaže: »Helen misli da samo želiš iskoristiti knjigu za napis u novinama. Kaže kako ćeš, kad sve čarolije budu uništene – među njima i čarolija prebiranja – svima trubiti koliki si junak.«

Kažem da je atomsko oružje već dovoljno zlo. I kemijsko oružje. I kažem da ljudi koji vladaju magijom neće svijet učiniti boljim.

Kažem Moni kako ću trebati njezinu pomoć, ako dođe do najgorega.

Kažem da ćemo možda morati ubiti Helen.

Mona odmahuje glavom iznad krvavih ruševina na motelskom ručniku. Kaže: »Dakle, na ubojstva odgovaraš novim ubojstvima?«

Kažem da je u pitanju samo Helen. Možda i Nash, ako se pokaže točnom moja pretpostavka o mrtvim manekenkama. Kad ih pobijemo, možemo nastaviti normalno živjeti.

Na televiziji mladić s mikrofonom govori kako je požar paralizirao veći dio gradskog središta. Nastavlja kako je požar u

potpunosti zahvatio zgradu. I dodaje da je ona bila jedno od najomiljenijih gradskih okupljališta.

Mona kaže: »Ostrigi se ne sviđa tvoje poimanje normalnog.«

Zgrada u plamenu je *Knjiški moljac*. Iza mladića nema više ni Helen, ni Ostrige.

Mona upita: »Jesi li ikad razmišljao zašto uvijek u krimiću navijamo za detektiva?« Kaže kako razlog nije samo osveta ili prestanak ubijanja. Možda uistinu želimo vidjeti spašenog ubojicu. Detektiv je ubojičin spasitelj. Zamisli da te Isus naganja posvuda, pokušava te uhvatiti i tako ti spasiti dušu. Nikakav strpljiv i pasivan Bog, nego vrijedan, uporan tragač. Svi priželjkujemo da zločinac prizna sudu. Želimo ga vidjeti izloženog, okruženog porotom njemu jednakih. Detektiv je pastir, a mi želimo da se zločinac vrati stadu, vrati k nama. Volimo ga. Nedostaje nam. Želimo ga zagrliti.

Mona kaže: »Možda se zato tolike žene udaju za ubojice po zatvorima. Pomažu im da ozdrave.«

Kažem joj da ja ne nedostajem nikomu.

Mona odmahne glavom i kaže: »Znaš, ti i Helen jako sličite mojim roditeljima.«

Mona. Murva. Moja kći.

Ispružim se na postelji i pitam je kako to misli.

Izvlačeći okvir vrata iz mog stopala, Mona kaže: »Helen mi je upravo jutros rekla da će te možda morati ubiti.«

Zapišti mi biper. Nepoznat broj. Biper tvrdi da je poruka jako važna.

Mona iskapa prozor s vitrajima iz krvave jame u mom tabanu. Podigne ga uvis tako da svjetlo prodire kroz obojano staklo. Gleda sićušni prozor i kaže: »Više me brine Ostriga. On ne govori uvijek istinu.«

U tom trenutku, s treskom, otvaraju se vrata sobe. Sirene vani. Sirene na televiziji. Bljeskaju crvene i modre rotirke, trepere po zastorima. U tom trenutku Helen i Ostriga upadaju u sobu, smiju se, zadihani. Ostriga vuče vrećicu s kozmetikom. Helen u ruci drži svoje cipele s visokim petama. Oboje vonjaju po škotskom viskiju i dimu.

26.

ZAMISLITE KUGU kojom se zarazite kroz uši.

Ostriga i njegovo grljenje stabala i ostala ekološka sranja, njegova bio-invazivna, apokrifna sranja. Virus njegovih informacija. Ono što mi je nekoć bio prelijep tamnozeleni gustiš, sad je tragedija u kojoj engleski bršljan guši i ubija sve oko sebe. Krasna, blistavocrna jata čvoraka, s njihovim sablasnim zviždukanjem, otimaju gnjezdišta stotinama drugih, autohtonih ptičjih vrsta.

Zamislite ideju koja vam opsjeda um onako kako vojska opsjeda grad.

U ovom trenutku, izvan automobila nalazi se Amerika.

*Ta, prelijepa nebesa čvoraka,
nad jantarnim valovima divljeg vratića,
O, purpurne planine potočnica
izdignute nad ravnima bubonske kuge.*

Amerika.

Opsada ideja. Sva silina kojom život steže.

Nakon Ostrige, čaša mlijeka nije više ukusno piće uz čokoladne kekse. Mlijeko su krave, tjerane da zatrudne, pumpane hormonima. Ono su neizbježna telad koja poživi nekoliko jadnih mjeseci, stiješnjena u oborima. Svinjski kotlet znači svinju, izbodenu, krvavu, s omčom oko noge, obješenu da vrišteći umre dok je režu u odreske, pečenke i slaninu. Čak je i tvrdo kuhano jaje kokoš s nogama kljastim od življenja u kavezu širokom samo deset centimetara, toliko uskom da ne može niti raširiti krila, toliko izluđujućem da joj režu kljun kako ne bi napadala druge kokoši, utamničene u kavezima pored nje. Pera je ostrugala o žice, kljun su joj odrezali, liježe jaje za jajetom sve dok joj iz kostiju ne nestane tolika količina kalcija da se doslovno razbije na putu do klaonice.

I ona je piletina u juhici s knedličkima, ta koka nesilica, toliko ranjena i izranjavana da je moraju razrezati i skuhati jer ih nitko ne bi kupovao u mesnicama. To su pilići u pohanoj piletini. I pileći popečci.

Ostriga govori samo o tome. To je njegova informacijska pošast. Tada palim radio i slušam narodnjake. Ili prijenos košarke. Sve, samo da je dovoljno glasno, dugo i neprekidno, i da mi dopusta hiniti kako je sendvič kojeg doručujem samo i jedino sendvič. Da je životinja samo životinja. Jaje samo jaje. Da sir nije neko napaćeno telence. Da kao ljudsko biće imam pravo jesti.

A Veliki Brat pleše li pleše, kako ne bih počeo previše razmišljati za vlastito dobro.

U lokalnim novinama još jedna mrtva manekenka. I oglas. Naslov glasi:

Upozorenje svim klijentima uzgajališta pasa ‘Falling Star’

Tekst glasi: »Ako vaš pas prenese virus bjesnoće kojem djetetu u vašem domaćinstvu, možete sudjelovati u skupnoj tužbi.«

Vozeći se kroz nekoć prelijepu, prirodnu prirodu, jedući ono što je nekoć bio sendvič s jajima, upitam zašto jednostavno nisu mogli kupiti te tri knjige u *Knjiškom moljcu*. Ostriga i Helen. Ili samo počupati stranice i ostaviti ostatak. Kažem kako je *glavni* razlog ovog putovanja spriječiti spaljivanje knjiga.

»Ohladi«, kaže Helen. »Imali su tri primjerka. Problem je bio što nisu znali gdje su im.«

Ostriga dodaje: »Sve totalno nesređeno.« Mona spava s glavom u njegovom krilu, a on pramenove njezine kose rastavlja na crvene i crne vlasi. »Jedino tako zaspi«, kaže. »Kad bih joj to stalno radio, mogla bi spavati vječno.«

Ne znam zašto, ali mi na pamet padne supruga – supruga i kći.

A sirene i vatrogasci – cijelu noć nismo oka sklopili.

»*Knjiški moljac* bio je stvarno pravi brlog«, kaže Helen.

Ostriga u Moninu kosu upliće razbijene komadiće civilizacije. Predmete iz mog tabana – slomljene stupove, stubišta, gromobrane. Raspleo je njezinu indijansku klopku za snove, te joj u kosu upliće kineske novčiće, staklene perle i uzice. I ružičasta i modra uskršnja perca.

»Prekapali smo cijelu večer«, kaže Helen. »Provjerili sve knjige na dječjem odjelu. Onda smo pregledali Znanost. Pa onda Religiju. Provjerili Filozofiju. Poeziju. Narodne priče. Baštinu. Cjelokupnu Beletristiku.«

Javi se Ostriga: »Knjige su im bile zavedene u inventar, ali ih nije bilo u dućanu.«

I zato su spalili knjižaru. Zbog tri knjige. Spalili su desetke tisuća knjiga kako bi bili sigurni da su uništili te tri knjige.

»To mi se činilo kao jedina realna mogućnost«, kaže Helen. »Znaš i sam što mogu te knjige.«

Ne znam zašto, ali mi padnu na pamet Sodoma i Gomora. Kako je Bog rekao da će poštediti grad ako u njemu prebiva bar jedna pravedna duša.

Ovo je čista suprotnost. Tisuće pobijene kako bi se uništilo šačicu.

Zamislite nov Mračni vijek. Zamislite knjige kako gore. I vrpce, i filmovi i podaci, i radio-aparati i televizori – sve na istu lomaču.

Ne znam samo sprječavamo li to ili upravo to stvaramo.

Na televiziji su javili kako su na požarištu pronašli dva mrtva čuvara.

»Zapravo,« javlja se Helen, »bili su mrtvi davno prije požara. Trebalo nam je neko vrijeme da sve zalijemo benzinom.«

Ubijamo ljude da bismo spašavali živote?

Spaljujemo knjige kako bismo spasili knjige?

Upitam ih u što se pretvara ovo putovanje.

»U ono što je bilo od početka«, kaže Ostriga, provlačeći Moninu kosu kroz kineski novčić. »Utrka za moći.«

I dodaje: »Tata, ti samo želiš da svijet bude onakav kakav je sad, svijet kojim vladaš ti.«

I nastavlja kako Helen želi isti takav svijet, samo svijet kojim vlada ona. Svaka generacija želi biti ona posljednja. Svaki naraštaj mrzi nove trendove u glazbi koje ne razumije. Mrzimo drugima prepuštati uzde civilizacije. Otkrivati nama dragu glazbu po dizalima. Protestne pjesme koje su se pretvorile u pozadinski šum televizijskih reklama. Frizure i odjeću odjednom zastarjele.

Ostriga kaže: »Ja se zalažem za posvemašnje brisanje – i knjiga i ljudi – i nov početak. Zalažem se da ne vlada nitko.«

A on i Mona kao novi Adam i Eva?

»Ne bi išlo«, kaže, sklanjajući kosu s Moninog usnulog lica. »I mi bismo nestali.«

Pitam ga zar mrzi ljude toliko da bi ubio i ženu koju voli? Upitam ga zašto se jednostavno ne ubije?

»Ne bi išlo«, kaže Ostriga. »Ja sve volim u jednakoj mjeri. Biljke, životinje, ljude. Jednostavno ne vjerujem onoj velikoj laži kako možemo biti plodni i množiti se i pritom ne uništiti sami sebe.«

Nazovem ga izdajicom vlastitog roda.

»Jebote, ja sam domoljub«, kaže Ostriga, i pogleda kroz prozor. »Pjesma prebiranja pravi je blagoslov. Što misliš, zašto je nastala? Ona će spasiti milijune od sporog i strašnog umiranja od bolesti, gladi, suša, sunčeve radijacije, rata, od svega čemu stremimo.«

Dakle, spreman je ubiti i sebe i Monu? Upitam ga što mu je s roditeljima. Bi li ubio i njih? Što s djecom koja su tek zaživjela? Što sa svim dobrim i vrijednim ljudima koji žive zdravo i recikliraju? Veganima? Bar njih može smatrati nevinima.

»Nije riječ o krivnji ili nevinosti«, kaže. »Dinosaurusi nisu bili moralno dobri ili loši, pa su izumrli.«

Takav način razmišljanja izjednačuje ga s Adolfom Hitlerom. Josifom Staljinom. Serijskim ubojicom. Masovnim ubojicom.

Uplićući vitraj u Moninu kosu, Ostriga kaže: »Želim biti ono što je ubilo dinosauruse.«

Kažem kako je dinosauruse ubila viša sila.

I kažem da ne želim prijeći više ni kilometar u društvu budućeg masovnog ubojice.

A Ostriga odvrati: »A što s doktoricom Sarom? Mama? Molim te, pomozmi. Koliko ih je tata već pobio?«

Helen kaže: »Šivam, šivam ribu.«

Na zvuk Ostrigina upaljača, okrenem se i upitam ga mora li uistinu pušiti.

Kažem da pokušavam jesti.

Ali je Ostriga dohvatio Moninu knjigu o narodnim umijećima *Tradicionalni plemenski hobiji i umijeća*, drži je otvorenu iznad plamena, vrteći listove iznad malenog plamena. Malo otvori prozor, gurne knjigu kroz otvor i pušta da plamen bukne prije nego što je ispusti iz ruke.

Prerijska trava voli vatru.

I kaže: »Knjige mogu biti neizmjereno zle. Murva mora iznaći vlastiti vid duhovnosti.«

Zazvoni Helenin mobitel. Zazvoni Ostrigin mobitel.

Mona uzdahne i protegne ruke. Ne otvarajući oči, dok joj Ostriga i dalje prekapa po kosi, dok mu i dalje zvoni mobitel, Mona zarije glavu u njegovo krilo i kaže: »Možda ćemo u grimoaru pronaći čaroliju protiv pretjerane brojnosti.«

Helen otvara planer na današnji datum i zapisuje ime. I kaže sugovorniku: »Ne morate se truditi s egzorcizmom. Kuću možemo odmah vratiti na tržište.«

Mona kaže: »Mislim da nam je svima potrebna neka vrsta čarolije škopljenja.«

Upitam ih zar nikoga ne zabrinjava činjenica da će završiti u paklu.

Ostriga vadi mobitel iz svoje indijanske vrećice.

Mobitel zvoni li zvoni.

Helen spusti mobitel na prsa i kaže: »Nemojte misliti da vlasti već ne razvijaju nekakve sjajne infekcije kojima će zaustaviti takav porast stanovništva.«

Ostriga dodaje: »Kako bi spasio svijet, Isus Krist trpio je oko trideset šest sati na križu.« Mobitel zvoni li zvoni, a on nastavlja: »Voljan sam zbog istog razloga trpjeti cijelu vječnost u paklu.«

A mobitel mu zvoni li zvoni.

Helen govori u mikrofon: »Stvarno? I spavaća soba vam vonja po sumporu?«

»A ti sam pogodi tko je bolji spasitelj«, kaže Ostriga i otvara mobitel. Javlja se: »Odvjetnički ured Dunbar, Dunaway i Doogan ...«

27.

ZAMISLITE DA JE, 1871. godine, požar u Chicagu trajao šest mjeseci prije nego što je itko primijetio. Zamislite da su poplava u Johnstownu 1889., ili potres u San Franciscu 1906. trajali šest mjeseci, godinu dana, prije nego što je itko obratio pozornost.

Gradnja drvom, gradnja na tektonskim crtama, gradnja na poplavnim ravninama – svaka era stvara svoje »prirodne« katastrofe.

Zamislite poplavu tamnozeleno boje u središtu bilo kojeg velikog grada koja, centimetar po centimetar, potapa uredske i stambene zgrade.

Sada, ovdje i sada, pišem u Seattleu. Zakasnio sam jedan dan, tjedan dana, mjesec. Tko zna koliko nakon samog događaja. Narednik i ja i dalje lovimo vještice.

Hedera helixseattle – tako botaničari nazivaju ovu novu inačicu engleskog bršljana. Jednog dana su lijehe oko trga Olympic Professional djelovale malo zaraslo. Bršljan je gušio maćuhice. Nešto se puzavica ukorijenilo u cigleni bok zgrade i počelo se uspinjati. Nitko nije primijetio. Tada je jako kišilo.

Nitko nije primijetio ništa sve do onog jutra kad su stanari staračkog doma Park Senior otkrili da im je bršljan obrastao ulazna vrata. Tog istog dana se južni zid kazališta Fremont, zgrade od cigle i metar debelog betona, urušio na ljude koji su čekali u redu za karte. Tog se istog dana urušio dio podzemne autobusne postaje.

Nitko ne može točno reći kada se ukorijenila prva Hedera helixseattle, no može se prilično točno pretpostaviti.

Pregledavajući stare brojeve Seattle Timesa, u rubrici Zabava, izdanje 5. svibnja, stoji oglas. Širine tri stupca. Naslov glasi:

Upozorenje svim gostima restorana Oracle Sushi Palace

Tekst glasi: »Ako osjećate snažan svrbež u rektumu, uzrokovan crijevnim parazitima, možete sudjelovati u skupnoj tužbi. «I telefonski broj.

Ja, ovdje, s Narednikom, nazovem.

Javlja se muški glas: »Odvjetnički ured Denton, Daimler i Dick.«

Kažem: »Ostriga?«

I kažem: » Gdje si se zavukao, jebo ti pas majku?«

Veza se prekine.

Sada i ovdje; dok pišem ovo u Seattleu, u restoranu odmah pored barikada Ministarstva javnih radova, konobarica kaže Naredniku i meni: »Sad više ne mogu uništiti bršljan«, zatim nam toči još kave. Pogleda zelene zidove s druge strane prozora, izbrazdane debelim, sivim žilama. I dodaje: »Sad samo to još drži ovaj dio grada na kupu.«

Ispod mreže puzavica i lišća cigle se pomiču i izlijeću iz ležišta. Beton je prepun pukotina. Prozori se stišću sve dok ne popucaju okna. Vrata se ne mogu otvoriti jer su okviri potpuno iskrivljeni. Ptice dolijeću i odlijeću iz uspravnih, zelenih hridi, jednu sjemenke bršljana i seru ih posvuda. Nedaleko odavde, ulice su se pretvorile u kanjone zelenila, ceste i nogostupi zakopani su pod zelenilom.

»Zelena pošast« – tako su bršljan nazivale novine. Bršljan su izjednačavali s pčelama-ubojicama. Pakao bršljana.

Nečujan, nezaustavljiv. Kraj civilizacije u slow motionu.

Konobarica govori kako svaki put kad grad iskorjenjuje puzavice, pali bacačima plamena ili ih prska otrovima –jednom su čak donijeli i minijature koze kako bi ih popasle – korijenje se širi. Korijenje urušava tunele. Presijeca podzemne kabele i cijevi.

Narednik naziva restoran iz oglasa, naziva neprekidno, no nitko se ne javlja.

Konobarica promatra izdanke bršljana koji već prelaze cestu. Još tjedan dana i ostat će bez posla.

Kaže: »Nacionalna Garda obećala nam je da će obuzdati to.«

I dodaje: »Čujem da je bršljan stigao i u Portland. I do San Francisca.« Uzdahne i zaključi: »Ovu bitku uistinu gubimo.«

28.

TIP OTVARA ULAZNA vrata, a Helen i ja stojimo na njegovom trijemu. Nosim Helenin neseser, stojim pola koraka iza dok Helen u njega upire dugi, ružičasti nokat na kažiprstu i kaže: »O, Bože.«

Pod rukom drži svoj planer i kaže: »Moj suprug.« Zatim se povuče jedan korak. »Moj suprug želio bi vam posvjedočiti obećanje Gospodina Isusa Krista.«

Helenin kostim je žut, ali to nije žuta boja ljutića. Više je to žutilo ljutića kojeg je od zlata i dragulja načinio Carl Faberge.

Tip drži bocu piva. Stoji u sivim frotirskim čarapama, bez cipela. Ogrtač za kupanje visi otvoren sprijeda. Ispod njega nosi majicu i bokserice s uzorkom malih trkaćih automobila. Podigne bocu i potegne iz nje. Zabaci glavu, u boci zaplešu mjehurići. Mali trkaći automobili imaju ovalne gume nagnute naprijed. Tip podrigne i upita: »Vi to zaozbiljno?«

Crna kosa visi mu preko naboranog frankensteinovskog čela. Oči su mu obješene i tužne.

Pružim ruku kako bih se rukovao i upitam: »Gospodin Sierra?« I dodam kako smo došli podijeliti s njim radost Božje ljubavi.

Tip u trkaćim autićima namršti se i kaže: »Kako mi znate ime?« Zaškilji na mene i kaže: »Je li vas to poslala Bonnie?«

Helen se nagne preko njega, pogleda dnevnu sobu. Otvori torbicu, izvadi par bijelih rukavica i počne ih navlačiti na prste. Zakopča mala puceta na orukavlju rukavica i upita: »Možemo li ući?«

A trebalo je biti lakše.

Plan B: ako je tip doma, prelazimo na plan B.

Tip u autićima uvali bocu u usta, usisava svojim čekinjastim obrazima. Glava mu zabačena, i preostalo pivo otklokoće u njega. Stane u stranu i kaže: »U redu. Sjednite.« Pogleda praznu bocu i upita: »Jeste za pivu?«

Mi uđemo, on ode u kuhinju. Čuje se šištanje otvaranja boca.

U dnevnoj sobi samo naslonjač. I mali televizor na gajbi od mlijeka. Kroz kliznu stijenu vidi se dvorište. Poredane uz donji zid dvorišta stoje zelene vaze za cvijeće, do vrha puni kišnice, i trulog, pocrnjelog cvijeća, svijenog, koje ispada van. Natrule, smeđe ruže na crnim stapkama, odlakavjele sivom plijesni. Oko jednog buketa svezana je crna satenska vrpca.

Na sagu u dnevnoj sobi, sablasni otisci sofe. Kao i kredenca za posuđe, te male udubine koje su za sobom ostavile noge stolaca i stola. I velika ugažena površina na sagu. Djeluje jako poznato.

Tip u autićima mahne da sjednem u naslonjač i kaže: »Sjednite.« Otpije gutljaj piva i kaže: »Sjednite, pa ćemo razgovarati o tome kakav je u stvari Bog.«

Veliki, ugaženi četverokut na sagu ostavila je mreža za igranje.

Pitam ga može li mi se supruga poslužiti toaletom.

On nagne glavu u stranu, pogleda Helen. Slobodnom rukom počese se po zatiljku i kaže: »Naravno. Tamo, na kraju hodnika.« Uputi je mahnuvši pivskom bocom.

Helen pogleda proliveno pivo na sagu i kaže: »Hvala.« Ispod ruke izvuče planer i pruži mi ga, govoreći: »Evo ti Biblija, ako ti zatreba.«

Njezina knjiga puna političkih meta i predugovora o kupoprodaji nekretnina. Ma, sjajno.

Knjiga je još topla od njezinog pazuha.

Nestaje u hodniku. Iz kupaonice dopre zujanje ventilatora. Negdje se zalupe vrata.

»Sjednite«, kaže tip s trkaćim autićima.

Sjednem.

Stoji mi toliko blizu da se bojim otvoriti planer, plašim se da ne primijeti kako to nije prava Biblija. Vonja po pivu i znoju. Trkaći autići su mi u razini oka. Tip ponovno otpije i kaže: »Recite mi sve o Bogu.«

Naslonjač smrdi po njemu. Zlatni baršun, na rukohvatima tamniji od prljavštine. Topao je. A ja kažem kako je Bog plemenit, tvrdokoran moralist koji odbija prihvatiti išta manje od neslomljivog i

pravičnog ponašanja. On je tvrđa najviših mjerila, svjetiljka koja svojim sjajem raskrinkava zlo ovoga svijeta. Bog će uvijek biti u našim srcima i dušama jer je i Njegova duša neizmjereno snažna i toliko ne ...

»Ne jebi«, kaže tip. Okrene se i zagleda kroz dvorišna vrata. Lice mu se zrcali u staklu, samo oči, dok je potamnijela, čekinjasta brada nestala u sjenama.

Svojim najboljim glasom radijskog propovjednika govorim kako je Bog moralni aršin kojom milijuni moraju mjeriti svoje vlastite živote. On je plameni mač, poslan da zločince i zlotvore istjera iz hrama ...

»Ne jebi!« zaurla tip na vlastiti odraz u staklenim vratima. Potočići piva poteku niz njegovo odraženo lice.

Helen stoji u vratima koja vode u hodnik, ruku drži na ustima, žvače članak. Pogleda me, slegne ramenima i nestane u hodniku.

Sjedeći u zlatnom, baršunastom naslonjaču, govorim kako je Bog anđeo neizmjerne moći i upliva, savjest svijeta koji Ga okružuje, svijeta grijeha i okrutnih namjera, svijeta skriv...

Gotovo šaptom, tip prozbori: »Ne jebi.« Maglica daha izbrisala mu je odraz. Okrene se da me pogleda, uperi na mene ruku s bocom i kaže: »Pročitajte mi ono u Bibliji, gdje piše da će se sve srediti.«

Otvaram Helenin planer, tek ga malo pritvorim i povirim unutra.

»Recite mi, kako mogu dokazati policiji da nisam ubio nikoga?« pita me tip.

U planeru, ispod 2. lipnja, ime Renny O'Toole. Tko god bio, mrtav je. 10. rujna upisana je Samara Umpirsi. 17. kolovoza Helen je zaključila prodaju kuće na Gardner Hill Roadu. Prodaju, i usputno je ubila kralja-tiranina, vladara republike Tongle.

»Čitaj!« zaurla tip u autićima. Pivo u ruci zapjeni se i kapa po sagu. Kaže: »Pročitaj mi ono mjesto gdje piše kako mogu izgubiti sve u jednoj noći i da će ljudi govoriti da sam si sam kriv.«

Povirim u knjigu, a u njoj još imena mrtvih ljudi.

»Čitaj«, kaže tip i otpije pivo. »Čitaj gdje piše kako žena može optužiti muža da je ubio dijete i kako bi joj svi trebali vjerovati.«

Na početku planera, rukopis je izbljedio i teško se čita. Stranice su krute i prepune mušjih govanaca. Još prije netko je počeo trgati najstarije stranice.

»Pitao sam Boga«, kaže tip. Mahne bocom prema meni i kaže: »Zamolio sam Ga da mi podari obitelj. Išao sam u crkvu.«

Kažem kako Bog možda nije u početku napadao i korio sve koji su se molili. Kažem kako se možda promijenio nakon godina i godina slušanja istih molitvi o neželjenim trudnoćama, razvodima, obiteljskim razmiricama. Možda i zato što Mu je publika postajala sve brojnija, i sve zahtjevnija. Možda i zbog toga što su Ga hvalili sve više i više. Možda moć izopačuje, no On nije uvijek bio takvo đubre.

A tip u trkaćim autićima kaže: »Čuj.« I nastavlja: »Preksutra moram na sud, gdje će odlučiti hoće li me optužiti za ubojstvo.« I dodaje. »Reci, kako će me to Bog spasiti.«

Dah mu užasno smrdi na pivo dok mi govori: »Evo, reci, sad.«

Mona bi rekla da mu kažem istinu. I tako ga spasim. I spasim i sebe i Helen. Ponovno nas ujedinjujući s čovječanstvom. Možda bi se ovaj tip ponovno sjedinio sa svojom ženom, no tada bi pjesma izišla na sunce. I pomrli bi milijuni. A ostatak bi živio u svijetu tišine, slušajući samo ono što se smatra sigurnim. Začepljivali bi uši i spaljivali knjige, filmove, glazbu.

Negdje se začuje zvuk kotlića. Utihne kupaonički ventilator. Otvaraju se vrata.

Tip strpa bocu u usta, mjhurići ponovno zaplešu u boci.

Helen se pojavi na vratima hodnika.

Noga me boli. Pitam ga je li razmišljao o nekom hobiju?

Možda o nečemu čime bi se mogao zabavljati u zatvoru.

Konstruktivna destrukcija. Siguran sam da bi Helen odobrila ovu žrtvu. Žrtvovati jednoga kako ne bi umrli milijuni.

Pred nama je pokusna životinja koja svojom smrću spašava desetke oboljelih od raka.

A tip u trkaćim autićima kaže: »Bilo bi bolje da odete.«

Idući prema autu, pružim Heleni njezin planer i kažem: »Eto ti tvoje Biblije.« Biper mi zapišti – broj mi je nepoznat.

Njezine bijele rukavice potpuno su crne od prašine, kaže kako je istrgnula stranicu s pjesmom prebiranja i bacila je kroz prozor dječje sobe. Pada kiša. Papir će se raspasti.

Kažem kako to nije dovoljno. Moglo bi je pronaći neko dijete. Sama činjenica da je papir rastrgan ne znači da ga netko neće sastaviti. Na primjer, neki istražitelj koji istražuje smrt tog djeteta.

Helen kaže: »Kupaonica je čista noćna mora.«

Vozimo se oko kvarta, zatim parkiramo. Mona piskara na stražnjem sjedištu. Ostriga telefonira. Helen čeka dok ja pognut prilazim kući. Provučem se straga, mokra tratina vlaži mi cipele. Doprem do prozora za koji je Helen rekla da pripada dječjoj sobi. Prozor je otvoren, zavjese malo proviruju. Ružičaste zavjese.

Komadići papira leže razbacani u blatu. Skupljam ih.

Iza zavjesa, iz prazne sobe, dopire zvuk otvaranja vrata. Obrisi nekoga tko ulazi s hodnika. Čučnem u blato ispod prozora. Muška ruka proviri kroz prozor, pripijem se uz kuću. Negdje iznad mene, ne vidim ga, tip zaplače.

Kiša pada sve jače.

Tip stoji pred prozorom, s obje se ruke naslonio na dasku. Jeca glasnije. Njušim pivo u njemu.

A ja ne mogu trčati. Ne mogu ustati. Rukama prekrivši nos i usta, hodam po koljenima, pripijen uz temelje, skrivajući se. Brzo poput zimice, dok dišem kroz prste, i ja briznem u plač. Jecam glasno kao da povraćam. Želudac mi se grči. Zagrizem dlan, šmrklje mi cure po dlanu.

Tip uzdahne, teško, grgotavo. Kiša pada sve jače, kroz vezice voda mi prodire u cipele.

U ruci komadići papira s pjesmom. U ruci držim moć života i smrti. No ne mogu učiniti ništa. Ne još.

Možda se u paklu ne završava zbog onoga što učinite. Možda se tamo skonča zbog onoga što niste učinili.

Cipele su mi pune hladne vode. Stopalo me više ne boli. Dlan mi je ljigav od suza i šmrklji. Isključim biper.

Kad pronađemo grimoar i u njemu pronađemo način da oživljujemo mrtve, možda ga i nećemo spaliti. Ne odmah.

29.

U POLICIJSKOM izvješću ne piše kako je Gina, moja supruga, bila topla kad sam se probudio tog jutra. Kako je pod pokrivačem bila topla i meka. Kako se, kad sam se pripio uz nju, okrenula na leđa, kako joj se kosa poput lepeze raširila na jastuku. Glava joj je bila malo nakrivljena. Koža joj je tog jutra odisala toplinom, onako kako sunčevo svjetlo skakuće po bijelom stolnjaku u dobrom restoranu na plaži, za medenog mjeseca.

Sunce se probijalo kroz modre zavjese, koža joj je imala modrikast odsjaj. Usne su joj bile modre. Trepavice su joj ležale na jagodicama. Na usnama, spokojan smiješak.

Još napola usnuo, primio sam njezinu glavu, okrenuo je prema sebi i poljubio je.

Vrat i ramena bila su joj nevjerojatno laka i opuštena.

Ljubeći njezina topla, opuštena usta, podigao sam joj spavaćicu do struka.

Noge kao da su joj se same razdvojile, rukom sam osjetio da je unutra vlažna i opuštena.

Pod pokrivačima, zatvorenih očiju, uvukao sam joj jezik. Mokrim prstima rastvorio sam joj ružičaste usne i lizao dublje. Plima zraka izlazila je i ulazila u mene. Na vrhuncu svakog udaha, prodirao bih usnama u nju.

Katrin je jednom prospavala cijelu noć bez plakanja.

Usne su mi se uspele do Gininog pupka. Uspele su se do njezinih grudi. Jedan mokri prst u njezina usta, ostalim prstima prebirem joj bradavice. Obuhvatim usnama njezinu drugu dojku, jezik dodirne bradavicu.

Ginina glava leži nagnuta u stranu. Liznem joj ušku. Bokovima joj širim noge, ulazim u nju.

Taj njezin spokojni smiješak, način kako su joj se otvorila usta u posljednjem trenutku, kako joj je glava utonula u jastuk – bila je toliko

mirna. Bilo je to najbolje otkad se rodila Katrin.

Minutu kasnije, izvukao sam se iz kreveta i otišao se istuširati. Tiho sam se odjenuo i nečujno za sobom zatvorio vrata kupaoalice. U dječjoj sobi poljubio sam Katrin u glavicu. Namirisao sam pelenu. Sunce je prodiralo kroz žute zavjese. Njezine igračke i knjige. Izgledala je savršeno.

Osjećao sam se blagoslovljenim.

Nitko na svijetu, tog jutra, nije bio sretniji od mene.

Ovdje – vozim Helenin auto dok ona spava na prednjem sjedištu pored mene. Noćas smo u Ohiju, Iowa ili Idaho – Mona spava straga. Helenina ružičasta kosa na mom ramenu. Mona se ispružila u retrovizoru, ispružila se među svojim raznobojnim flomasterima i knjigama. Ostriga spava. To je moj sadašnji život. U dobru i u zlu. U blagostanju i u siromaštvu.

Bio je to moj posljednji dobar dan. Saznao sam istinu tek kad sam se vratio s posla.

Gina je i dalje ležala u istom položaju.

U policijskim izvješćima to se naziva seksualnim odnosom *post mortem*.

Na pamet mi padne Nash.

Katrin je bila tiha. Zatiljak joj je bio tamnocrvene boje.

Livor mortis. Oksidirani hemoglobin.

Tek kad sam stigao kući, saznao sam što sam učinio.

Ovdje – parkiran u mirisu kože Heleninog velikog poslovnog automobila, a sunce je nisko nad obzorom. Isti trenutak kao i tada. Parkirali smo pod stablom, u ulici s drvoredima, u četvrti malenih kuća. Nekakvo stablo u cvatu, s kojeg su ružičaste latice padale cijelu noć po autu. Zalijepile su se s rosom. Helenin auto posve je ružičast, kao na paradi, prekriven cvijećem, a ja virim kroz rupicu na vjetrobranu koju latice nisu uspjele prekriti.

Jutarnje svjetlo koje se probija kroz latice ružičaste je boje.

Boje ruža. Na Heleni, na Moni, na Ostrigi koji snivaju.

Dolje niz ulicu, dvoje staraca čačka po cvjetnim lijevama posađenima uz temelje. Starac puni kantu za polijevanje. Starica

kleči i plijevi korov.

Uključim biper koji zapišti istog trenutka.

Helen se trgne i probudi.

Ne prepoznajem broj na biperu.

Helen se uspravi, zatrepće, pogleda me. Pogleda na maleni, blještavi ručni sat. Na jednom obrazu duboke brazde od smaragdne naušnice na kojoj je zaspala. Pogleda ružičasti pokrov na prozorima. Ružičastim noktima zaruje po kosi i podigne je, govoreći: »Gdje smo to?«

Neki vjeruju da je znanje moć.

Kažem joj kako nemam pojma.

30.

MONA STOJI pored mene, dodiruje mi lakat. U rukama drži otvoreni, sjajni prospekt, gura mi ga u lice i govori: »Možemo tamo? Molim vas? Samo nekoliko sati? Može?«

Na fotografijama u prospektu ljudi koji vrište, s rukama u zraku, voze se željeznicom smrti. Na fotografijama u prospektu ljudi u gokartima na stazi obrubljenoj starim gumama. Drugi ljudi jedu šećernu vunu i jašu na plastičnim konjima na vrtuljku. Ostali su čvrsto privezani za sjedišta na velikom kotaču. Na vrhu prospekta, velikim slovima piše: *Zemlja Smiješaka – za cijelu obitelj.*

Samo što umjesto slova *a* stoje nasmijana lica klauna. Majka, otac, sin i kći.

Moramo onesposobiti još četrdeset osam knjiga. Dakle još deseci knjižnica u gradovima po cijeloj zemlji. Zatim moramo pronaći grimoar. Moramo uskrsnuti neke ljude. Ili ih kastrirati. A i cijelo čovječanstvo čeka da ga se pobije – ovisno koga se pita.

Toliko se toga mora ispraviti. Vratiti se Bogu, kako bi rekla Mona. Poravnati račune.

Karl Marx rekao bi da smo sve biljke i životinje proglasili neprijateljima kako bismo opravdali njihova ubojstva.

U današnjim novinama piše da je suprug jedne od manekenki u pritvoru, osumnjičen za ubojstvo.

Stojim u telefonskoj govornici pred nekom malom knjižnicom u malom gradu. Za to vrijeme Helen i Ostriga uništavaju još jednu knjigu.

Javi se muški glas: »Odjel za umorstva.«

Pitam ga tko je.

Glas odgovori: »Detektiv Ben Danton, Odjel za umorstva.« I upita: »Tko je tamo?«

Policija. Detektiv. Mona bi ga nazvala mojim spasiteljem, poslanim da me vrati u stado ostatka čovječanstva. Taj mi se broj

pojavljivao na ekranu bipera posljednjih nekoliko dana.

Mona okreće prospekt i kaže: »Samo pogledaj.« U kosu joj upletene razbijene vjetrenjače, željeznički pragovi i odašiljači.

Na fotografijama nasmijana djeca u zagrljaju klaunova. Na fotografijama roditelji koji se šeću, drže za ruke, voze malene čamce kroz Tunel ljubavi.

Ona kaže: »Ovo putovanje ne mora biti isključivo radne naravi.«

Helen izlazi iz knjižnice, spušta se prednjim stubištem, Mona se okrene, potrči prema njoj i kaže: »Helen, gospodin Streator rekao je da se slaže.«

Spustim slušalicu i kažem da se ne slažem.

Ostriga se vuče korak iza Helen.

Mona nabije Heleni prospekt na nos i kaže: »Gledaj, stvarno je zabavno.«

Na telefonu, detektiv Danton ponavlja: »Tko je tamo?«

U redu je žrtvovati nekog jadnika u gaćama s uzorkom trkaćih autića. U redu je žrtvovati mladu ženu u pregači s pilićima. Prešutjeti im istinu, pustiti da pate. Kao i žrtvovati udovca neke manekenke. No, žrtvovati mene da bi se spasilo milijune, to je posve drugi par rukava.

Predstavim mu se, i kažem da me je zvao.

»Gospodin Streator«, kaže on. »Željeli bismo da dođete na ispitivanje.«

Upitam o čemu se radi.

»Zašto o tome ne popričamo osobno?« upita on.

Pitam ga je li riječ o smrti.

»Kad biste mogli navratiti?« upita on.

Pitam ima li to veze sa serijom smrtnih slučajeva bez ikakvog jasnog uzroka.

»Što prije to bolje«, kaže on.

Pitam je li razlog pozivu to što je jedna od žrtava moj susjed odozgo, a tri druge moji urednici?

A Danton kaže: »Vi to ozbiljno?«

Pitam ga je li razlog pozivu to što sam prošao pored još tri žrtve na ulici, samo trenutak prije nego što su umrle?

A Danton kaže: »To prvi put čujem.«

Pitam ga je li razlog pozivu to što sam sjedio metar dalje od tipa sa zaliscima koji je umro u baru na Trećoj Aveniji?

»Ovaj,« kaže, »mislite na Martyja Latanzija.«

Pitam ga je li razlog pozivu to što su na svim mrtvim manekenkama pronađeni tragovi seksualnog odnosa poslije smrti – jednaki onima na mojoj ženi prije dvadeset godina. A nesumnjivo posjeduju i snimku na kojoj razgovaram s knjižničarom imenom Symon, baš u trenutku kad je otegnuo papke.

Čujem kako netko škraba olovkom po papiru.

Podalje od slušalice, čujem nekoga kako govori: »Drži ga što dulje na vezi.«

Pitam ga je li to plan da me se uhiti kao osumnjičenoga za umorstva?

A detektiv Danton kaže: »Nemojte nas tjerati da izdajemo potjernicu.«

Što više ljudi umire, to sve više toga ostaje po starom.

Obratim mu se po imenu. I pitam ga može li mi reći gdje ga mogu pronaći upravo u ovom trenutku?

Štap i kamen zlijedit sve će, i opet sve ispočetka. Poput krika brza, pjesma prebiranja prohuji mi glavom. Veza se prekine.

Ubio sam svog spasitelja. Detektiva Bena Dantona. I tako se još više udaljio od ostatka čovječanstva.

Konstruktivna destrukcija.

Ostriga trese plastični upaljač, udara njime po dlanu. Pruža ga Heleni i promatra je dok iz torbice vadi presavijeni list papira. Pali 27. stranicu i drži je iznad šahta.

Dok Mona čita prospekt, Helen približi gorući papir bliže njoj. Fotografije sretnih, nasmijanih obitelji buknu plamenom, Mona vrisne i ispusti ih. Ne ispuštajući zapaljenu stranicu knjige, Helen obitelji zahvaćene plamenom gurne u kanalizaciju. Plamen u njezinoj ruci sve je veći i veći, podrhtava i dimi se na povjetarcu.

Ne znam zašto, ali mi na pamet padne Nash i njegov gorući fitilj.

Helen kaže: »Nisam za zabavu.« Drugom rukom zazveckava ključevima od auta.

Tada se dogodi. Ostriga u trenutku Helen stisne u kravatu. Istom brzinom izbije joj noge i dok ona lamata rukama pokušavajući uhvatiti ravnotežu, on grabi zapaljeni papir. S pjesmom prebiranja.

Helen pada na koljena, on opušta zahvat, ona tiho vrisne kad joj koljena udare o betonski nogostup. Skotrlja se u kanal. I dalje steže ključeve.

Ostriga udara zapaljenim papirom po bedru. Drži ga objema rukama, pogled mu prelijeće po recima, čita zapis dok vatra guta dno stranice.

Plamen mu zahvati obje ruke prije nego što ispusti papir, vrisne: »Ne!« i strpa prste u usta.

Mona uzmakne, dlanovima pritišće uši. Zažmirila je.

Helen u jarku, na sve četiri, pored zapaljenih obitelji, gleda Ostrigu. Ostriga kao da je već mrtav. Frizura joj se raspala. Pramenje ružičaste kose visi joj pred očima. Poderala je najlonke. Koljena joj krvava.

»Nemoj ga ubiti!« vrišti Mona. »Molim te, nemoj ga ubiti! Nemoj ga ubiti!«

Ostriga padne na koljena i grabi spaljeni papir s ceste.

Helen se pridiže, sporo, sporo poput male kazaljke na satu. Lice joj crveno. No to nije crvena boja burmanskog rubina. Više sličići boji krvi koja joj se slijeva niz koljena.

A Ostriga kleči. A Helen stoji nad njim. A Mona dlanovima pritišće uši, čvrsto stišće oči. Ostriga kopa po pepelu. Helen krvari. A ja sve to i dalje promatram iz telefonske govornice, kad jato čvoraka prhne s krova knjižnice.

Ostriga – zli, osvetoljubivi, nasilni sin kojeg bi Helena mogla imati kad bi još imala sina.

Stara priča o borbi za moć.

»Samo daj«, kaže Ostriga i podiže glavu kako bi pogledao Helen ravno u oči. Smije se samo s polovicom usta i nastavlja:

»Ubila si vlastitog sina. Ubij i mene.«

I tada se dogodi. Helen ga pljusne svom snagom, punom šakom ključeva grebe mu obraze. Trenutak kasnije poteče još krvi.

Još jedan unakaženi parazit. Još jedan unakaženi ormar-žohar.

Helen skrene pogled s Ostrige na čvorke koji kruže nad nama. Ptice padaju, ptica po ptica. Crno perje bljeska se uljasto modro. Mrtve im oči samo blistave, crne perle. Ostriga lice prekriva dlanovima. Kroz prste mu curi krv. A Helen se zagledala u nebo, s kojeg crna tijela šišteći padaju, ptica po ptica, sve oko nas, na beton.

Konstruktivna destrukcija.

31.

KILOMETAR I POL od grada Helen stane uz rub autoceste. Uključi četiri žmigavca. Zagledavši se u svoje ruke, u tanke kožne vozačke rukavice na upravljaču, kaže: »Van.«

Na vjetrobranu malene kontaktne leće vodenih kapi. Počinje kišiti.

»Sjajno«, kaže Ostriga i grubo otvori svoja vrata. I kaže: »To ljudi obično čine s psima koje ne uspiju dresirati.«

Lice i dlanove mu prekrivaju crvene krvave mrlje. Đavolje lice. Raščupana plava kosa strši nad čelom, kruta i crvena poput đavoljih rogova. I njegova riđa bradica. Usred tog crvenila, bijele mu se oči. No njihova bijela nije bijela bijelog stijega predaje. To je bijela tvrdo kuhanih jaja, obogaljenih pilića u kavezima, jada industrijskih farmi, patnji i smrti.

»Baš kao što su Adam i Eva izgnani iz rajskog vrta«, kaže. Ostriga stoji na šljunčanom rubu autoceste, nagne se, pogleda Monu koja i dalje sjedi straga. Kaže: »Ideš li, Evo?«

Nije u pitanju ljubav, u pitanju je kontrola.

Sunce zalazi iza Ostriginih leđa. Iza njegovih leđa ruski čičak, škotska metlica i kuzu. Iza njega cijeli svijet u kaosu.

Dok Mona s ruševinama zapadne civilizacije upletenima u kosu, komadićima klopke za snove i I Chinga, promatra crno lakirane nokte u krilu: »Ostrigo, jako si pogriješio.«

Ostriga pruži ruku u auto, posegne preko sjedišta za njom – ruka mu crvena i skorena – i kaže: »Murvo, usprkos svim tvojim travarskim dobrim namjerama, ovo ti putovanje neće uspjeti.« I doda: »Pođi sa mnom.«

Mona stisne zube, skameni lice i pogleda ga, govoreći: »Bacio si moju knjigu indijanskih umijeća.« I kaže: »Ta mi je knjiga bila iznimno važna.«

Neki ljudi i dalje vjeruju da je znanje moć.

»Murvo, dušice«, kaže Ostriga i pomiluje joj kosu koja se lijepi za njegovu krvavu ruku. Zatakne pramen svoje kose za uho i kaže: »Knjiga ti je totalno sjebana.«

»Sjajno«, kaže Mona, odmakne se i prekriži ruke.

I Ostriga kaže: »Sjajno.« Zalupi vratima auta, ruka mu ostavi krvavi otisak na prozoru.

Raširivši crvene ruke, Ostriga uzmakne od auta. Odmahujući glavom, kaže: »Zaboravite na mene. Ja sam samo još jedan Božji aligator kojeg možete baciti u zahod.«

Helen ubaci u brzinu. Prebaci prekidač kojim zaključa Ostrigina vrata.

Izvan zaključanog automobila, prigušeno i nejasno, Ostriga dovikuje: »Možete me baciti i pustiti vodu, ali ću i dalje jesti govna.« I viče: »I vječno ću rasti.«

Helen uključi žmigavac i ubaci se u promet.

»Možete me zaboraviti«, viče Ostriga. Njegovo crveno, urlajuće, đavolje lice, njegovi bijeli, veliki zubi – viče: »No to ne znači da sam prestao postojati.«

Ne znam zašto, ali mi na pamet padne prvi noćni leptir koji je izletio kroz prozor u gradiću Medfordu, državi Massachusetts, godine 1860.

Vozeći, Helen prstom dodirne oko, a kad rukom ponovno uhvati upravljač, rukavica je tamnije smeđa. Mokra. U dobru i u zlu. U bogatstvu i u bijedi. To je njezin život.

Mona zarije lice u dlanove i zajeca.

Brojeći 1, brojeći 2, brojeći 3 ... palim radio.

32.

IME GRADA na karti glasi *Stone River*. *Stone River* država *Nebraska*. No kad Narednik i ja stignemo tamo, na ploči pred ulazom u grad ime glasi 'Shivapuram'.

Država Nebraska

17000 stanovnika.

Posred ceste, prateći isprekidanu crtu, hoda smeđe-bijela krava koju moramo zaobići. Krava preživa, niti ne trepne.

U središtu grada dva ulična bloka zgrada od crvenih cigli. Narančasto svjetlo trepće na glavnom raskrižju. Crna krava češe bok o metalni stup znaka obvezatnog zaustavljanja. Bijela krava jede cinije iz lonaca na prozorima pošte. Još jedna krava leži nasred nogostupa., ispred policijske stanice.

Posvuda miris curryja i pačulija. Šerifov zamjenik u sandalama. Zamjenik, poštar, konobarica u kafiću, šanker u taverni – svi redom imaju crnu točku između očiju. Bindi.

»Bemti«, kaže Narednik. »Cijeli grad prešao u Hinduse.«

Prema napisima iz ovojnjeg Biltena parapsihologije za sve je kriva Judina krava koja govori.

Tijekom svake operacije u klaonici, najvažnije je natjerati krave da krenu uz kosinu koja vodi do prostorije za klanje. Doprmljene kamionima s farmi, krave su zbunjene, prestrašene. Nakon više sati ili dana provedenih u tijesnim kamionima, dehidrirane i budne cijelo vrijeme putovanja, krave završavaju u hranilištu ispred klaonice, zajedno s drugim kravama.

Kako bi se uspele uz kosinu, u stado se ubaci Judina krava. Tako je zovu. Stvarno. Ta krava živi u klaonici. Pomiješa se s ostalim kravama, a zatim ih povede uz kosinu, do prostorije za klanje. Krave, prestrašene i prestravljenе, ne bi nikad krenule da ih ne povede Judina krava, Korak prije sjekire, noža ili čeličnog klina u lubanji,

upravo u tom posljednjem trenutku, Judina krava skrene u stranu. I preživi, kako bi sljedeće krdo povela u smrt. To radi cijeli život.

Sve do dana kad se, kako piše u Biltenu parapsihologije, Judina krava iz klaonice u Stone Riveru nije zaustavila.

Judina krava stala je i zakrčila prolaz u prostoriju za klanje. Odbila je stati u stranu i dopustiti da umre krdo koje je vodila. Dok ju je promatrala cijela smjena klaonice, Judina krava sjela je na stražnje noge, onako kako sjedaju psi – sjedila je u vratima, svojim smeđim, kravljim očima promatrala sve okupljene, a zatim je progovorila.

Judina krava je progovorila.

Rekla je: »Odbacite mesožderstvo.«

Krava je govorila glasom mlade žene. Krave iza nje cupkale su s noge na nogu i čekale.

Radnici iz klaonice stajali su otvorenih usta. Cigarete su im popadale po podu. Jedan je progutao duhan za žvakanje. Neka žena je vrisnula kroz prste.

Sjedeći tamo, Judina je krava podigla prednju nogu, kopito uprla prema radnicima i rekla: »Put u mokšu ne vodi kroz bol i patnje drugih stvorenja.«

Kako navodi Bilten parapsihologije 'mokša' je sanskrtska riječ za 'otkupljenje', kraj karmičkog ciklusa reinkarnacije.

Judina krava govorila je cijelo popodne. Rekla je da su ljudska bića uništila prirodni svijet. Rekla je da čovječanstvo mora prestati istrjebljivati druge vrste. Čovjek mora ograničiti svoju brojnost, stvoriti sustav kvota koji dopušta da ovaj svijet nastanjuje samo mali postotak ljudskih bića. Ljudi mogu živjeti kako god žele, sve dok nisu u većini.

Naučila ih je hindusku pjesmu. Natjerala je cijelu smjenu da pjeva dok im je prednjim kopitom mahala takt.

Krava je odgovorila na sva njihova pitanja o prirodi života i smrti.

Judina krava blebetala je bez kraja i konca.

Sada – ovdje i sada – Narednik i ja lovimo činjenice. Lovimo vještice. Gledamo krave koje su tog dana oslobodili iz klaonice. Sam pogon stoji na rubu grada., pust i tih. Netko ga je počeo bojati u ružičasto. Pretvorit će ga u ašram. U hranilištu su posadili povrće.

Judina krava otad nije govorila. Pase po dvorištima. Pije iz fontana. Ljudi joj oko vrata vješaju vijence od tratinčica.

»Poslužili su se okupacijskom čarolijom«, kaže Narednik. Stojimo nasred ceste i čekamo da golema, spora svinja prijeđe ulicu ispred našeg auta. Druge svinje i kokoši stoje u hladu, ispod trijema željezarije.

Okupacijska čarolija dopušta prebacivanje vlastite svijesti u fizičko tijelo druge osobe.

Gledam ga, dugo ga gledam, pa ga upitam ne ruga li se to sova sjenici da ima veliku glavu.

»Životinje, ljudi«, kaže Narednik. »Moguće je prodrijeti u gotovo sva živa tijela.«

A ja kažem: »Pričaj mi malo o tome.«

Provezemo se pored čovjeka koji ružičastom bojom liči ašram. Narednik dobaci: »Ako mene pitaš, reinkarnacija je samo još jedan vid odgađanja.«

A ja kažem, naravno, naravno, naravno. To mi je već rekao.

Narednik pruži ruku i svojom izboranom, pjegavom rukom dodirne moju. Nadlanicu mu prekrivaju sijede dlake. Prsti su mu hladni od držanja pištolja. Narednik mi stisne ruku i upita me: »Voliš li me još?«

A ja ga pitam imam li izbora.

33.

O_{KO} NAS SE GUŽVA hrpa ljudi, ženske u topićima, muškarci sa stetsonima. Jedu karamelizirane jabuke na štapićima i mljeveni led iz papirnatih tuljaca. Posvuda prašina. Netko Heleni stane na nogu, ona je povuče i kaže: »Otkrila sam kako čovjek nikad ne pobije dovoljan broj ljudi.«

Nemojmo o poslu – eto, to joj kažem.

Tlo je ispresijecano debelim, crnim kabelima. U tami iza reflektora, generatori spaljuju naftu i proizvode elektricitet. Mirišu dizel, hrana pržena u dubokom ulju, bljuvotine i šećer u prahu.

To se danas prodaje pod zabavu.

Netko vrisne pored nas. Primijetim Monu. Veliki kotač s blještavim neonskim natpisom *Oktopus*. Crne metalne ruke, poput iskrivljenih žbica, okreću se oko osi. Istovremeno propadaju i podižu se. Na kraju svake ruke je sjedalica koja se okreće na vlastitoj osovini. Vrisak ponovno projedri pored nas, za njim stijeg crno-crvene kose. Srebrni lanci i talismani vise joj postrance na vratu. S obje ruke čvrsto stišće sigurnosnu šipku pričvršćenu preko krila.

Ruševine zapadne civilizacije – tornjevi, kule, dimnjaci – lete iz Monine kose. Kineski novčić prozujni nam pored glava.

Helen je promatra i kaže: »Izgleda da je Mona pronašla čaroliju letenja.«

Biper mi se ponovno oglasi. Isti broj s kojeg me zvao detektiv. Novi spasitelj već mi je na tragu.

Što više ljudi umire, to sve više toga ostaje po starom.

Isključim biper.

Gledajući Monu kako vrišteći proljeće pored nas, Helen pita: »Loše vijesti?«

Kažem kako nije ništa važno.

Helen se u svojim ružičastim cipelama s visokom petom probija kroz blato i piljevinu, preskače crne naponske kabele.

Pružim joj ruku i kažem: »Uhvati se.«

Prihvaća mi ruku. Ne puštam je. Njoj to kao da ne smeta. Hodamo, držeći se za ruke. Baš lijepo.

Na ruci ima samo nekoliko velikih prstenova tako da me i ne boli previše.

Vrtuljci režu zrak oko nas, blješti dijamantno bijela, smaragdnozeleno, rubinski crvena, tirkizno i safirno modra svjetla, limun-žuta, narančasto poput meda jantarne boje. Trešti rok.

Rokoholičari. Tišinofobi.

Pitam Helen kad se posljednji put vozila na velikom kolu?

Posvuda oko nas muškarci i žene, drže se za ruke, ljube se. Hrane jedni druge nitima šećerne vune. Hodaju jedni uz druge, ruku zavučeni u stražnje džepove traperica onoga drugoga.

Gledajući svjetinu Helen kaže: »Nemoj me krivo shvatiti, ali, kad si zadnji put?«

Zadnji put, što?

»Znaš ti što.«

Nisam siguran priznaje li se taj zadnji put, no sigurno prije oko osamnaest godina.

Helen se nasmiješi i kaže: »Nikakvo čudo što tako smiješno hodaš.« I dodaje: »Meni je od Johna prošlo više od dvadeset godina.«

Na tlu, u piljevini, među kabelima, leži zgužvani list novina. Na njemu oglas širine tri stupca. Naslov glasi:

Upozorenje svim klijentima agencije za nekretnine Helen Boyle

Tekst glasi: »Jeste li kupili ukletu kuću? Ako jeste, nazovite broj i sudjelujte u skupnoj tužbi.«

I broj Ostriginog mobitela. A ja upitam Helen da mi, zabogamiloga, kaže zašto mu je ispričala sve to?

Helen pogleda oglas. Ružičastom cipelom ugura ga u blato, govoreći: »Zbog istog razloga zašto ga nisam ubila. Ponekad zna biti stvarno simpatičan.«

Odmah pored oglasa, prekrivena blatom, fotografija još jedne mrtve manekenke.

Gledajući veliko kolo, prsten crvenih i bijelih neonki između kojih se njišu sjedala puna ljudi, Helen kaže: »Izgleda izvodljivo.«

Operater zaustavi kolo i sve se sjedalice njišu u mjestu dok Helen i ja sjedamo na crveni, plastični jastuk. Tip nam spusti zaštitnu šipku preko krila. Otkorači i povuče polugu. Veliki dizel ponovno krene. Kolo se trgne kao da kreće unatrag, a Helen i ja počnemo se uspinjati u tamu.

Na pola puta u noć, kolo se zaustavi s trzajem. Sjedište nam se zaljulja, Helen se brzo uhvati za šipku. Dijamantni soliter klizne joj s prsta, bljesne padajući kroz potpornje i neonke, kroz boje i lica, ravno među zupčanike stroja.

Helen pogleda za njim i kaže: »Pa, vrijedio je otprilike trideset tisuća dolara.«

Kažem kako bi mogao biti u redu. Ipak je to dijamant.

Helen kaže kako je to zapravo problem. Drago je kamenje najtvrdža tvar na svijetu, no i dragulji pucaju. Sjajno podnose neprekidna naprezanja i pritiske, ali ih nagli, oštri udarac može pretvoriti u prah.

Mona trči glavnim prolazom, preko piljevine, maše rukama, primiče nam se. Skoči i vikne: »Jupiiiiiiii! Ajmo, Helen!«

Kolo se trzne i ponovno pokrene. Sjedalica se zanjiše, Helen zgrabi torbicu koja joj je umalo ispala iz ruke. U njoj je i dalje sivi kamen. Poklon Ostriginog vještichjeg bratstva. Umjesto torbice, iz krila joj klizne planer, rastvori se u zraku, okreće se u padu, sleti u piljevinu, Mona potrči i zgrabi ga.

Mona udari knjigom o bok kako bi stresla piljevinu, zatim mahne njome kako bi pokazala da je sve u redu.

Helen kaže: »Hvala Bogu što je Mona s nama.«

Kažem joj kako mi je Mona rekla da me namjeravala ubiti.

Helen kaže: »Meni je rekla da si ti namjeravao ubiti mene.«

Gledamo se.

I kažem kako zahvaljujem Bogu što je Mona s nama.

Helen me upita: »Kupiš mi karamelizirani kukuruz?«

Na tlu, sve dalje i dalje, Mona prelistava stranice planera. Svaki dan nosi ime Heleninih političkih žrtava.

Podigavši pogled prema noćnom nebu, daleko iznad raznobojnih svjetala, sve smo bliže zvijezdama. Mona je jednom rekla kako su zvijezde najbolji dio života. No, s druge strane, s mjesta kamo ljudi odlaze kad umru, zvijezde se ne može vidjeti.

Pomisliti na duboki, daleki svemir, nevjerojatnu hladnoću i tišinu. Raj gdje je tišina dovoljna nagrada.

Kažem Heleni da se moram vratiti kući i srediti nešto. I to brzo, prije nego što se stanje pogorša.

Mrtve manekenke. Nash. Detektivi. Sve to po spisku. Nemam pojma kako se uspio dočepati čarolije prebiranja.

Dižemo se još više, još dalje od smrada, daleko od buke dizela. Uzdižemo se u tišinu i hladnoću. Mona koja čita planer sve je manja i manja. Gomile ljudi, njihov novac, laktovi, kaubojske čizme – sve su manje i manje. Kiosci s hranom i kemijski zahodi sve su manji i manji. Vriskovi i glazba sve su manji i manji.

Na vrhu se zaustavljamo s trzajem. Sjedište nam se ljulja sve sporije i sporije, zatim nepomično sjedimo. Na toj visini, povjetarac se poigrava, šušuri, raščešljava Helenin ružičasti mjehur kose. Savršeno, sigurno, sretno. A glazba se svodi na tupo udaranje, dum-dum-dum.

Vjerojatno tako Bog vidi mene.

Spustivši pogled na ostale sjedalice, na vrtloge boja i vriskova, Helen kaže: »Drago mi je što si me našao. Mislim da sam oduvijek priželjkivala da me netko pronađe.« I doda: »Drago mi je da si to bio ti.«

Kažem kako joj život i nije toliko loš. Ima dragulje. Ima Patricka.

»Ipak,« prekine me, »lijepo je imati nekoga tko zna sve tvoje tajne.«

Nosi svijetlomodri kostim, no to nije svijetlomodra boja crvendaćeva jajeta. Takvu boju ima crvendaćevo jaje koje se možda pronađe, a zatim se razbija glavu pitanjem hoće li se izleći budući da

postoji dilema je li mućak ili nije. Zatim se jaje izvali, i onda se razbija glava pitanjem što učiniti s njim.

Helen svojom rukom dodirne moju koja leži na šipki i kaže: »Gospodine Streater, imate li vi ime?«

Carl.

Kažem, Carl. Carl Streater.

I upitam je zašto me proglasila sredovječnim?

Helen se nasmije i kaže: »Zato što jesi. Oboje smo takvi.«

Kolo se ponovno tržne, počnemo se spuštati.

Kažem da su joj oči modre.

To je moj život.

Kad se spustimo, operater podigne šipku. Pružim ruku Heleni, ona se izvlači iz sjedalice. Piljevina je rahla i meka, teturamo i posrćemo kroz svjetinu, držeći jedno drugo oko struka. Pridemo Moni, a ona i dalje čita planer.

»Vrijeme za karamelizirani kukuruz«, kaže Helen. »Carl časti.«

Ne zatvarajući planer, Mona podigne pogled. Malo otvori usta, zatrepće jednom, dvaput, triput, brzo. Uzdahne i kaže: »Znaš, onaj grimoar za kojim tragamo ...« I doda: »Mislim da smo ga našli.«

34.

NEKE VJEŠTICE svoje čari ispisuju runama, tajnim i šifriranim simbolima. Kako kaže Mona, neke pišu unatrag tako da se čarolija može pročitati samo u zrcalu. Pišu čarolije u spiralama, počnu u središtu stranice i krivudaju prema rubovima. Neke pišu u stilu antičkih grčkih pločica s kletvama – jedan red slijeva nadesno, drugi zdesna nalijevo, pa opet slijeva nadesno. Takav način pisanja nazivaju *bustrophedon* jer njime oponašaju kretanje vola privezanog za jaram pluga. Neke oponašaju zmiju, kaže Mona, te svaki red pišu tako da se grana u različitim pravcima.

Jedino pravilo glasi da čarolija mora biti iskrivljena. Što je bolje skrivena, iskrivljena, to je moćnija. Vješticama i sami zavijuci u sebi skrivaju magiju. Lik Hefesta, boga zaštitnika magije, vještice crtaju ili kipare isprepletenih nogu.

Što je čarolija uvrnutija, to će više izopačiti i onemoćati žrtvu. Zbuniti je. Skrenuti njezinu pozornost. I žrtva posrće. Osjeća vrtoglavicu. Ne može se usredotočiti.

Isto kao i Veliki Brat svojim pjesmicama i plesom.

Na pošljunčanom parkiralištu, na pola puta između lunaparka i Heleninog auta, Mona podigne planer tako da svjetla lunaparka prosijavaju kroz jedan list. Isprva su vidljive samo Helenine bilješke za taj dan. Ime *Kapetan Antonio Capelle*, i popis sastanaka za prodaju nekretnina. Zatim se na papiru pomalja jedva vidljiv uzorak, crvenkaste riječi, žućkaste rečenice, modrikasti paragrafi – kako raznobojna svjetla probijaju površinu papira.

»Nevidljivo crnilo«, kaže Mona, ne spuštajući stranicu.

Jedva se nazire – poput vodenog žiga. Pismo duhova.

»Shvatila sam zbog uveza«, kaže Mona.

Omot i uvez su načinjeni od tamnocrvene kože, gotovo crne od uporabe.

»Ljudska koža«, kaže Mona.

Helen kaže kako ju je pronašla u kući Basila Frankieja. Izgledala je kao zgodna stara knjiga, posve prazna. Otkupila ju je s ostatkom Frankiejeve imovine. Na naslovnici je crna petokraka zvijezda.

»Pentagram«, kaže Mona. »Prije nego što je postala uvez, bila je to nečija tetovaža. Ova kvržica,« kaže i dodirne točkicu na hrptu knjige, »bila je nečija bradavica.«

Mona zatvori knjigu, pruži je Helen i kaže: »Opipaj.« I dodaje: »Ovo je starije od vremena.«

Helen otvori torbicu i vadi par svojih malih, bijelih rukavica s pucetima na rubu. I kaže: »Ne, drži je ti.«

Mona drži knjigu i lista je. I kaže: »Kad bih znala što su koristili kao tintu, znala bih kako je mogu pročitati.«

Ako su u igri amonijak ili ocat, onda se skuha crveni kupus i tom se vodom premaže stranica kako bi slova postala purpurna.

Ako je sperma, onda je se može pročitati pod ultraljubičastom svjetiljkom.

A ja upitam jesu li to ljudi pisali kurcem.

Mona kaže: »Samo one najmoćnije čarolije.«

Ako je pisano bistrom otopinom kukuruznog škroba, mogla bi knjigu natopiti jodom i tako otkriti slova.

Ako je u pitanju limunov sok, kaže ona, onda se stranice zagriju i tinta poprimi smeđu boju.

»Lizni,« kaže Helen, »da vidimo je li gorkasto.«

Mona bučno zaklopi knjigu. »To je tisuću godina stara vještija knjiga, uvezana u mumificiranu kožu i vjerojatno pisana prastarom spermom.« I odvraća Heleni: »*Pa je ti poliži.*«

Helen kaže: »U redu, u pravu si. Onda bar požuri s prijevodom.«

Mona kaže: »Nisam je ja godinama vukla posvuda. Nisam je ja upropastila pišući po svemu.« Podigne knjigu s obje ruke i pokazuje je Heleni. »Ova je knjiga prastara. Napisana je starim grčkim i latinskim, i nekim oblicima runa.« I doda: »Trebam vremena.«

»Drži«, kaže Helen i naglo otvori torbicu. Iz nje izvuče presavijeni list papira i pruži ga Moni, govoreći: »Ovo ti je izvornik pjesme prebiranja. Basil Frankie preveo je jedan dio. Ako je možeš

usporediti s jednom od čarolija iz knjige, možeš se njome koristiti kao ključem za prijevod svih čarolija pisanih tim jezikom.« I doda: »Kao što su iskoristili kamen iz Rosette.«

Mona prihvati presavijeni papir.

Zgrabim ga iz Helenine ruke i upitam zašto uopće raspravljamo o tome. I kažem kako je moja ideja spaliti knjigu. Otvorim list – 27. stranica, ukradena iz neke knjižnice, i dodam kako o tome ne trebamo ni razmišljati.

Helenu upitam je li sigurna da to želi učiniti Moni? Ta nam je čarolija skoro do kraja razorila živote. I dodajem da će Ostriga ionako saznati sve što zna Mona.

Helen uvlači prste u bijele rukavice. Zakapča puceta, ispruži ruku i kaže Moni: »Daj mi knjigu.«

»Mogu ja to«, kaže Mona.

Helen mahne rukom Moni i kaže: »Ne, tako je najbolje. Gospodin Streator je u pravu. To će ti promijeniti sve.«

Noćni zrak prepun je dalekih vriskova i blještavih boja.

A Mona odvratila: »Ne.« I čvrsto stegne knjigu u naručje, pripija ju na prsa.

»Vidiš«, kaže Helen. »Već je počelo. Čim dobiješ malo moći, odmah poželiš još.«

Kažem joj da Heleni vrati knjigu.

Mona nam okrene leđa i kaže: »Ja sam ona koja ju je pronašla. Ja sam jedina koja je može pročitati.« Okrene glavu, pogleda me preko ramena i kaže: »Ti je želiš uništiti kako bi mogao prodati priču. Želiš da se sve završi kako bi mogao na miru pisati o svemu.«

Helen kaže: »Mona, dušo, nemoj.«

Mona pogleda Helen preko drugog ramena i kaže: »A ti je samo želiš kako bi vladala svijetom. Gledaš sve samo kroz novac.« Zguri se naprijed kao da želi cijelim tijelom omotati knjigu. Spusti pogled na nju, govoreći: »Ja sam jedina koja je cijeni zbog toga kakva ona jest.«

Kažem joj da poslušaj Helen.

»To je Knjiga sjena«, kaže Mona. »Istinska Knjiga sjena. I pripada pravoj vještici. Samo mi dajte da je prevedem. Obećajem da ću vam reći što sam otkrila.«

A ja složim papir s čarolijom prebiranja i strpani ga u stražnji džep. Pridem Moni. Pogledam Helen, ona kimne.

I dalje okrenuta leđima, Mona govori: »Oživjet ću Patricka.« I dodaje: »Oživjet ću redom svu dječicu.«

Tada je zgrabim s leđa, oko struka i podignem je. Mona vrišti, udara me petama po potkoljenicama, izvija se u stranu, ne pušta knjigu, a ja provlačim ruke ispod njezinih sve dok ne dotaknem, dok ne dodirnem mrtvu ljudsku kožu. Mrtvu bradavicu. Monine bradavice. Mona vrišti, ruje noktima po mojim šakama, po mekoj koži među mojim prstima. Zariva nokte u moje nadlanice, a ja je uhvatim za zglavke i podignem joj ruke. Knjiga padne na tlo, a ona je, ritajući se, odbaci daleko, na mračno parkiralište. Uz vriskove iz daljine, nitko ne primjećuje.

To je moj život. To je kći za koju sam znao da ću je izgubiti jednog dana. Zbog njezinog dečka. Zbog jedinica u školi. Zbog droge. Nekako, do loma uvijek dođe. Zbog borbe za moć. Nije važno što mislili koliko ste dobar otac – u jednom se času zateknete u ovakvoj situaciji.

Ima i gorih stvari od ubojstva koje možete učiniti svojim voljenima.

Knjiga padne u oblaku prašine i šljunka.

Doviknem Heleni da je uzme.

U trenutku kad oslobodim Monu, uzmaknemo i Helen i ja. Helen drži knjigu, a ja se ogledavam ima li koga u blizini.

Mona je stisnula šake, nagnula se prema nama, crno-crvena kosa zakriva joj lice. Srebrni lančići i talismani upleli su joj se u kosu. Narančasta haljina visi joj nakrivo na tijelu, ovratnik je poderan i otkriva njezino golo rame. Svukla je sandale. Stoji bosonoga. A njezine oči iza tamnih uvojaka njezine kose, a njezine oči zrcale svjetla lunaparka, dok vriskovi u daljini slobodno mogu biti odjeci njezinog vrištanja koje traje i traje, zauvijek.

Izgleda zlokobno. Zla vještica. Čarobnica. Izopačena. I nije mi više kći. Postala je netko koga možda nikad neću razumjeti. Neznanka.

Procijedi kroz zube: »Znaš, stvarno bih te mogla ubiti. Stvarno.«

Prstima popravljam kosu. Popravljam kravatu, zagladim košulju. I brojim 1, brojim 2, brojim 3, te joj kažem kako nije u pravu, već bismo mi mogli ubiti nju. I dodajem kako se mora ispričati gospođi Boyle.

To se danas prodaje pod ljubav.

Helen stoji, drži knjigu u šakama, u bijelim rukavicama i promatra Monu.

Mona šuti.

Dim iz dizelskih generatora, vriskovi i glazba i raznobojna svjetla daju sve od sebe kako bi ispunili tu šutnju. Zvijezde na noćnom nebu šute.

Helen se okrene prema meni i kaže: »Dobro sam. Idemo.« Izvlači ključeve od auta i pruža mi ih. Helen i ja se okrenemo i pođemo. No kad se okrenem, spazim Monu koja dlanovima prikriva smijeh.

Smije se.

Kad me primijeti, prestaje se smijati, ali smijeh ostaje.

A ja joj kažem da skine taj cerek s face i pitam je kog se vruga ona ima smijati.

35.

JA VOZIM. Mona sjedi straga, prekriženih ruku. Helen sjedi sprijeda pored mene, grimoar joj je otvoren na krilu. Podiže svaku stranicu do prozora kako bi mogla vidjeti sunčevo svjetlo kroz nju. Na sjedištu između nas zazvoni njezin mobitel.

Helen kaže kako kod kuće ima priručnike koje je kupila na rasprodaji Frankiejeve imovine. Među njima su i rječnici grčkog, latinskog i sanskrta. I knjige o drevnom klinastom pismu. I svi mrtvi jezici. Nešto iz tih knjiga pomoći će joj da prevede grimoar. Služeći se pjesmom prebiranja kao ključem, kao kamenom iz Rosette, možda će uspjeti prevesti sve.

Zazvoni Helenin mobitel.

U retrovizoru gledam kako Mona kopa nos i kotrlja šmrklje po nogavici traperica sve dok ih njih ne načini tamnu grudu. Podigne pogled, polagano zakoluta očima i zagleda se Heleni u zatiljak.

Zazvoni Helenin mobitel.

Mona šmrklju ispali ravno u Heleninu ružičastu kosu.

Zazvoni Helenin mobitel. Ne dižući pogled s grimoara, gurne mobitel preko sjedišta prema meni. Zabije mi se u bedro, a ona kaže: »Reci da sam zauzeta.«

Možda zovu Vanjski poslovi zbog najnovijeg angažmana. A možda je neka druga vlada koja za nju ima tajanstveni zadatak. Mora smaknuti kralja droge. Ili umiroviti profesionalnog ubojicu.

Mona otvara svoju, u zeleni brokat uvezanu Knjigu zrcala, svoj vještiji dnevnik. Položi ga u krilo i počne pisati raznobojnim olovkama.

Zove neka žena.

Kažem Heleni da je traži njezina klijentica. Spustim mobitel na prsa i kažem da je žena sinoć vidjela odrubljenu glavu kako se kotrlja glavnim stubištem.

I dalje čitajući grimoar, Helen kaže: »To bi bila nizozemska kolonijalna s pet spavaćih na Feeney Driveu.« I doda: »Je li glava nestala prije nego što je dodirnula pod u predvorju?«

Pitam.

Heleni kažem da je glava nestala negdje na polovici stubišta. Grozna, krvava glava s razvratnim osmijehom.

Žena na telefonu govori nešto.

Izbijeni zubi, ponavljam. I zvuči jako loše.

Mona škraba tolikom snagom da raznobojni flomasteri skviče na papiru.

I dalje čitajući grimoar, Helen kaže: »I nestala je. Nema problema.«

Žena na telefonu kaže kako se to ponavlja svake noći.

»Zovite deratizaciju«, kaže Helen. Podigne drugu stranicu prema suncu i kaže mi: »Reci joj da me nema.«

Mona u svojoj Knjizi zrcala crta muškarca i ženu koje pogađa munja, zatim pregazi tenk te naposljetku iskrvare kroz oči. Mozgovi im štrcaju kroz uši. Žena na sebi ima kostim šivan po mjeri i hrpu dragulja. Muškarac, modru kravatu.

A ja brojim 1, brojim 2, brojim 3 ...

Mona uzme crtež muškarca i žene i dere ga u tanke trake.

Mobitel ponovno zazvoni, javim se.

Spustim mobitel na prsa i Heleni kažem kako je tip nazvao zbog toga što mu iz tuša suklja krv.

Ne spuštajući grimoar s prozora, Helen kaže: »Šest spavaćih na Pender Courtu.«

Ubaci se Mona: »Pender *Place*. Na Pender Courtu je odsječena ruka koja plazi iz kanti za smeće.« Malo otvori prozor i baca trake muškarca i žene u vjetar.

»Ti misliš na odsječenu šaku u Palm Cornersu«, kaže Helen. »Na Pender Placeu je sablast dobermana koja grize.«

Zamolim muškarca da pričeka. Stavljam ga na čekanje.

Mona zakoluta očima i kaže: »Duh koji grize je u španjolskoj kući odmah pokraj Bulevara Millstone.« Počne pisati nešto crvenim flomasterom, u spirali, počevši od središta stranice.

A ja brojim 9, brojim 10, brojim 11 ...

Žmirkajući prema jedva vidljivom rukopisu na stranici koju je prislonila uz prozor, Helen kaže: »Poruči im da sam se povukla iz prodaje nekretnina.« Prstom prateći jedva čitljive riječi, doda: »Imaju li oni na Pender Courtu tinejdžere?«

Prosljedim pitanje, sugovornik mi potvrdi.

Helen se okrene i pogleda Monu na stražnjem sjedištu. Mona je gađa novom kuglicom od šmrklji, a Helen kaže: »Onda mu poruči da je kada puna ljudske krvi ono najmanje što ga čeka.«

Upitam je kako bi bilo da samo vozim dalje? Da obiđemo još nekoliko knjižnica. Razgledamo okoliš. Posjetimo poneki lunapark. Ili neke spomenike. Mogli bismo se malo opustiti. Nasmijati se. Nekoć smo bili obitelj, možemo mi to ponovno. Hipotetično govoreći, i dalje se volimo, dakle što mislite o tome?

Mona se nagne naprijed i iščupa mi nekoliko vlasi kose. Nagne se te počupa i Helen.

Helen se nagne nad grimoar i kaže: »Mona, to boli.«

Kažem kako smo u mojoj obitelji roditelji i ja sve razmirice rješavali igrajući

Mona sprema smeđe i ružičaste vlasu u složeni papir ispisan u spirali.

Moni kažem kako ne želim da ponavlja moje pogreške. Gledajući je u retrovizoru, govorim kako sam, u njezinim godinama, prestao razgovarati s roditeljima. Nisam razgovarao s njima gotovo dvadeset godina.

Mona sigurnosnom iglom probije list papira s našom kosom.

Helenin mobitel ponovno zvoni. Ovaj put muškarac. Mladić.

Ostriga. I prije nego što stignem prekinuti, kaže mi: »Tata! Svakako pročitaj sutrašnje novine.« I doda: »Čeka te malo iznenađenje.«

I nastavlja: »Sad mi daj Murvu.«

Kažem kako je njezino ime Mona. Mona Sabbat.

»Mona Steinner«, kaže Helen, i dalje pritišćući stranicu grimoara uz staklo, trudeći se pročitati tajno pismo.

Mona upita: »Je li to Ostriga?« Baci se preko mene i objema rukama pokušava zgrabiti mobitel, govoreći: »Daj mi ga.« I više: »Ostrigo! Ostrigo, našli su grimoar.«

Pokušavajući držati auto u pravcu, vijugajući preko svih traka na autocesti, zatvorim mobitel.

36.

UMJESTO MRLJE na stropu mog stana nalazi se velika bijela površina. Na ulaznim vratima pazikuća je čavličem pričvrstio poruku. Umjesto buke, potpuna tišina. Sag škripi, prepun komadića plastike, slomljenih vrata i kontrafora. Čuje se kako zuje žice u žaruljama. Čujem otkucaje ručnog sata.

U hladnjaku, mlijeko se ukiselilo. Zaludu sve patnje i bol. Sir je golem i modar od plijesni. Hamburgeri su posivjeli u omotu. Jaja izgledaju dobro, no nisu, sigurno ne mogu biti nakon toliko vremena. Sva tlaka i jad u toj hrani završava na otpadu. Bacam sve ispaćene darove svih krava i teladi.

Pazikuća mi je u poruci napisao kako je bijela površina na stropu samo prva ruka boje. I dodaje kako će obojiti cijeli strop kad se mrlja dovoljno osuši i prestane probijati. I da je grijanje uključio na najjače kako bi se boja brže osušila. Isparila je polovica vode u zahodskoj školjki. Biljke su suhe poput papira. Sifon u kuhinji je napola prazan i počeo je curiti plin iz kanalizacije. Moj nekadašnji život, sve što zovem domom, sad smrdi po govnama.

Prva ruka boje brani da se ostaci mog susjeda s gornjeg kata probiju u stan.

A vani, u svijetu, još je trideset devet primjeraka pjesmarice koje nismo pronašli. U knjižnicama, u knjižarama, po kućama. Manje-više, nisam siguran. Tri tuceta.

Helen je danas u uredu. Tamo sam je ostavio. Sjedila je okružena rječnicima – grčki, latinski, sanskrt – i prevodila. U bočicu joda umače pamučnu gazu i premazuje nevidljive riječi kako bi pocrvenjele.

Pamučnom gazom Helen razmazuje sok crvenog kupusa po drugim nevidljivim riječima koje postaju ljubičaste.

Pored bočica, gaza i rječnika, stoji svjetiljka s ručkom. Uključena je u utičnicu na zidu.

»Fluoroskop«, kaže Helen. »Posuđeni.« Uključi ga i osvjetljuje otvoreni grimoar, okreće stranice sve dok na jednoj od njih ne bijesnu riječi ružičastim odsjajem. »Ova je pisana spermom.«

Svaka je čarolija zapisana drugačijim rukopisom.

Mona, za stolom u predvorju, nije prozborila nijednu lijepu riječ još od lunaparka. Policijski voki-toki izbacuje šifru za šifrom.

Helen dovikne Moni: »Koja je prikladna riječ za 'demon'?'«

Mona odvratila: »Helen Hoover Boyle.«

Helen me pogleda i kaže: »Jesi li vidio današnje novine?« Premjesti nekoliko knjiga u stranu, pod njima novine. Lista ih, otvara na oglasu preko cijele stranice. Naslov glasi:

Jeste li vidjeli ovog čovjeka?

Najveći dio stranice pokriva stara fotografija, moja fotografija s vjenčanja na kojoj se Gina i ja smiješimo, prije dvadeset godina. Naša javna objava međusobne predanosti i ljubavi. Naš zavjet. Naši zavjeti. Drevna moć riječi. Dok nas smrt ne rastavi.

Ispod toga, tekst glasi: »Policija traga za ovim muškarcem kako bi istražila njegovu umiješanost u nekoliko smrtnih slučajeva. Četrdeset godina, sto osamdeset centimetara, devedeset kilograma, smeđa kosa, zelene oči. Nenaoružan je, ali iznimno opasan.«

Muškarac na fotografiji izgleda mlado i nevino. On nije ja. Žena je mrtva. Zapravo, oboje su sablasti.

Ispod fotografije piše: »Trenutačno koristi alias 'Carl Streater'. I često nosi modru kravatu.«

Ispod toga: »Ako znate gdje se nalazi, nazovite 911 i obavijestite policiju.« Ne znam je li oglas objavio Ostriga ili policija.

Helen i ja stojimo, gledamo sliku. Helen kaže: »Žena ti je bila lijepa.«

Kažem da je bila lijepa, svakako, bila je.

Helenini prsti, njezin žuti kostim, njezin izrezbaren i ulašten antikni stol – sve prekrivaju crvene i ljubičaste mrlje joda i soka od

kupusa. Mrlje vonjaju na amonijak i ocat. Ona drži fluoroskop nad knjigom i čita pradavne riječi pisane kurcem.

»Ovo je čarolija leta«, kaže. »Ova bi mogla biti čarolija ljubavi.« Prelistava stranice koje sve redom smrde po prdežu od kupusa i pišalini prepunoj amonijaka. »Čarolija prebiranja,« kaže, »ova je ovdje. Stari jezik plemena Zulu.«

U predvorju, Mona telefonira.

Helen me primi za ruku, odgurne me korak od stola i kaže: »Gledaj.« Stoji pored stola, prstima pritišće sljepoočice, zatvori oči.

Pitam je što bi se trebalo dogoditi?

U predvorju, Mona spusti slušalicu.

Otvoreni grimoar na Heleninu stolu prvo se pomakne. Podigne se jedan kraj, zatim drugi. Zatvori se, sam od sebe, zatim se ponovno otvori, zatvara se i otvara sve brže i brže sve dok se ne podigne sa stola. Sklopljenih očiju, Helen nečujno izgovara riječi. Knjiga se njiše i lepeće, knjiga je blistavi, crni čvorak, lebdi tik ispod stropa.

Policijski voki-toki zapucketa i kaže: »Ophodnja sedamnaest.« I govori: »Adresa Avenija Weeden 5680, Sjeveroistok, agencija za nekretnine Helen Boyle, uhitite muškarca te ga privedite na ispitivanje ...«

Grimoar s treskom padne na stol. Jod, amonijak, ocat, sok od kupusa razliju se posvuda. Papiri i knjige padaju po podu.

Helen zaurla: »Mona!«

A ja je molim da je ne ubije. Nemoj je ubiti.

Helen me svojom zamrljanom rukom zgrabi za ruku i kaže: »Bilo bi bolje da nestaneš odavde.« I kaže: »Sjećaš se gdje smo se prvi put sreli?« I prošapće: »Tamo. Noćas.«

U mom stanu cijela je vrpca u telefonskoj sekretarici zakrčena porukama. U sandučiću su računi tako nagurani da ih moram vaditi nožem za maslac.

Na kuhinjskom stolu, napola dovršen supermarket. To znam čak i bez slike na kutiji, zato što su parkirališta već postavljena. I zidovi su na mjestu. Prozori i vrata leže postrance, stakla su već u

okvirima. Stropne ploče i veliki klima-uređaji još su u kutiji. Okoliš je zapečaćen u plastičnoj vrećici.

Ništa ne prodire kroz zidove stana. Nitko. Nakon svih tjedana putovanja s Helen i Monom, zaboravio sam koliko je tišina zlatna.

Uključim televizor. Crno-bijela komedija o tipu koji se vratio iz mrtvih kao mazga. Kako bi spasio dušu. Čovjekov duh opsjeo je mazgino tijelo.

Ponovno mi se oglasi biper – policija, moji spasitelji, vode me prema spasenju.

Stan sigurno nadziru – ili policija ili kućevlasnik.

Na podu, posvuda po podu, zdrobljeni komadići pilane. Uništena i ruševna željeznička postaja prekrivena osušenom krvi. Oko toga, zgrada stomatološke poliklinike u tisuću komada. I zdrobljeni zrakoplovni hangar. I razvaljeno pristanište za trajekte. Krvave ruševine i dijelovi svega što sam s toliko muke sastavljao – sve to razbacano škripi pod mojim cipelama. Ostaci mog normalnog života.

Uključim radio-budilicu pokraj kreveta. Sjedim na podu, prekrivenih nogu, i skupljam ostatke benzinskih postaja, kioska s hamburgerima i španjolskih samostana. Na hrpu slažem komadiće prekrivene krvlju i prašinom – na radiju džez bendovi. Na radiju keltska glazba, rap i indijski sitar. A na hrpi preda mnom dijelovi sanatorija, filmskih studija, silosa i rafinerija. Na radiju elektronska glazba, reggae i valceri. Na hrpi komadići katedrala, zatvora i vojarni.

Četkicom i ljepilom slažem dimnjake, svjetlarnike, kupole i minarete. Romanički akvadukti spajaju se sa secesijskim potkrovljima, spajaju se s pušionicama opijuma, spajaju se sa salunima s divljeg zapada, spajaju se s toboganima, spajaju se s Carnegiejevim knjižnicama iz gradića, spajaju se s kućama u nizu, spajaju se sa sveučilišnim predavaonicama.

Nakon mnogih tjedana putovanja s Helen i Monom, zaboravio sam koliko je savršenstvo zapravo važno.

Na računalu, skica za seriju o smrti u kolijevci. Posljednje poglavlje. Takve se napise svaki mama i tata i baka i djed boje pročitati, a istovremeno se boje i ne pročitati. Zapravo, ništa novo. Želio sam samo prikazati kako se ljudi nose s tim. Kako žive dalje.

Možemo prikazati taj dubok zdenac unutarnje snage i suosjećanja koje takvi ljudi otkrivaju. Prikaz iz tog kuta.

O sindromu iznenadne smrti znamo samo da ne postoji nikakva pravilnost. Dijete može umrijeti majci u naručju.

Priča je nedovršena.

Bilježenje je najbolji način traćenja života. Promatranjem se najlakše izbjegava život. Traganje za detaljima. Izvještavanje. Ne sudjelovati. Neka Veliki Brat pleše i pjeva umjesto vas. Biti izvjestitelj. Savršeni očevidac. Zahvalni pripadnik publike.

Na radiju se valceri pretapaju u punk-rock, pa u rock, pa u rap, pa u gregorijanske korale, pa u komornu glazbu. Na televiziji netko pokazuje kako se pošira losos. Netko objašnjava kako je potonuo *Bismarck*.

A ja lijepim prozore i alkove i bačvaste svodove i lukove i stubišta i vitraje i podne mozaike i čelične zidne stijene i napola obrađene trjemove i jonske stupove.

Na radiju afrički bubnjevi i francuske popijevke – sve se stapa u jedno. Na podu preda mnogim kineske pagode, meksičke hacijende, kolonijalne kuće s Cape Coda, sve stopljeno u jedno. Na televiziji golf. Neka žena osvoji deset tisuća dolara zato što zna prvu rečenicu getisburške poslanice.

Prva kuća koju sam sastavio imala je četiri kata, mansardu, i dva stubišta – prednje za obitelj, stražnje za služinčad. U njoj je bilo metalnih i staklenih lusteru u koje sam šarafio sićušne žarulje. I parket na podu blagovaonice – njega sam rezao i lijepio šest tjedana. I strop u glazbenom salonu kojeg je supruga, Gina, noćima i noćima, oslikavala oblacima i anđelima. I kamin u blagovaonici, s vatrom koju sam načinio od komadića stakla i žarulje koja je treptala. Na stol smo postavili tanjure čije je rubove supruga, Gina, noćima i noćima oslikavala ružama. Nas dvoje, tih noći, bez televizije, bez radija, Katrin je spavala – to nam se tada činilo neizmjerljivo važnim. Kuća je trebala biti Katrinin dar za drugi rođendan. I sve je moralo biti savršeno. Nešto što će dokazati našu nadarenost, našu inteligenciju. Remek-djelo koje će nas nadživjeti.

Naranče i benzin, miris ljepila miješa se s mirisom govana. Na prstima, na skorenom ljepilu na njima, sloj prozora, trjemova i klima-uređaja. Za košulju mi se lijepe rampe, pokretne stube, stabla – pojačam radio.

Sav rad, sva ljubav, sva tlaka, sve vrijeme, moj život – sve u vjetar. Uništeno je sve za što sam se nadao da će me nadživjeti.

Onog popodneva, kad sam se vratio kući i našao ih, ostavio sam hranu u hladnjaku. Ostavio sam odjeću u ormaru. Tog popodneva, kad sam došao kući i shvatio što sam učinio, zdrobio sam upravo tu kuću. Nasljedstvo bez nasljednika. Sićušne svijećnjake, vatru od stakla, tanjure. Uvukli su mi se u cipele. Za sobom sam, cijelim putem do aerodroma, ostavljao trag malenih vrata, polica, stolaca, prozora i krvi.

Nakon toga, trag mi se gubi.

Sjedeći ovdje, shvatim da nemam više dijelova. Zidova, krovova, rukohvata. Ono, slijepljeno na podu preda mnom, totalna je zbrka. Ništa savršeno, ništa završeno, no to sam učinio od vlastitog života. Bilo kako bilo, ne postoji nikakav Božji plan.

Čovjek se može samo nadati da će se pokazati nekakva pravilnost – što se povremeno ne dogodi.

Pa čak i s planom, moguće je ostvariti samo ono što se zamisli. A ja sam se oduvijek nadao nečem uzvišenijem.

Iz radija trešte francuski rogovi, čuje se kuckanje teleksa, te muški glas objavi da je policija pronašla još jednu mrtvu manekenku. Na televiziji njezina slika. Ona se smiješi. Policija je uhitila još jednog osumnjičenog ljubavnika. Još jedna autopsija otkriva tragove seksualnog odnosa poslije smrti.

Biper mi ponovno zapišti. Broj na zaslonu je broj mog novog spasitelja.

Rukama, kvrgavim od vrata i kapaka, dižem slušalicu. Prstima odebljalim od oluka i cijevi, utipkam broj koji ne mogu zaboraviti.

Javi se muškarac.

A ja kažem tata, tata, tata, to sam ja.

I kažem mu gdje stanujem. I kažem mu ime kojim se služim. I kažem mu gdje radim. I kažem mu da znam kako sve to izgleda, sve to s mrtvom Ginom i mrtvom Katrin, ali da ja nisam kriv. Jednostavno sam pobjegao.

On kaže da zna. Vidio je sliku s vjenčanja u današnjim novinama. I zna tko sam sada.

Prije nekoliko tjedana provezao sam se pored njihove kuće. I kažem mu kako sam vidio njega i mamu u dvorištu. Parkirao sam malo niže, pod rascvjetanom trešnjom. Moj auto, Helenin auto, prekrile su ružičaste latice. Kažem da i on i mama izgledaju dobro.

I kažem mu da i on meni nedostaje. I da i ja njega volim. I kažem mu da sam dobro.

Kažem da ne znam što ću. I kažem da će sve biti dobro.

Nakon toga, slušam. I čekam da prestane plakati kako bih mu mogao reći koliko mi je žao.

37.

GARTROLLEROVO IMANJE na mjesečini – kuća u georgijskom stilu, osam spavaćih, četiri kamina – sve pusto i bijelo. Svaki korak odjekuje na ulaštenim podovima. Kuća je mračna bez rasvjete. Hladna je bez namještaja i sagova.

»Tu sam«, kaže Helen. »Možemo to ovdje, gdje nas nitko ne vidi.« Okrene prekidač za svjetlo u dovratku.

Strop je toliko visok da bi mogao biti nebo. Svjetlo iz lusterata velikog poput meteorološkog balona, to svjetlo visoke prozore pretvara u zrcala. Svjetlo baca naše sjene po parketu iza nas. Stojimo u plesnoj sali površine sto pedeset kvadrata.

Ja sam bez posla. Policija mi je na vratu. U stanu mi smrdi. Slika mi je u novinama, preko cijele stranice. Cijeli sam dan proveo skrivajući se u grmlju oko ulaznih vrata i čekao tamu. Čekao sam da mi Helen Hoover Boyle kaže što joj je na pameti.

Pod rukom joj grimoar. Listovi umrljani – crveno i ljubičasto. Drži ga u ruci, otvara ga i pokazuje mi čaroliju – prijevod ispisan crnom olovkom ispod neznanog mumljanja izvornika.

»Izgovori«, kaže.

Čaroliju?

»Pročitaj je naglas«, kaže.

Pitam je što će se dogoditi?

Helen kaže: »Samo gledaj luster.«

Počinje čitati, riječi su tupe i jednolične, kao da broji, kao da su riječi brojevi. Počinje čitati, torbica joj lebdi u zraku oko struka. Torbica se podiže sve više, drži je samo remen preko ramena, lebdi joj iznad glave poput žutog balona.

Helen čita dalje, kravata mi lebdi pred nosom. Uspravlja se poput modre zmije iz košare, škaklja mi nos. Podiže se rub Helenine suknje, ona je zgrabi, spusti i stisne nogama. Čita dalje, vezice mi zaplešu po zraku. Njezine naušnice s biserima i smaragdima lebde

joj uz uši. Njezina biserna ogrlica lebdi joj oko glave. Lebdi joj iznad glave, poput biserne aureole.

Helen me pogleda i čita dalje.

Moj sportski sako lebdi mi ispod ruku. Helen kao da raste. Gledamo se oči u oči. Zatim ja podignem pogled. Noge joj vise, nožni prsti vise, više iznad poda. Tada padne prvo jedna, zatim i druga žuta cipela, i lupe o pod.

Glas joj je i dalje bezizražajan i ravan. Helen me pogleda svvisoka i nasmiješi se.

Tada mi jedna noga više ne dodiruje tlo. Druga mi omlohavi, ja zamahnem onako kao kad se u dubokom bazenu nogom pokušava dodirnuti dno. Podignem ruke da je zgrabim. Zamahnem nogom, izgubim uporište i zatim licem prema dolje gledam u pod plesne dvorane – metar, metar i pol, dva i pol metra ispod mene. Ja i moja sjena sve smo dalje jedno od drugoga. Moja je sjena sve manja i manja.

Helen kaže: »Carl, pazi.«

Obuhvati me nešto hladno i oštro. Nekakvi oštri komadići padaju mi na vrat i upliću mi se u kosu.

»Carl, luster«, kaže Helen. »Pazi.«

Guzicom sam zarovao usred kristalnih perli i suza. Obuhvatila me drhtava, zveketava hobotnica. Hladni, stakleni kraci i lažne svijeće. Ruke i noge trzaju mi se u kristalnim niskama. Prašni se kristal ljulja. Paučina i mrtvi pauci. Vruća žarulja pali me kroz rukav. Tako visoko iznad poda obuzme me panika, zgrabim zaljuljani stakleni krak, i cijela se ta blještava masa zatrese, zazvone vjetrena zvona. Blještavi komadići razbijaju se na podu. A ja, u lusteru, njišem se tamo-amu.

Helen kaže: »Stani. Uništit ćeš ga.«

A onda ona dolebdi do mene, iza treperave zavjese kristalnih perli. Usne joj izgovaraju nečujne riječi. Helenini ružičasti nokti razdvajaju perle, ona mi se smiješi, govoreći: »Prvo ćemo izvući desnu stranu.«

Knjiga je nestala, ona odmiče perle u stranu i dopluta bliže.

A ja objema rukama stežem stakleni luster. Milijuni blještavih komadića drhte svakim otkucajem mog srca.

»Zamisli da roniš«, kaže mi i odvezuje mi cipelu. Skida mi je s noge i baca. Priljavim rukama odvezuje i drugu cipelu. Ona prva udara o pod. »Daj«, kaže mi, i podvuče ruke pod moje. »Skini sako.«

Baci sako s lusteru. Zatim kravatu. Izvuče se iz svog kostima i pušta ga da padne. Luster oko nas pretvara se u milijune treperavih duga olovnog stakla. Toplog od stotine sićušnih žarulja. Miris spaljene prašine na svim tim vrućim žaruljama. Sve blješti i drhti, mi lebdimo u šupljem središtu.

Lebdimo u ništavilu svjetla i vreline.

Helen nečujno izgovara riječi, a ja osjećam kao da mi je srce puno vruće vode.

Helenine naušnice, sav njezin nakit, blješti i zasljepljuje. Čuje se samo zveckanje kristala oko nas. Ljuljamo se sve sporije, počinjem se opuštati. Milijun treperavih, blistavih zvijezda oko nas – vjerojatno tako izgleda kad si bog.

I to je, također, moj život.

Kažem da mi je potreban nekakav zaklon. Od policije. Ne znam što ću.

Helen mi pruži ruku, govoreći: »Drži.«

Prihvaćam je. Ona ne pušta. Poljubimo se. Lijepo je.

I Helen kaže: »Zasad možeš ostati ovdje.« Ružičastim noktom udari po blještavoj kristalnoj kugli, brušenoj da baca svjetlo u tisuću smjerova. I kaže: »Odsad možemo sve što želimo.« I kaže: »Sve.«

Ljubimo se, ona mi nožnim prstima skida čarapu. Ljubimo se, a ja otkopčavam njezinu bluzu. Moje čarape, njezina bluza, moja košulja, njezine hulahopke. Nešto pada na pod, nešto se hvata i visi na dnu lusteru.

Moje otečeno, inficirano stopalo. Helenina krastava i izgrebana koljena od Ostriginog napada. To ne možemo skrivati jedno pred drugim.

Prošlo je dvadeset godina, ali sad sam tu, tamo gdje nisam ni sanjao da ću ikad biti. Kažem kako sam zaljubljen.

A Helen se, sva glatka i vrela u tom središtu svjetlosti, smiješi i zabacuje glavu, govoreći: »Upravo sam to i htjela.«

Zaljubljen sam u nju. Zaljubljen. U Helen Hoover Boyle.

Moje hlače i njezina suknja dolepršaju na hrpu, na otkinute kristale, na naše cipele, na pod, gdje je i grimoar.

38.

V_{RATA} UREDSKIH prostorija agencije za prodaju nekretnina u vlasništvu Helen Hoover Boyle su zaključana, a kad pokucam, Mona viče s druge strane stakla: »Zatvoreno!«

Ja vičem da nisam stranka.

Unutra. Ona sjedi za računalom i nešto tipka. Nakon nekoliko udaraca, Mona gleda tipkovnicu, zatim zaslon. Pri vrhu zaslona, velikim slovima piše: »Nastavi.«

Policijski voki-toki javlja šifru devet-dvanaest.

Ne prestajući tipkati, Mona kaže: »Ne znam zašto te ne bih optužila za napad.«

Kažem joj kako je mogući razlog zato što joj je stalo do Helen i mene.

Mona odvratila: »Ne, nije to.«

Možda neće cinkati zato što i dalje želi grimoar.

Mona ne odgovara. Okrene se u stolcu i podigne rub svoje seljačke bluže. Bijela koža na njezinim rebrima i ispod pazuha prošarana je ljubičastim masnicama.

Gruba ljubav.

Helen viče kroz vrata svog ureda: »Koji je sinonim za 'izmučen'?« Stol joj je zatrpan otvorenim knjigama. Ispod stola – na nogama joj jedna ružičasta i jedna žuta cipela.

Ružičasta svilena sofa, Monin rezbareni stol u stilu Louisa XIV, stolić s lavljim nogama – sve prekriva prašina. Cvijeće je uvelo i smeđe, stoji u pocrnjeloj, smrdljivoj vodi.

Policijski voki-toki objavljuje šifru tri-jedanaest.

Kažem joj da mi je žao. Nisam je smio zgrabiti. Uhvatim rub nogavice i podignem je kako bih joj pokazao masnice na potkoljenici.

»To je drugo«, kaže Mona. »Ja sam se branila.«

Nekoliko puta udarim nogom o pod i kažem da mi je infekcija prošla, te joj zahvalim.

Helen viče: »Mona? Kako se drugačije kaže 'izmesaren'?«

Mona kaže: »Moramo malo popričati prije nego što odeš.«

U unutrašnjem uredu, Helen nosom ruje po knjizi. Hebrejski rječnik. Pored njega vodič za klasični latinski. Ispod njega, knjiga o aramejskom jeziku. Pored njih, rastvoren list papira s čarolijom prebiranja. Kanta za otpad pored stola zatrpana je papirnatim šalicama za kavu.

Pozdravim je.

Helen podigne pogled.

Na zelenom reveru, mrlja od kave. Grimoar leži otvoren pored hebrejskog rječnika. Helen zatrepće, jednom, dvaput, triput, i kaže: »Gospodine Streator.«

Upitam je želi li izaći na ručak. Ja moram uloviti Johna Nasha, suočiti se s njim. Nadao sam se da bi mogla imati nešto za mene što bi mi dalo prednost. Recimo, čaroliju nevidljivosti. Ili čaroliju kojom se nadzire um. Nešto da ga ne moram ubiti. Navratio sam vidjeti što prevodi.

Helen pokrije grimoar listom papira, govoreći: »Danas sam malo zauzeta.« Čeka, držeći nalivpero u ruci. Drugom rukom zatvori rječnik. I kaže: »Ne bi se ti trebao skrivati od policije?«

Pitam je bi li išla u kino.

Ona kaže: »Ne ovaj vikend.«

Pitam je li zainteresirana za koncert simfonijskog orkestra?

Helen odmahne rukom između nas i kaže: »Radi što god te volja.«

Odvratim da je to sjajno, i dakle dogovorili smo se.

Helen nalivpero ugura iza uha. Otvori drugu knjigu i stavi je na hebrejski rječnik. Prstom pridržavajući otvorenu stranicu rječnika, podigne pogled i kaže: »Mislim, stvarno mi se sviđaš. Samo, stvarno sam jako zaposlena.«

U otvorenom grimoaru, izvirujući preko ruba, stoji ime. Na margini stranice, današnje ime, današnji cilj atentata. Piše: Carl

Streator.

Helen zatvori grimoar i kaže: »Shvaćáš.«

Policijski voki-toki objavljuje šifru sedam-dva.

Pitam je hoćemo li se vidjeti večeras u Gartrollerovoj kući. Stojeći u dovratku njezina ureda kažem kako ne mogu dočekati da je ponovno vidim. Trebam je.

Helen se nasmiješi i kaže: »Tako sam i mislila.«

U vanjskom uredu Mona me uhvati za zglavak. Uzme torbicu, prebaci remen preko ramena i poviče: »Helen, idem na ručak.« Meni kaže: »Moramo razgovarati, ali vani.« Otključa vrata i izlazimo.

Na parkiralištu, stojeći pored mog auta, Mona odmahne glavom i upita: »Nemaš blage veze što se događa, je li tako?«

Zaljubljen sam. Ako hoćeš, ubij me.

»U Helen?« upita me. Pucne mi prstima pred nosom i kaže: »Nisi zaljubljen.« Uzdahne i doda: »Jesi li ikad čuo za čaroliju ljubavi?«

Ne znam zašto, ali mi na pamet padne Nash koji ševi mrtve žene.

»Helen je pronašla čaroliju kojom te zarobila«, kaže Mona. »Sad si u njezinoj vlasti. Zapravo je ne voliš.«

Ne volim?

Mona mi se zagleda ravno u oči i kaže: »Kad si posljednji put pomislio da treba spaliti grimoar?« Pokaže rukom na tlo i kaže: »Dakle? To zoveš ljubav? To je njezin način da vlada tobom.«

Doveze se neki automobil, parkira. Unutra je Ostriga. Otrese kosu s očiju, sjedi za upravljačem i promatra nas. Raskuštrana plava kosa strši u svim smjerovima. Dvije duboke, paralelne crte, ožiljci britve, protežu mu se preko oba obraza. Tamnocrvena ratna boja.

Zazvoni mu mobitel, Ostriga se javi: »Odvjetnički ured Doland, Dimms i Dorn.«

Sve je to veličanstvena borba za moć.

Ali, ja volim Helen.

»Ne«, kaže Mona. Pogleda Ostrigu. »Samo misliš da je voliš. Prevarila te.«

Ali, to je ljubav.

»Poznajem Helen dulje od tebe«, kaže Mona. Prekriži ruke i pogleda na sat. »To nije ljubav. To ti je prelijepa, preslatka čarolija, ali te ona pretvorila u svog roba.«

39.

STRUČNJACI ZA ANTIČKU grčku civilizaciju tvrde kako tadašnji ljudi nisu smatrali da njihove misli pripadaju njima. Kad bi nešto pomislili, vjerovali bi da im to neki bog ili boginja daju naredbu. Apolon im je naređivao da budu hrabri.

Atena im je govorila da se zaljube.

Današnji ljudi čuju reklamu za čips s kiselim vrhnjem i pojure ga kupiti.

Razapet između radija, televizije i magije Helen Hoover Boyle ne znam ni sam što želim. Ne znam vjerujem li samome sebi.

Te noći Helen nas vozi do prodavaonice antikviteta, onog velikog skladišta u kojem je oštetila bezbroj komada namještaja. Mračno je i zatvoreno, no ona dlanom pritisne bravu, izgovori kratku pjesmicu i vrata se otvore. Alarm se ne oglasi. Ništa. Prodiremo duboko u labirint namještaja. Nad glavama nam vise mračni lusteri. Mjesečina se probija kroz prozore na krovu.

»Vidiš kako je lako«, kaže Helen. »Možemo sve.«

Kažem joj da nije u pravu, da *ona* može sve.

Helen pita: »Voliš me još?«

Ako tako želi. Ne znam. Ako tako kaže.

Helen se zagleda u lustere nad nama, u te viseće kaveze pozlate i kristala, govoreći: »Imamo vremena za ševu na brzaka?«

Kažem joj kako baš i nemam izbora.

Ne znam kakva je razlika između onog što želim i onoga za što sam dresiran da želim.

Ne mogu razabrati što želim uistinu, a što želim zbog neke čarolije.

Zapravo, govorim o slobodnoj volji. Posjedujemo li je, ili nam Bog diktira i propisuje sve što govorimo i želimo? Imamo li slobodnu volju, ili masovni mediji i naša civilizacija nadziru i nas i naše žudnje i

naša djela, od trenutka rođenja? Posjedujem li ja slobodnu volju, ili mojim umom vlada Helenina čarolija?

Stojeći pred ormarom od čvornate orahovine u regentskom stilu s velikim, nakošenim zrcalom u vratima, Helen miluje izrezbarene zavoje i niske, govoreći: »Budi besmrtni, sa mnom.«

Poput ovog namještaja koji putuje iz jednog života u drugi, promatrajući kako umiru svi voljeni. Poput nametnika. Ovih ormara. Helen i ja – žohari naše civilizacije.

Na vratima sa zrcalom stari urez od njezinog dijamantnog prstena. Iz onog vremena u kojem je mrzila to besmrtno smeće.

Zamislite besmrtnost, kad se i pedeset godina braka čini kao afera za jednu noć Zamislite kako gledate trendove i mode što vam proljeću pred očima. Zamislite svijet sve napućeniji i sve očajniji svakim novim stoljećem. Zamislite mijene religija, domova, prehrane, poslova – sve dok sve to ne izgubi svaku stvarnu vrijednost. Zamislite kako putujete svijetom dok vam ne dosadi i njegov najmanji zakutak. Zamislite vlastite osjećaje, ljubavi, mržnje, suparništva, pobjede – kako se sve to ponavlja u beskraj, sve dok se život ne pretvori u jeftinu melodramu. U sapunicu. Sve dok ne počnete rođenja i smrti drugih ljudi gledati jednako bešćutno kao što gledate uvelo, rezano cvijeće koje bacate.

Kažem Heleni kako mislim da smo već besmrtni.

A ona kaže: »Imam tu moć.« Otvori torbicu i izvuče presavijeni list papira, rastvori ga i kaže: »Znaš li što o 'razmazivanju'?«

Ne znam što znam. Ne znam što je istina. Sumnjam da znam išta. Kažem joj da mi objasni.

Helen skine svileni šal s vrata i briše prašinu s velikog zrcala s ormara u regentskom stilu, s rezbarenim intarzijama od maslinova drva i vatrom pozlaćenim ukrasima iz Drugog carstva – tako piše na kartici zalijepljenoj na ormaru. I kaže: »Vještice zrcalo mažu uljem, izgovore čaroliju, te u zrcalu mogu vidjeti budućnost.«

Kažem, budućnost. Sjajno. Prerijska trava. Kuzu. Nilski grgeč.

U ovom trenutku nisam siguran da sam u stanju vidjeti sadašnjost.

Helen podigne papir i čita. Jednoličnim glasom, kakvim je izgovarala čaroliju letenja, pročita nekoliko kratkih rečenica. Spusti papir i kaže: »Ogledalce, ogledalce, reci meni, hoćemo li se voljeti i koristiti našu novu moć?«

Njezinu novu moć.

»Ono 'ogledalce, ogledalce' sam dodala«, kaže. Uzme me za ruku, stisne, ali ne uzvraćam stisak. I kaže: »Pokušala sam to u uredu sa zrcalom iz pudrijere. Izgledalo je kao da gledam televiziju kroz mikroskop.«

U zrcalu se naši odrazi zamute, obličja se stapaju, sve postaje jednolično sivo.

»Reci nam«, kaže Helen. »Kakva nam je zajednička budućnost?«

Iz sivila izranjaju oblici. Svjetlo i sjene plutaju zajedno.

»Gledaj«, kaže mi. »Tamo smo. Ponovno smo mladi. Mogu i to. Izgledaš kao na slici u novinama. Onoj s vjenčanja.«

Sve je toliko mutno da ne znam što vidim.

»Gledaj«, kaže Helen. Mahne bradom prema zrcalu. »Vladamo svijetom. Utemeljiti ćemo dinastiju.«

No, što je dovoljno? čujem Ostrigu kako govori – on i njegove priče o prevelikom broju ljudi.

Moć, novac, hrana, seks, ljubav. Možemo li ikad imati dovoljno, ili nas to što dobijemo tjera da žudimo još više?

U toj titravoj zbrci budućnosti ne uspijevam raspoznati ništa. Ne vidim ništa osim još više prošlosti. Još više problema. Još više ljudi. Manju biološku raznolikost. Još više patnje.

»Vidim nas zajedno, zauvijek«, kaže.

Kažem: »Ako tako hoćeš ...«

A Helen upita: »Što bi to trebalo značiti?«

Sve ono što ona želi da znači, kažem. Ona vuče konce. Ona sije svoje sićušno sjeme. Kolonizira me. Okupira me. Masovni mediji, civilizacija ... sve to liježe jaja pod moju kožu. Veliki Brat ispunjava me žudnjom.

Želim li uistinu veliku kuću, brzi auto, tisuću prelijepih partnerica za seks? Želim li uistinu sve to? Ili sam dresiran da sve to želim?

Je li sve to stvarno bolje od svega što već imam? Ili sam samo dresiran biti nezadovoljan s tim što sad posjedujem? Je li me opsjela čarolija koja mi govori da ništa nije dovoljno dobro?

Helen me primi za drugu ruku. Držeći obje moje ruke, okrene me k sebi, govoreći: »Pogledaj me.« I kaže: »Je li ti Mona rekla nešto?«

Kažem joj kako ona voli samu sebe. Ne želim da me više iskorištava.

Iznad nas lusteri srebrnasto sjaje pod mjesečinom.

»Što ti je rekla Mona?« pita Helen.

A ja brojim 1, brojim 2, brojim 3 ...

»Ne čini to«, kaže Helen. »Volim te.« Stišće mi ruke i govori: »Nemoj me isključivati.«

A ja brojim 4, brojim 5, brojim 6 ...

»Isti si kao moj muž«, kaže. »Želim samo da budeš sretan.«

Kažem joj kako je to lako, samo neka na mene baci čaroliju sreće.

A Helen kaže: »Takva čarolija ne postoji.« I dodaje: »Za to imamo lijekove.«

Ne želim nastaviti upropaštavati svijet. Želim pokušati ispraviti zbrku koju smo načinili. Populacija. Okoliš. Čarolija prebiranja. Ista magija koja mi uništava život, navodno bi ga trebala poboljšati.

»Mi to možemo«, kaže Helen. »Samo trebamo još čarolija.«

Čarolije koje će popraviti čarolije koje popravljaju čarolije – život postaje toliko jadan da je to nezamislivo. Takvu budućnost vidim u zrcalu.

Gospodin Eugene Schieffelin i Čvorci. Spencer Baird i šarani. Povijest je pretrpana genijalcima koji su željeli popraviti svijet i time samo pogoršali stanje.

Želim spaliti grimoar.

Kažem joj što mi je rekla Mona. O tome kako me začarala i učinila me svojim besmrtnim ljubavnim robom za cijelu vječnost.

»Mona laže«, kaže Helen.

Kako to mogu znati? Kome mogu vjerovati?

Sivilo u zrcalu, budućnost, možda mi nije jasna jer mi je sad ionako sve mutno.

Helen ispušta moje ruke. Pokazuje na ormare iz razdoblja namjesništva, federalističke stolove, vješalice za kapute iz talijanske renesanse, govoreći: »Pa što ako je stvarnost samo čarolija, i ako zapravo ne želiš ono što misliš da želiš ...« Približi svoje lice mome i kaže: »Što ako nemaš slobodnu volju? Zapravo *ne znaš* što zapravo *znaš*. Zapravo *ne voliš* one za koje vjeruješ da ih *voliš*. Zašto bi živio dalje?«

Nizašto.

A mi stojimo li stojimo dok nas promatra cijela budućnost.

Zamislite duboki svemir, nezamislivu hladnoću i tišinu u kojoj me čekaju žena i dijete.

Molim je. Zamolim je da mi da mobitel.

Sivilo, tekuće sivilo, pleše u zrcalu, a Helen otvara torbicu i pruža mi mobitel.

Otvorim ga i nazovem 911.

Javi se ženski glas: »Policija, vatrogasci ili Hitna?«

Kažem, Hitna.

»Adresa?« upita me glas.

Kažem joj adresu bara na Trećoj aveniji gdje se Nash i ja sastajemo, onog blizu bolnice.

»Kakva je priroda problema?«

Četrdeset plesačica pretrpjelo toplinski udar. Ženska odbojkaška reprezentacija treba disanje usta na usta. Hrpa manekenki čeka pregled dojke. Kažem joj da u Hitnoj imaju bolničara koji se zove John Nash, te da pošalju njega. I dodam, ako ga ne mogu pronaći, da se ne trude slati ekipu.

Helen uzme mobitel. Pogleda me, zatrepće jednom, dvaput, triput, i upita: »Što namjeravaš?«

Ono što mi je preostalo – možda jedini put do slobode vodi kroz djela koja ne želim učiniti. Zaustaviti Nasha. Priznati sve policiji. Prihvatiti presudu.

Moram se pobuniti protiv sebe.

Što je suprotno od 'slijediti vlastito blaženstvo'. Moram učiniti ono čega se najviše bojim.

40.

NASH JEDE ČILI iz zdjele. Sjedi za stolom straga, u baru na Trećoj Aveniji. Šanker je zalegao na šank, ruke mu se njišu iznad barskih stolica. Dva muškarca i dvije žene leže na stolu u separeu. Cigarete, dopola popušene, još gore u pepeljari. Još jedan muškarac leži na vratima zahoda. I još jedan mrtav, razvalio se na biljarskom stolu, stežući štap rukama. Iza šanka, radio šumi u kuhinji. Netko u masnoj pregači leži na roštilju među hamburgerima, roštilj pucketa i dimi, a slatkasti, masni dim iz njegova lica diže se i valja po stropu.

Svijeća na Nashevom stolu jedino je svjetlo u baru.

Nash podigne pogled, oko usta mu crvenilo od čilija, i kaže: »Mislio sam da bi želio malo više privatnosti.«

Na sebi ima svoju bijelu odoru. Mrtvac pored njega ima istu odoru. »Moj partner«, kaže Nash i mahne glavom prema truplu. Dok kima, njegov repić, maleno, crno palmino stablo, udara mu po tjemenu. Na odori crvene mrlje od čilija. Nash kaže: »Njega sam već odavno trebao prebrati.«

Iza mene otvore se vrata i uđe neki čovjek. Stoji na ulazu i osvrće se. Rukom rastjerava dim, gleda i kaže: »Jebote, koji kurac?« Ulazna vrata zatvore se za njim.

Nash obriše bradu, i vadi nešto iz džepa na prsima. Bijelu karticu, umrljanu crvenim i žutim tragovima hrane – čita pjesmu prebiranja, jednolično i ravnomjerno, kao netko tko broji naglas. Kao Helen.

Čovjek na vratima zakoluta očima. Koljena mu klecnu, padne na bok.

A ja stojim li stojim.

Nash vrati karticu u džep i kaže: »Dakle, gdje smo stali?«

Dakle, upitam ga gdje je našao pjesmu?

Nash kaže: »Pogađaj.« I doda: »Na jedinom mjestu na kojem je ne možeš uništiti.«

Podigne pivsku bocu, uperi grlić boce prema meni, govoreći: »Razmisli.« I doda: »Dobro razmisli.«

Knjiga *Pjesme i pjesmice svijeta* uvijek će biti ljudima na usluzi. Ne skriva se. Na jednom jedinom mjestu – tako on kaže. I nemoguće ju je iskorijeniti.

Ne znam zašto, ali mi pada na pamet prerijska trava. I prugaste mušmule. I Ostriga.

Nash otpije gutljaj, spusti bocu i kaže: »Razmisli dobro.«

Kažem manekenke, kažem ubojstva. Kažem kako jako griješi time što čini.

Nash pita: »Predaješ se?«

Mora uvidjeti da je seks s mrtvim ženama nešto jako pogrešno.

Nash podigne žlicu i kaže: »Dobra stara Kongresna knjižnica. Državni proračun na djelu.«

Kvragu.

Zarije žlicu u zdjelu čilija. Strpa žlicu u usta i kaže: »I nemoj mi predikati o zlu nekrofilije.« I kaže: »Ti nemaš nikakvo pravo propovijedati o tome.« Punim ustima čilija, Nash kaže: »Znam tko si.«

Proguta i nastavi: »I dalje te traže zbog ispitivanja.«

Jezikom obliže čili oko usana i kaže: »Vidio sam ti ženinu smrtovnicu.« Nasmiješi se i doda: »Tragovi seksualnog odnosa poslije smrti?«

Nash pokaže prazan stolac. Sjedam.

»I nemoj mi pričati«, nagne se na stol i nastavi, »nemoj mi samo reći da ti to nije bio najbolji seks u životu.«

Kažem mu da začepi gubicu.

»Ne možeš me ubiti«, kaže. Zdrobi krekere, baci ih u zdjelu i doda: »Ti i ja smo isti.«

Kažem mu da to nije bilo isto. Bila mi je žena.

»Žena ili ne«, kaže Nash, »mrtvi su mrtvi. To je i dalje nekrofilija.«

Kažem mu da zaveže.

»Samo mirno«, kaže. »Nikomu nisam povjerio pismo u kojem sve piše.« Žvače zalogaj krekeri i crvenoga. »To bi bilo glupo«, kaže. »Razmisli malo.« Utrpa još čilija. »Netko bi mogao pročitati, a meni ne treba konkurencija.«

Nesavršen i zbrkan je svijet u kojem živim. Neizmjereno daleki od Boga su ljudi s kojima sam ostavljen. Svi se tuku za moć. I Mona i Helen i Nash i Ostriga. Jedinu osobu koja me poznaje, mrzi me. Svi mi mrzimo jedni druge. Svi se plašimo jedni drugih. Cijeli je svijet moj neprijatelj.

»Znaš da ti i ja ne možemo vjerovati nikome?« pita Nash.

Dobrodošli u pakao.

Ako je Mona u pravu, sukladno riječima Karla Marxa koje joj izvire iz usta, onda bi ubiti Nasha značilo spasiti ga. Vratiti ga Bogu. Povezati ga s čovječanstvom perući ga od grijeha.

Oči u oči. Nasheve se usne pokrenu. Dah mu vonja po čiliju.

Izgovara pjesmu prebiranja. Teško, poput psećeg laveža, izgovara svaku riječ, tako teško da mu oko usana pucaju balončići čilija. Prstima kopa po džepu tražeći karticu. Drži je s dva prsta i počinje čitati. Kartica je toliko umrljana da je briše o stolnjak i ponovno počinje.

Zvučno, zvonko, teško. Zvuk kobi.

Oči mi se opuštaju i svijet se pretapa u mutno sivilo. Svi mi se mišići opuštaju i produljuju. Zakolutam očima, popuštaju mi koljena.

Dakle, tako se osjećaju umirući. Oni koje se spašava.

U ovom trenutku jedini je način kojim rješavam sve refleksno ubojstvo.

Brzo, poput podriga, poput kihanja, poput zijevanja iz dubina moje nutrine, pjesma prebiranja zapucketa mi u umu. Bačva baruta svih mojih neriješenih sranja – nikad me nije iznevjerila.

Sivilo ponovno dobiva oštrinu. Ležeći na leđima, na podu bara, vidim masni, sivi dim koji se valja po stropu. Čujem kako se čovjekovo lice i dalje prži.

Nash je ispustio karticu iz prstiju i ona leži na stolu. Zakoluta očima. Ramena mu se objese i lice mu padne u zdjelu čilija. Crveno

leti posvuda. Njegovo krupno tijelo u bijeloj odori prevali se i Nash pada na pod pored mene. Gledamo se oči u oči. Lice mu je zamusano čilijem. Njegov repić, malena, crna palma na tjemenu, raspetljao se i žici nalik crna kosa mlitavo mu leži na čelu i obrazima.

On je spašen. Ja nisam spašen.

Masni se dim spušta preko mene, roštilj pucketa i cvrči. Podižem s poda Nashevu karticu. Držim je iznad svijeće na stolu, dodajem dim dimu i gledam kako gori.

Zatuli sirena, požarni alarm, tako je glasan da ne čujem ni vlastite misli. Kao da mogu misliti. Sirena me preplavljuje. Veliki Brat. Opsjeda mi um, kao što vojska opsjeda grad. Ja sjedim li sjedim i čekam da me spasi policija. Da me preda Bogu, vrati me i ujedini s čovječanstvom, a sirena zavija zaglušujući sve. A ja sam sretan.

41.

OVO SE DOGAĐA nakon što mi je policija pročitala moja prava. Nakon što su mi lisicama svezali ruke iza leđa i odvezli me u postaju. Nakon što je prvi policajac stigao na poprište, ugledao mrtva tijela i rekao: »Isuseblagibože.« Nakon što su bolničari skinuli mrtvog kuhara s roštilja, pogledali mu sprženo lice i izrigali se u dlanove. Nakon što mi je policija dopustila zajamčeni telefonski poziv, nakon što sam nazvao Helen i rekao da mi je žao, ali da tako stoje stvari. Uhićen sam. A Helen je rekla: »Ne brini. Spasit ću te.« Nakon što su mi uzeli otiske prstiju i fotografirali me za kartoteku. Nakon što su mi oduzeli lisnicu, ključeve i sat. I moju odjeću, moj smeđi sportski sako i modru kravatu, strpali u plastičnu vrećicu s mojim novim, zločinačkim brojem. Nakon što me policija prepratila kroz hladni, betonski hodnik i ostavila me golog u praznoj, betonskoj sobi. Nakon što su me ostavili nasamo s mesnatim, kratko ošišanim starim policajcem ruku velikih poput bejzbolskih rukavica. Samoga u sobi u kojoj je stajao samo stol, moja vreća s odjećom i limenka vazelina.

Nakon što sam ostao sam s tim prosijedim, starim volom, on navuče gumenu rukavicu i kaže: »Molim vas, okrenite se prema zidu, nagnite se i rukama raširite guzove.«

Kako, molim?

Taj veliki, namršteni div ruje s dva prsta po limenci vazelina i kaže: »Pretraga tjelesnih šupljina.« I dodaje: »Okrenite se.«

A ja brojim 1, brojim 2, brojim 3 ...

I okrenem se. I nagnem se. Jednom rukom jedan guz, drugom rukom drugi guz, pa ih raširim.

I brojim 4, brojim 5, brojim 6 ...

Proklet bio pad iz Etike. Isti sam kao Waltraud Wagner, i Jeffrey Dahmer i Ted Bundy, ja sam serijski ubojica i ovako počinje moja kazna. Dokaz moje slobodne volje. Ovo je moj put ka spasenju.

Drotov glas, hrapav od vonja cigareta, govori: »Uobičajen postupak za sve uhićenike koje se smatra opasnima.«

A ja brojim 7, brojim 8, brojim 9 ...

Drot zareži: »Osjetit ćete lagani pritisak. Opustite se.«

A ja brojim 10, brojim 11, brojim 12 ...

Kvragu.

»Opustite se«, kaže drot.

Kvragu. Kvragu. Kvragu. Kvragu. Kvragu. Kvragu!

Bol je gora od one koju mi nanosi Mona kad ruje svojom užarenom pincetom. Gore od alkohola kojim ispire moju krv. Šakama grabim guzove, stišćem zube, znoj mi se slijeva niz noge. Znoj mi kapa s čela na nos. Zaustavljam disanje. Kapi padaju ravno dolje, pljuskaju među mojim bosim nogama, mojim raširenim nogama.

Nešto golemo i tvrdo prodire duboko u mene, a drotov strašni glas govori: »Stari, samo se ti opusti.«

A ja brojim 12, brojim 13 ...

Meškoljenje prestaje. Golema tvrda stvar se povlači, sporo, gotovo do kraja. Zatim ponovno zaruje, duboko. Polagano, poput male kazaljke na satu, zatim brže, drotovi namašćeni prsti prodiru u mene, povlače se, prodiru, povlače se.

Tik do uha, oglasi se dro tov hrapav glas stare pepeljare: »Stari, imamo vremena za ševu na brzaka?«

Cijelo mi se tijelo zgrči.

A drot kaže: »Stari, netko se stvarno stisnuo.«

Kažem, policajče, molim vas. Nemate pojma. Mogao bih vas ubiti. Molim vas, ne činite to.

A drot kaže: »Daj me pusti, da ti otključam lisice. Ja sam, Helen.«

Helen?

»Helen Hoover Boyle? Sjećaš me se?« kaže drot. »Prije dvije noći radio si mi to isto, gore na lusteru.«

Helen?

Nešto tvrdo i veliko i dalje migolji u meni.

A drot kaže: »Ovo je čarolija opsjedanja. Prevela sam je prije par sati. U ovom trenutku držim policajca, kako se već zove, u

njegovoj podsvijesti. I ja sam glavna.«

U guzicu mi se zabije tvrd i hladan potplat policajčeve cipele, divovski, tvrdi prsti izlaze van. Između nogu lokvica znoja. I dalje stišćući zube, brzo ustanem.

Policajac pogleda prste i kaže: »Mislila sam da ću ostati bez njih.« Onjuši ih i iskrivi lice.

Ma sjajno, pomislim, duboko dišem, ne otvaram oči. Prvo je nadzirala mene. A sad moram paziti zato što Helen nadzire sve oko mene.

A drot kaže: »Monu nadzirem već nekoliko sati. Na njoj sam isprobala čaroliju. Uostalom, da s njom izravnam račune što te je prestrašila. Malo sam je preuredila.«

Drot se uhvati za jaja. »Ma sjajno. Dok sam ti to radila, dobila sam erekciju.« I dodaje: »Možda zvuči šovinistički, ali sam oduvijek priželjkivala penis.«

Kažem kako to ne želim slušati.

A Helen kaže kroz drotova usta, kaže: »Mislim da ću, čim te strpam u taksu, ostati u ovom tipu i izdrkati se. Zbog iskustva.

A ja joj kažem neka dobro razmisli, ako vjeruje kako će me to natjerati da je ponovno zavolim.

Niz drotov obraz slijeva se suza.

Stojeći gol, kažem da je ne želim. Da joj ne mogu vjerovati.

»Ne možeš me voljeti«, kaže drot, Helen govori drotovim izrašpanim glasom: »Zato što sam žena i posjedujem veću moć od tebe.«

Kažem joj neka ide. Helen, odjebi odavde. Ne trebam te. Želim platiti sve svoje zločine. Umoran sam od toga da kvareći svijet opravdavam vlastito zlo.

A drot plače kao ljuta godina. Uđe drugi drot. Mlad je, pogleda staroga koji plače, pogleda mene, golog. Mladi kaže: »Naredniče, je li sve u redu?«

»Ma, upravo krasno«, kaže stari, brišući oči. »Provodimo se kao nikad.« Tek tad shvati da je oči brisao rukom u rukavici, prstima iz

moje guzice. Vrisne i strgne rukavicu. Cijelo mu se tijelo zatrese i on zamašćenu rukavicu baci preko cijele sobe.

Mladom drotu kažem da samo čavrljamo.

A mladi drot mi stavi šaku pod nos i kaže: »Jebotijamater, zaveži.«

Stari drot, narednik, sjedne na rub stola i prekriži noge. Ušmrca suze, zabaci glavu kao da zabacuje kosu i kaže: »Ako bi moglo, ostavi nas nasamo.«

A ja buljim u strop.

Mladi kaže: »Svakako, naredniče.«

Narednik zgrabi maramicu i briše oči.

Zatim se mladi drot okrene brzo, zgrabi me za čeljust i tresne o zid. Moja leđa i noge udare u hladan beton.

Zabaci mi glavu, mladi mi steže grkljan i govori: »Ne zajebavaj narednika.« I viče: »Jesi shvatio!«

Narednik ga gleda, blago se smiješi i kaže: »Tako je. Jesi ga čuo?« I šmrcne.

Mladi me pusti. Krene prema vratima, govoreći: »Bit ću pred vratima ako me zatrebate ... što već.«

»Hvala«, kaže narednik. Zgrabi mladoga za ruku, stisne mu šaku i kaže: »Baš si medeni.«

Mladi drot istrgne ruku i izađe iz sobe.

Helen u tom muškarcu – isto tako televizija polaže svoja jaja u vas. Isto tako prerijska trava opsjeda krajobraz. Isto tako pjesma ostaje u sjećanju. Isto tako duhovi opsjedaju kuću. I bakterije napadaju tijelo. I Veliki Brat privlači pozornost.

Narednik-Helen ustaje. Petlja po koricama i izvlači pištolj. Držeći ga objema rukama, uperi pištolj u mene i kaže: »Vadi odjeću iz vreće i odjeni se.« Narednik šmrcne, nogom udari vreću za smeće punu odjeće i kaže: »Jebote, oblači se.« I kaže: »Došla sam te spasiti.«

Pištolj drhti, a narednik kaže: »Gubi se odavde da se mogu izdrkati.«

42.

RIJEČI SE MIJEŠAJU, posvuda. Riječi, stihovi, dijalози, miješaju se u kašu koja može pokrenuti lančanu reakciju. Možda su djela Božja samo one prave kombinacije medijskog smeća bačenog u vjetar. Pogrešne se riječi sudaraju i prizivaju potres. Na isti način kako se plesovima kiše znalo dozvati oluju, prave kombinacije riječi mogle bi prizivati tornada. Previše reklama spojenih zajedno možda se krije iza globalnog zagrijavanja. Previše televizijskih repriza možda bi moglo prouzročiti uragane. I rak. I AIDS.

U taksiju, putem prema uredu Helen Boyle, čitam novinske naslove koji se miješaju s rukom pisanim oglasima. S lecima prikucanim na telefonske stupove pomiješanim s trećerazrednom poštom. Pjesme uličnih zabavljača pomiješane s pozadinskom glazbom iz telefona, sve to miješano s uličnim prodavačima i radijskim emisijama.

Živimo u klimavoj kuli babilonskog blebetanja. U teturavoj stvarnosti riječi. Prava DNK juha u kojoj se krčka propast. Prirodni svijet uništen – preostaje nam samo ovaj zakrčeni svijet jezika.

Veliki Brat pjeva i pleše, a nama ostaje samo promatrati. Štap i kamen zlijedit sve će, a nama ostaje da budemo poslušna publika. Da obraćamo pozornost i čekamo sljedeću katastrofu.

Zalijepljena na sjedištu taksija, guzica mi je masna i nekako razvučena.

Preostaje nam pronaći još trideset tri primjerka knjige. Moramo otići u Kongresnu knjižnicu. Moramo srediti tu zbrku i dati sve od sebe da se nikad ne ponovi.

Moramo upozoriti ljude. Moj život je gotov. Ovo je moj novi život.

Taksi skrene na parkiralište, Mona stoji pred ulazom i zaključava vrata ogromnim prstenom s ključevima. Na trenutak bi mogla biti Helen. Mona, natapirane kose, začušljane natrag, skupljene u crno-crveni balon. Na sebi ima smeđi kostim, no to nije čokoladno smeđa.

Više podsjeća na čokoladni bombon s lješnjacima, poslužen na satenskom jastučiću, u nekom otmjenom hotelu.

Na tlu, pored Moninih nogu, kutija. Na vrhu kutije nešto crveno. Knjiga. Grimoar.

Prelazim parkiralište, a ona dovikuje: »Helen nije ovdje.«

Mona kaže kako je policija radijem javljala nešto o baru na Trećoj Aveniji u kojem su svi ležali mrtvi. I o tome kako su me uhitili. Spremajući kutiju u prtljažnik automobila, kaže: »Mimoišao si se s gospođom Boyle. Odjurila je, zaplakana, prije par minuta.«

Narednik.

Helenin veliki poslovni automobil, s mirisom kože, nigdje na vidiku.

Gledajući svoje smeđe cipele s visokim petama, kostim po mjeri, podstavljen i šivan uz tijelo, odjeću za lutke s velikim pucetima od topaza, kratku suknju, Mona kaže: »Ne pitaj kako se dogodilo.« Podigne ruke, svoje crne nokte, sada lakirane ružičasto s bijelim vršcima i doda: »Molim te, poruči gospođi Boyle da nimalo ne cijenim kad mi netko otme tijelo i radi ovakva sranja.« Pokaže na svoju krutu pundžu, narumenjene obraze i ružičasti ruž, te kaže: »Ovo se može nazvati modnim silovanjem.«

Svojim novim ružičastim noktima, s treskom zatvori prtljažnik.

Pokaže na moju košulju i upita: »Nije li susret s tvojim prijateljem bio malko krvav?«

Kažem joj kako crvene mrlje potječu od čilija.

I kažem, grimoar. Da sam ga vidio. Uvez od crvene ljudske kože. Tetovirani pentagram.

»Dala mi ga je«, kaže Mona. Otvori svoju smeđu torbicu i kopa po njoj, govoreći: »Rekla je da ga više ne treba. Kao što rekoh, bila je izvan sebe. Plakala je.«

S dva ružičasta nokta, Mona iz torbice ispeca presavijeni papir. To je stranica iz grimoara s mojim imenom. Pruži mi je, govoreći: »Pazi se. Mislim da netko iz neke vlade želi tvoju glavu.«

I dodaje: »Mislim da se Heleni njezina ljubavna čarolija malo obila o glavu.« Posrče u smeđim visokim petama, nasloni se na auto

i kaže: »Vjeruj ili ne vjeruj, ali to činimo da bismo te spasili.«

Ostriga leži izvaljen na stražnjem sjedištu. Previše miran. Previše savršen da bi bio živ. Njegova raščupana kosa rasula se po sjedištu. Indijanska vrećica s medicinom i dalje mu visi oko vrata. Iz nje ispadaju cigarete. I crveni ožiljci na obrazima, tragovi Heleninih ključeva od auta.

Pitam Monu je li mrtav.

Odvрати mi: »Samo sanjaj.« I doda: »Nije. Bit će u redu.« Sjedne za upravljač i upali motor, govoreći: »Bolje požuri i pronađi Helen. Mislim da je u stanju činiti nešto nepromišljeno.«

Tresne vratima i izvlači se s parkirališta.

Kroz prozor mi dovikne: »Potraži je u medicinskom centru Novi Kontinuum.« Udaljava se, vičući: »Nadam se da nećeš stići prekasno.«

43.

U SOBI 131 medicinskog centra Novi Kontinuum, pod doslovno blista. Linoleumske pločice pucketaju dok kročim preko njih, dok kročim preko komadića i špranja crvenoga i zelenoga, žutoga i modroga. I kapljica crvenoga. Dijamanti, rubini, smaragdi, safiri. Na obje Helenine cipele, ružičastoj i žutoj, pete su potpuno zdrobljene. Uništene cipele leže nasred sobe.

Helen stoji u kutu sobe, pod malom svjetiljkom, na rubu slabog svjetla stolne svjetiljke. Ruke je raširila na čeličnoj ploči. I na nju pritišće obraz.

Moje cipele krčkaju i drobe boje na podu. Helen okrene glavu.

Na njezinom ružičastom ružu vidi se krvav trag. Na ormariću crveno-ružičasti otisak poljupca. Tamo gdje leži stoji mutnosivo okno, a unutra nešto previše savršeno i previše bijelo da bi bilo živo.

Patrick.

Otapa se mraz na rubovima okna i voda kapa iz ormarića.

Helen kaže: »Došao si.« Glas joj je mutan i promukao. Iz usta joj kapa krv.

Od samog pogleda na nju zaboli me noga.

Kažem da sam dobro.

Helen kaže: »Drago mi je.«

Neseser je leži bačen na podu. Među komadićima boja uništeni su lančići i postolja za drago kamenje – zlato i platina. Helen kaže: »Pokušala sam razbiti one najveće.« I kašlje u dlan. »Ostale sam pokušala prožvakati«, kaže i kašlje sve dok joj dlan nije prekriven krvlju i bijelim komadićima.

Pored nesesera leži boca iz koje curi sredstvo za čišćenje odvoda i mala zelena lokvica oko nje.

Zubi su joj popucali, u ustima joj krvave šupljine i rupe. Naslanja obraz na sivo okno. Dah joj magli staklo, krvavom rukom dodiruje suknju.

»Ne želim se vratiti u prošlost«, kaže. »Ne želim život kakvim sam živjela prije nego što sam našla tebe.« Briše krvavi dlan, briše li briše o suknju. »Čak i sa svim moćima ovog svijeta.«

Kažem joj da moramo u bolnicu.

Helen se nasmiješi, krvavo, i kaže: »Ovo je bolnica.«

I doda kako to nije ništa osobno. Jednostavno joj je trebao netko. Čak i kad bi mogla oživjeti Patricka, nikad mu ne bi željela uništiti život dijeleći čaroliju prebiranja. Čak i ako bi to značilo ponovno živjeti sam, nikad ne bi željela Patricku podariti takvu moć.

»Pogledaj ga«, kaže i ružičastim noktima dodirne staklo. »Sasvim je savršen.«

Proguta slinu, krv, razbijene dijamante i zube. Strahovito iskrivi lice. Rukama grabi želudac, nagne se na čelični ormarić, na sivo okno. Krv i kondenzirana voda slijevaju se niz prozorčić.

Drhtavom rukom otvara torbicu i vadi ruž. Šminka usne, a na ružu ostaju krvavi tragovi.

Kaže kako je isključila kriogenički sustav. Onesposobila je alarm i pričuvne akumulatore. Želi umrijeti s Patrickom.

Želi sve okončati ovdje. I čaroliju prebiranja. I moć. I osamljenost. Želi uništiti sve dragulje za koje ljudi misle kako im oni nose spasenje. Sav otpad koji nadživljava nadarenost, inteligenciju i ljepotu. Sve dekorativno smeće koje ostaje za postignućima i uspjehom. Želi uništiti sve te ljupke nametnike koji nadžive svoje ljudske domaćine.

Torbica joj ispadne iz ruku. Iz nje se iskotrlja sivi kamen i padne na pod. Ne znam zašto, ali mi na pamet padne Ostriga.

Helen podrigne. Iz torbice vadi maramicu, stavlja je pod usne i pljuje krv, žuč i zdrobljene smaragde. U ustima, zariveni u izmesarenim desnim, bljeskaju polomljeni ružičasti safiri i narančasti berili. U nepcu komadići purpurnog spinela. Duboko u jeziku, krhotine crnog cirkona.

Helen se smiješi i kaže: »Želim biti sa svojom obitelji.« Zgužva maramicu, načini lopticu od nje i ugura je u rukav kostima. Nestale su njezine naušnice, njezini prsteni, njezine ogrlice.

Pojedinosti o njezinom kostimu: boje su stvarno zanimljive. Riječ je o ženskom kostimu. Uništenom.

Kaže: »Molim te, zagri me.«

U smeđem oknu, savršeno dijete leži sklupčano na boku, na bijelom, plastičnom jastuku. S palcem u ustima. Savršen i bijel poput modrobijelog leda.

Zagrlim Helen, ona protrne.

Koljena joj popuštaju, spuštam je na pod. Helen Hoover Boyle sklapa oči. I kaže: »Hvala vam, gospodine Streator.«

Sivim kamenom razbijem hladno, sivo okno. Krvavih šaka, podižem Patricka, hladnog i blijedog. Patricka, umrljanog mojom krvlju, spuštam u Helenino naručje. Zagrlim Helen.

Moja krv, njezina krv – miješaju se.

Ležeći u mom naručju Helen sklapa oči i spušta mi glavu na krilo. Nasmiješi se i kaže: »Nije li to što je Mona otkrila grimoar bila malo prevelika slučajnost?«

Cereći mi se u lice, otvara oči i kaže: »Nije li to bilo malo previše u redu – mislim, to što smo cijelo vrijeme putovali noseći grimoar?«

Helen ml leži u naručju. Patrick joj leži u naručju. Zatim se dogodi. Ispruži ruku i uštine me za obraz. Pogleda me, nasmiješi mi se polovicom usne – cerek krvav i zelen od žuči. Namigne i kaže: »Tata, jesam te!«

Cijelo mi je tijelo divovski grč natopljen znojem.

Helen kaže: »Stvarno si mislio da bi se mama ubila zbog tebe? Jebote, i bacila svoje mile dragulje? I otopila ovu smrzotinu?« Smije se, u grlu joj grgljaju krv i sredstvo za čišćenje. Kaže: »Stvarno si, jebote, mislio da bi mama prožvakala svoje dijamante samo zato što je ne voliš?«

Upitam: »Ostriga?«

»Od krvi i mesa«, kaže Helen, kaže Ostriga Heleninim usnama i glasom. »Zapravo u mesu gospođe Boyle, no mislim da si i ti bio u njemu.«

Helen podiže Patricka u naručju. Svoje dijete, hladno i modro poput porculana. Smrznuto i lomno poput stakla.

I baci mrtvo dijete preko sobe gdje ono udari u čelični ormarić i padne na pod. Vrti se na linoleumu. Patrick. Otkine se smrznuta ruka. Patrick. Tijelo u vrtnji udari u ugao ormarića, odlome se noge. Patrick. Tijelo bez nogu, bez ruku, potrgana lutka, udara u zid. Otpadne glava.

Helen namigne i kaže: »Ajde, tata. Nemoj si utvarati.«

Kažem mu, proklet bio.

Ostriga je opsjeo Helen, onako kako vojska opsjeda grad. Onako kako je Helen opsjela Narednika. Onako kako prošlost, mediji i svijet opsjedaju sve nas.

Helen kaže, Ostriga kaže Heleninim glasom: »Mona je već tjednima znala za grimoar. Znala je čim je ugledala mamin planer.« I doda: »Samo ga nije znala prevesti.«

Ostriga kaže: »Moje polje je glazba, dok je Monino ... pa recimo da je njezino polje glupost.«

I govori Heleninim glasom: »Mona se ovog popodneva probudila u kozmetičkom salonu gdje su joj nokte lakirali u ružičasto.« I dodaje: »Odjurila je u ured, i tamo pronašla gospođu Boyle koja je, licem na stolu, ležala u komi.«

Helen protrne i zgrabi se za želudac. I kaže: »Pred gospođom Boyle ležala je prevedena čarolija, takozvana čarolija opsjedanja. Zapravo, prevela je sve čarolije.«

Ona kaže, Ostriga kaže: »Bog blagoslovio mamu i njezine križaljke. Ona je ovdje, unutra i strašno je ljuta.«

Ostriga govori, govori Heleninim usnama: »Pozdravi mamu u moje ime.«

Lomni modri kip, smrznuta beba, potpuno je zdrobljen, smrvljen među smrvljenim dragim kamenjem, ovdje prst, tamo raskomadane noge, raskomadana glava.

Upitam ga hoće li sad Mona i on pobiti sve i postati novi Adam i Eva?

Svaki naraštaj želi biti onaj posljednji.

»Ne sve«, kaže Helen. »Potrebno nam je nešto roblja.«

Spušta Helenine krvave ruke i podiže suknju. Zagrabi među noge i kaže: »Možda mama i ti uhvatite vremena za jednu na brzaka prije nego što skvikne.«

Podižem Helenino tijelo iz krila.

Cijelo me tijelo boli više nego što me noga ikad boljela.

Helen vrišti, vrisne tiho dok klizi na pod. Skvrči se na hladnom linoleumu, zdrobljenim draguljima i djelićima Patricka. Upita: »Carl?«

Prinosi ruku usnama, napipa dragulje u usnoj šupljini. Okrene se, pogleda me i pita: »Carl? Carl, gdje sam ja?«

Spazi čelični ormarić, razbijeno sivo okno. Prvo spazi modre ručice. Zatim noge. Glavu. Kaže: »Ne.«

Pljujući krv, Helen govori: »Ne! Ne! Ne!« Puže među oštrim krhotinama zdrobljenih boja, glas joj je grub i mutan od razbijenih zuba, skuplja komadiće. Jeca. Pokrivena krvlju i žuči. Soba smrdi, a ona grabi razbijene modre komadiće. Šake i malena stopala, zdrobljeni torzo, napuklu glavu, privija ih na prsa i vrišti: »O, Patrick! Patty!«

I vrišti: »Moj Patty-Pat-Pat! Ne!«

Ljubi napuklu modru glavu, pritišće je na prsa, pita: »Što se događa? Carl, pomози mi.« Gleda me, onda je grč prelomi napola. Ugleda praznu bocu tekućine za čišćenje.

»O, Bože, Carl, pomози«, govori i drži i njiše svoje dijete. »Zaboga, reci mi kako sam se našla ovdje!«

Prilazim joj. Uzimam je u ruke i govorim kako novi vlasnik isprva hini da nikad ne gleda pod u dnevnoj sobi. Kako nikad nije dobro pogledao. Naročito ne onaj prvi put kad su razgledavali kuću. Niti kad ih je agent vodio po kući. Tada su mjerili sobe i govorili radnicima kamo ide kauč, kamo klavir, tada su unijeli sve što imaju, i nikad nisu zastali i pogledali pod u dnevnoj sobi. Hine da nisu.

Helenina glava pada na Patricka. Iz usta joj curi krvava slina. Ruke joj omlohove, ispuštaju prstiće na pod.

Još trenutak, i bit ću sam. To je moj život. Kunem se, nije važno gdje i kada, pronaći ću i Ostrigu i Monu.

Sjajno je što to toliko kratko traje.

To je stara pjesma o životinjama koje idu spavati. Melankolična je i sentimentalna, lice mi mrzne i gori oksidiranim hemoglobinom dok glasno izgovaram pjesmu pod neonskim svjetlima, držeći mlohavu Helen u naručju, leđima se oslonivši na čelični ormarić. Patrick je umrljan mojom krvlju, umrljan njezinom krvlju. Njezina su usta malo otvorena, njezini blistavi zubi su pravi dijamanti.

Zvala se Helen Hoover Boyle. I imala je modre oči.

Moj je posao zamjećivati detalje. Biti nepristrani svjedok. Sve se svodi na istraživanje. Moj je posao ne osjećati ništa.

Zove se pjesma prebiranja. U nekim starim civilizacijama pjevali su je djeci za vrijeme velikih gladi ili suša, uvijek u vrijeme kad bi pleme brojnošću nadraslo svoje područje. Pjevali su je ranjenim ratnicima i svima starima i umirućima. Koristili su je kako bi okončali bol i patnju.

Uspavanka.

Kažem da će sve biti u redu. Držim Helen, ljuljam je, govorim joj da može počinuti. Govorim joj da će sve biti baš krasno.

44.

KAD MI JE BILO DVADESET godina, vjenčao sam se sa ženom koja se zvala Gina Dinji – to je trebao biti ostatak mog života. Godinu dana kasnije dobili smo kćer imenom Katrin, i ona je trebala biti ostatak mog života. Onda su Gina i Katrin umrle. Ja sam pobjegao i postao Carl Streater. Postao sam novinar. Više od dvadeset godina to je bio moj život.

Nakon toga, već znate što se dogodilo.

Ne znam koliko sam se dugo držao uz Helen Hoover Boyle. Nakon mnogo vremena., od nje je ostalo samo tijelo. To je bilo jako dugo nakon što je prestala krvariti. Do tog su se trenutka, polomljeni komadi Patricka Boylea, i dalje u njezinu naručju, dovoljno otopili da prokrvare.

Tada su se već čuli koraci pred vratima sobe 131. Vrata su se otvorila.

Ja sjedim li sjedim na podu, Helen i Patrick mrtvi u mom naručju. Vrata se otvaraju a na njima stoji prosijedi irski drot.

Narednik.

A ja ga molim. Molim ga, kažem da me strpa u zatvor, izjavit ću da se osjećam krivim po svim točkama optužnice. Ubio sam ženu. Ubio sam dijete. Ja sam Waltraud Wagner, Anđeo smrti. Ubijte me pa da mogu ponovno biti s Helen.

A Narednik kaže: »Moramo dalje.« Uđe u sobu i priđe čeličnom ormariću. Nalivperom napiše nešto na komadu papira. Otrgne papir i pruži mi ga.

Njegova naborana ruka pjegava je od madeža, prekrivena sivom dlakom. Prsti su mu debeli i žuti.

»Oprosti mi što sam si oduzela život«, piše na papiru. »Sad sam sa sinom.«

Helenin rukopis, isti kao u njezinu planeru, u grimoaru.

Potpisano: 'Helen Hoover Boyle' njezinim rukopisom.

A ja podignem pogled s trupla u mom naručju, s krvi i bljuvotina zelenih od sredstva za čišćenje odvoda, pogledam Narednika koji stoji i upitam: »Helen?«

»Od krvi i mesa«, kaže Narednik, kaže Helen. »Baš ne vlastitog mesa«, kaže on i pogleda Helenino mrtvo tijelo na mome krilu. Pogleda svoje naborane ruke i kaže: »Mrzim gotovu robu, no u nuždi vrag i muhe ždere.«

I tako ponovno putujemo.

Ponekad strepim da je Narednik zapravo Ostriga koji hini daje Helen koja je opsjela Narednika. Kad god spavam s njim, ma tko bio, hinim da je u krevetu Mona. Ili Gina. I tako su računi čisti.

Mona Sabbat tvrdi kako su ljudi koji previše jedu ili piju, ovisnici o drogama, seksu ili krađi, zapravo u vlasti duhova koji su voljeli sve to i ne mogu prestati čak ni nakon smrti. Pijance i kleptomane opsjedaju zli dusi.

Pojedinac je civilizacijski medij. Domaćin.

Neki i dalje misle da upravljaju vlastitim životima.

Vi ste opsjednuti.

Svi mi opsjedamo ili smo opsjednuti.

Nešto strano uvijek živi svoj život pomoću vas. Cijeli je vaš život samo sredstvo pomoću kojeg nešto dolazi na svijet.

Zao duh. Teorija. Promidžbena kampanja. Politička strategija. Vjerska doktrina.

Dok me odvozi patrolnim automobilom iz medicinskog centra Novi Kontinuum, Narednik kaže: »Uzeli su čaroliju opsjedanja i čaroliju letenja.« Nabraja čarolije podižući prst za prstom: »Imaju čaroliju uskrsnuća, no ona djeluje samo na životinje. Ne pitaj, ne znam zašto ...«, kaže. Ona govori: »Imaju čaroliju kiše i čaroliju sunca ... čaroliju plodnosti kojom povećavaju urod... i čaroliju životinjskog govora ...«

Ne gleda mene, gleda raširene prste na upravljaču. Narednik govori: »Nemaju čaroliju ljubavi.«

Dakle, stvarno sam zaljubljen u Helen. U ženu u muškom tijelu. Više nema neobuzdanog seksa, no kako bi rekao Nash, po čemu se

to razlikuje od bilo koje dugogodišnje veze?

Mona i Ostriga imaju grimoar, ali nemaju pjesmu prebiranja. Pjesma je napisana na stranici koju mi je dala Mona, onoj s mojim imenom na margini. Na dnu stranice piše:»Želim spasiti svijet, ali ne na Ostrigin način.« U potpisu: »Mona.«

»Nemaju pjesmu prebiranja«, kaže Narednik, kaže Helen. »Ali imaju čaroliju štita.«

Čarolija štita?

Štiti od pjesme prebiranja – tako kaže Narednik.

»No nemoj brinuti«, kaže on. »Imam značku, imam pištolj, imam penis.«

Kako bi se pronašlo Monu i Ostrigu treba samo tragati za nesvakidašnjim, za čudesima. Zadivljujućim naslovima u žutoj štampi. Mladi par viđen kako pješači preko jezera Michigan usred ljeta. Djevojka koja je učinila da nikne trava, zelena, visoka, u snijegu, i nahrani izglednije bizone u Kanadi. Mladić koji razgovara s izgubljenim psima u azilu i pomaže im da se vrate svojim domovima.

Tražiti magiju. Tražiti svece.

Leteća Madona. Isus Krist crkotina. Bršljanov pakao. Judina krava koja govori.

Slijediti činjenice. Loviti vještice. To psihijatar baš i ne bi preporučio, no stvar radi.

Mona i Ostriga ubrzo će svijet učiniti svojim. Moć je promijenila vlasnika. Helen i ja vječno ćemo se igrati lovice.

Zamislite da vas lovi Isus, pokušava vas uhvatiti i spasiti vam dušu. Bog više nije strpljiv i pasivan. Sad je vrijedan, agresivan pas tragač.

Narednik otvori korice, onako kako je Helen običavala otvarati svoju torbicu, i izvadi pištolj.

On kaže, Helen kaže, netko već kaže: »Kako bi bilo da ih ubijemo na stari i prokušani način?«

To je moj život. Sada.

Chita(m) 11/2012

Sadržaj

Prolog

01.

02.

03.

04.

05.

06.

07.

08.

09.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

44.